

Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej
8 VI - 1 VII 2012

**DOLNY
ŚLĄSK**

Urząd Marszałkowski
Województwa Dolnośląskiego

ul. Wybrzeże Słowackiego 12-14

50-411 Wrocław

www.dolnyślask.pl

tel. +48 71 776 90 00

fax +48 71 776 91 55

www.turystyka.dolnyślask.pl

www.dolnyślaskweb.pl

**DOLNY
ŚLĄSK**

Dolny Śląsk

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

Dolny Śląsk

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

DLA KIBICA MISTRZOSTW EUROPY **2012**

Dolny Śląsk

PRZEWODNIK
TURYSTYCZNY

Dolny Śląsk

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

DLA KIBICA MISTRZOSTW EUROPY **2012**

Wrocław 2011

Wydawnictwo finansowane przez
Samorząd Województwa Dolnośląskiego

Autor: **Stanisław Francuz**

Wydawca:
**Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich
PROGRES**

Projekt i opracowanie graficzne: Andrzej Duliba

Foto: Stanisław Francuz, Marcin Francuz,
Marta Francuz, Andrzej Kopystyński

Korekta: Katarzyna Kula, Grażyna Francuz

Ocena merytoryczna: Leszek Łyszczarek, Andrzej Kopystyński, Paweł Holak

Opracowanie kartograficzne: Andrzej Duliba, Stanisław Francuz

Obsługa informatyczna: Piotr Pietrus

Szanowni Państwo!

Przed nami wielkie wydarzenie – Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej 2012, których współorganizatorami są Polska i Ukraina. Gospodarzem rozgrywek jest także stolica Dolnego Śląska – Wrocław.

Mam zaszczyt zaprosić wszystkich fanów futbolu, kibiców piłki nożnej na Dolny Śląsk. Wyrażam nadzieję, że wielu z Was zapozna się z wyjątkową ofertą regionu, jaka została przygotowana z myślą o kibicach.

Oddając w Wasze ręce niniejszy „Przewodnik dla kibica”, życzę wielu niezapomnianych sportowych emocji i pozytywnych wrażeń. Poprzez to wydawnictwo chcemy zaprosić do skorzystania z bogatej i różnorodnej oferty turystycznej, jaką przygotował nasz region. Przewodnik ten ułatwi planowanie pobytu oraz pomoże uzyskać dostęp do wszystkich niezbędnych informacji.

Mam ogromną nadzieję, że pobyt na Dolnym Śląsku będzie na tyle ciekawy, że powrócicie tu jeszcze nie raz. Do zobaczenia na sportowych i turystycznych szlakach Dolnego Śląska.

Radostaw Motoń
Wicemarszałek Województwa Dolnośląskiego

MISTRZOSTWA EUROPY 2012

ORGANIZATORZY: POLSKA – UKRAINA

www.2012.org.pl

Finały Mistrzostw Europy 2012 w piłce nożnej odbędą się w Polsce i na Ukrainie. Termin: 8 czerwca – 1 lipca 2012 roku. Po raz trzeci w historii mistrzostw finały organizują dwa kraje. Wcześniej robiły to Belgia z Holandią w 2000 r. oraz Austria i Szwajcaria w 2008 r. W ramach Mistrzostw Europy rozegranych zostanie 31 meczów. Odbędą się one na ośmiu stadionach, czterech w Polsce – Gdańsk, Poznań, Warszawa, Wrocław – i czterech na Ukrainie – Donieck, Lwów, Charków i Kijów. Mecz otwarcia odbędzie się 8 czerwca 2012 r. w Warszawie, a finał 1 lipca w Kijowie.

W finałowym turnieju mistrzostw rozgrywki toczą się w czterech grupach. Do fazy pucharowej awansują zespoły z dwóch pierwszych miejsc w każdej grupie. Od tej fazy gra toczy się systemem pucharowym: przegrany odpada. W razie remisu zarządza się dogrywkę, a jeśli ona nie wyłoni zwycięzcy, następuje seria rzutów karnych.

STADION MIEJSKI WE WROCŁAWIU W LICZBACH:

Powierzchnia działki stadionowej: 164 152 m²

Obwód działki stadionowej: 1 851,56 m

Powierzchnia zabudowy esplanady: 52 753 m²

Powierzchnia zabudowy stadionu: 41 017 m²

Powierzchnia zieleni: 5 402 m²

Kubatura bez przykrycia (czyli kubatura pomieszczeń i poziomu E0) = ok. 297 556 m³

Kubatura przykrycia (czyli kubatura zadaszona bez trybun i bez kubatury pomieszczeń zamkniętych) ok. 488 842 m³

Wymiary obiektu: 272x224 m

Wysokość obiektu: 39,33 m = 155,05 m n.p.m.

Poziom kondygnacji 0 = 115,72 m n.p.m.

Liczba kondygnacji: 6

Liczba miejsc siedzących zadaszonych: 42 771

Mistrzostwa Europy 2012 grupy:

Grupa A

1. Czechy
2. Grecja
3. Polska
4. Rosja

Grupa B

1. Dania
2. Holandia
3. Niemcy
4. Portugalia

Grupa C

1. Chorwacja
2. Hiszpania
3. Irlandia
4. Włochy

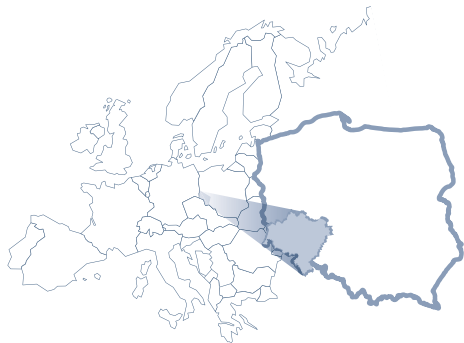
Grupa D

1. Anglia
2. Francja
3. Szwecja
4. Ukraina

Biuro ds. EURO 2012

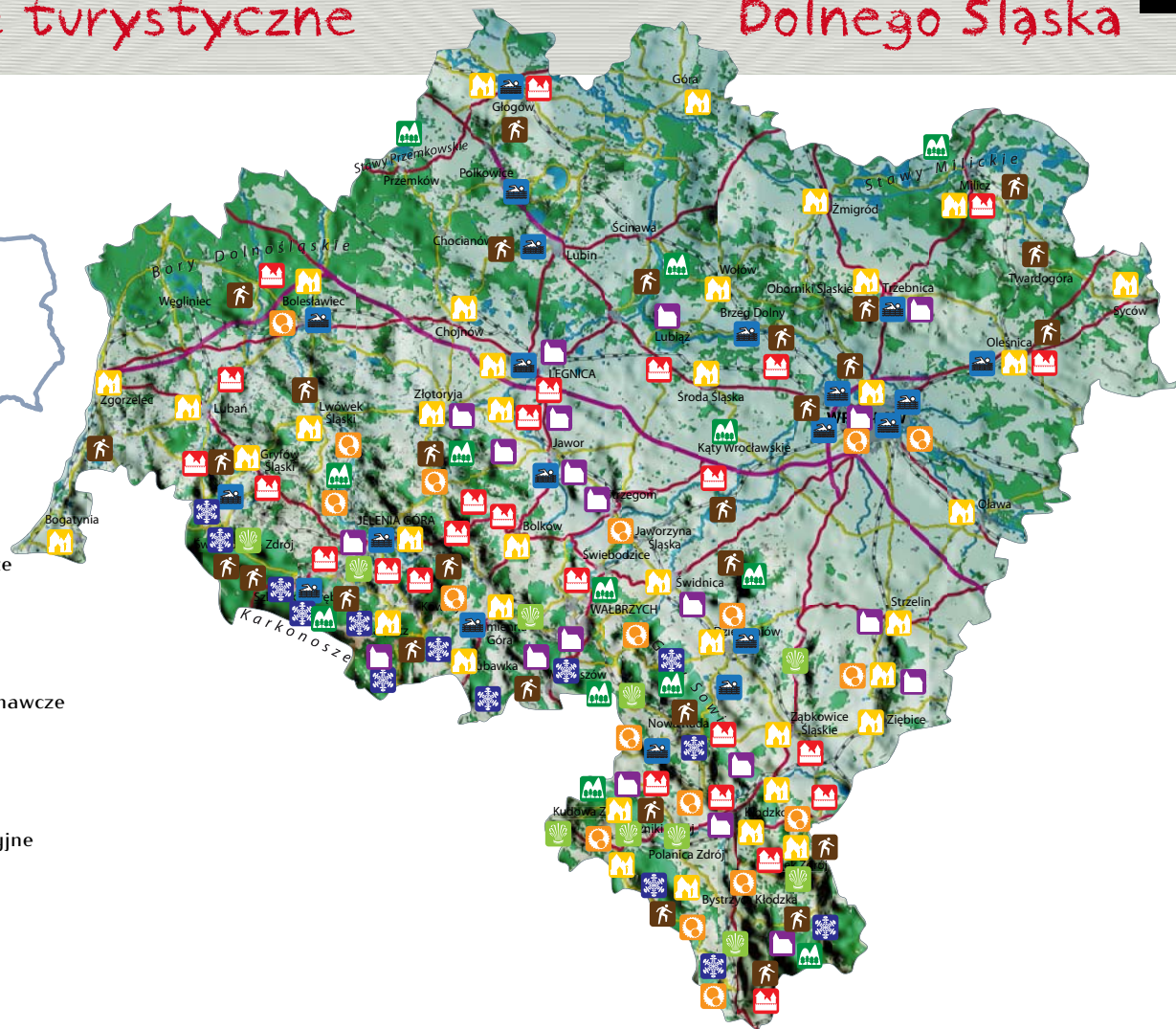
Rynek 13
50-101 Wrocław
tel. + 48 71 777 94 45
fax + 48 71 777 94 50
beu@um.wroc.pl
www.e2012.eu

Legenda:

- Historyczne miasta
- Zamki, pałace i twierdze
- Miejsca kultu
- Zabytki techniki
- Parki narodowe, krajoznawcze
- Uzdrowiska
- Turystyka aktywna
- Zimowe centra rekreacyjne
- Baseny i aquaparki

TRASA NR 1

opis na s. 12–43

Zgorzelec – Bolesławiec –
Legnica – Wrocław – Oleśnica
– kierunek Warszawa

Odległość trasy 194 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h 8 min
(A4, E40, 5, AOW, E 67, 8)

TRASA NR 2

opis na s. 44–75

Jakuszcze – Szklarska Poręba – Jelenia
Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

Odległość trasy 142 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h 15 min
(3, E65, 5, 378, A4, AOW)

TRASA NR 3

opis na s. 76–89

Lubawka – Bolków – Jawor – Legnica – Lubin – Rawicz –Poznań

Odległość trasy 140 km na Dolnym Śląsku, przybliżony czas jazdy: 2 h 15 min
(5, 3, 337)

TRASA NR 4

opis na s. 90–133

Kudowa –Stone – Kłodzko – Wrocław – Trzebnica – Poznań

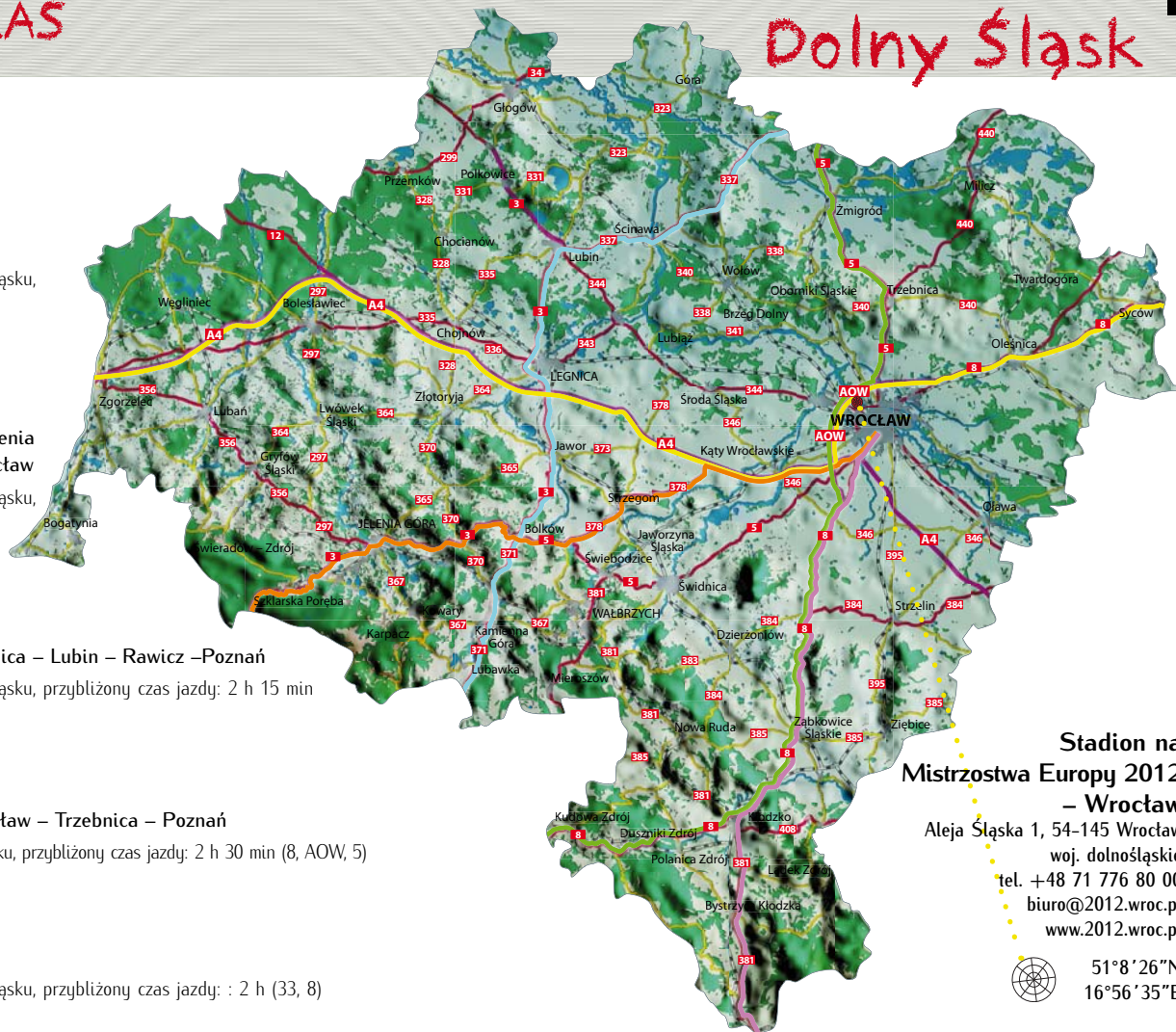
Odległość trasy 180 km na Dolnym Śląsku, przybliżony czas jazdy: 2 h 30 min (8, AOW, 5)

TRASA NR 5

opis na s. 134–145

Boboszów – Kłodzko – Wrocław

Odległość trasy 130 km na Dolnym Śląsku, przybliżony czas jazdy: : 2 h (33, 8)

**Stadion na
Mistrzostwa Europy 2012
– Wrocław**

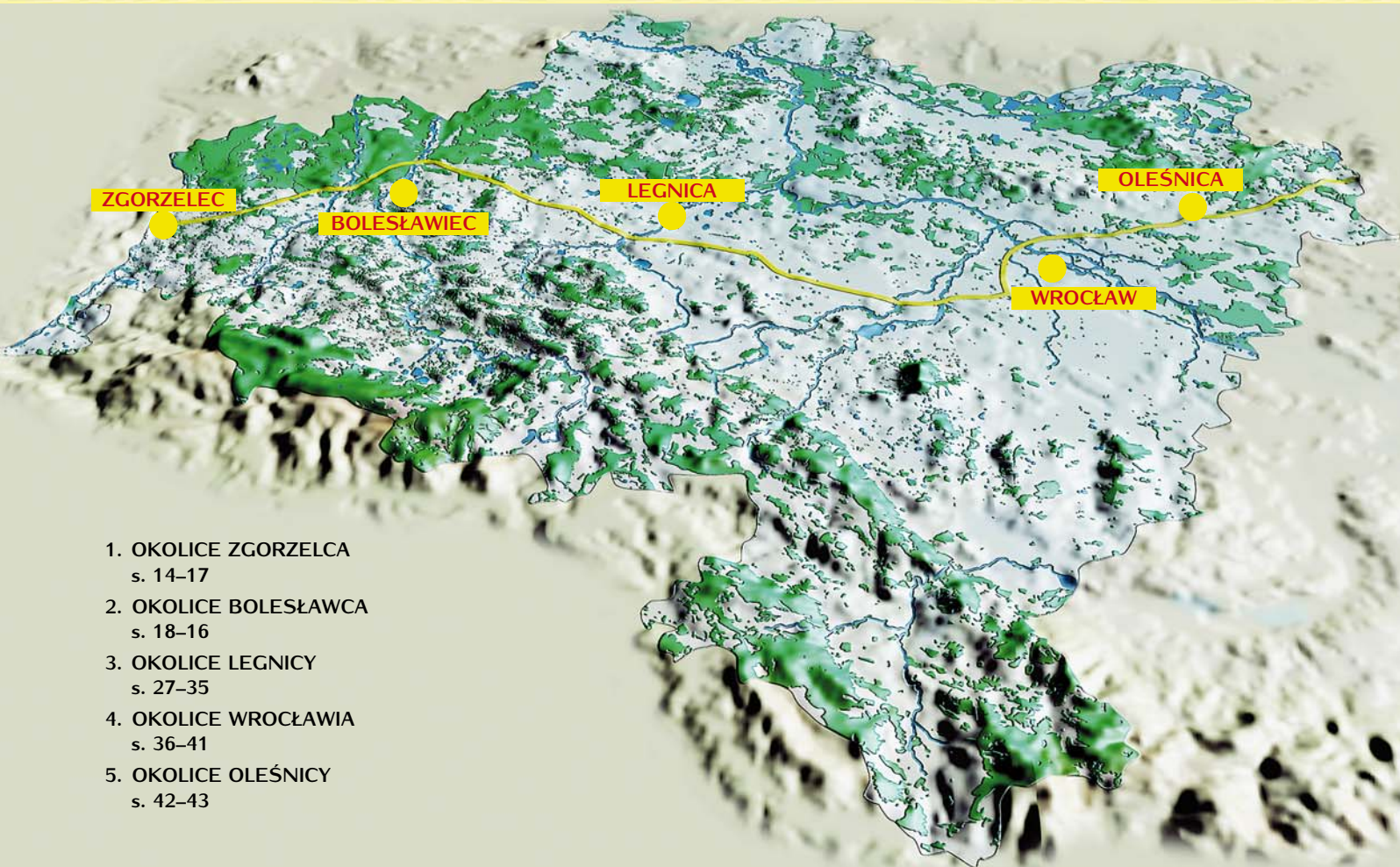
Aleja Śląska 1, 54-145 Wrocław
woj. dolnośląskie
tel. +48 71 776 80 00
biuro@2012.wroc.pl
www.2012.wroc.pl

51°8'26"N
16°56'35"E

TRASA 1 Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica
– Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa

Odległość trasy 194,0 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h 8 min (A4, E40, 5, AOW, E 67, 8)

1. OKOLICE ZGORZELCA
s. 14–17
2. OKOLICE BOLESŁAWCA
s. 18–16
3. OKOLICE LEGNICY
s. 27–35
4. OKOLICE WROCŁAWIA
s. 36–41
5. OKOLICE OLEŚNICY
s. 42–43

TRASA 1 Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica – Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa

1. OKOLICE ZGORZELCA

1A. Zgorzelec
1B. Bogatynia

1C. Gryfów Śląski
1D. Lubań

TRASA 1

ZGORZELEC 1A.

Położony na prawym brzegu Nysy Łużyckiej. Na pograniczu Niemiec, Czech i Polski. Znajduje się tu dawne przejście graniczne do Niemiec.

W X w. był to gród słowiański. Prawa miejskie miasto otrzymało w XIII w. Po II wojnie światowej podzielony został na dwie części, z prawobrzeżnego przedmieścia powstał dzisiejszy polski Zgorzelec. Po latach miasto znów powoli się scala.

Warto zobaczyć:

- secesyjną Górnotużycką Halę
- Dziekczynienia z lat 1898-1902, zbudowaną na część zwycięstwa nad Francją w roku 1871, obecnie Dom Kultury
- cmentarz wojenny żołnierzy II Armii Wojska Polskiego
- historyczne kamieniczki przedmieścia nad Nysą Łużycką
- dom Jakuba Böhme
- Muzeum Łużyckie
- wiadukt kolejowy
- stalag VIII A na Ujeździe
- zespół młyna przy ul. Wrocławskiej
- zagrodę Kotodzieja
- Plac Pocztowy
- kościół pw. św. Bonifacego
- kościół pw. św. Jana Chrzciciela
- kościół pw. św. Józefa Robotnika
- cerkiew prawosławna
- zabudowania dawnego Kruczego Folwarku
- barokowy pałacyk przy ul. Francuskiej 5
- zespół dworski przy ul. Henrykowskiej 5
- pomnik Jana Pawła II
- pomnik Millenium
- amfiteatr
- głąz narzutowy – pomnik w parku

Wydarzenia:

- Zgorzelecki Festiwal Filmowy
- Zgorzelecki Festiwal Ludowy
- Dni Zgorzelca

Informacja turystyczna: Przewodnik po Zgorzelcu Przemysław Lachowicz
tel. +48 667 71 23 65, przemeklachowicz@o2.pl, www.it.zgorzelec.pl

1B. BOGATYNIA

Dawny ośrodek przemysłowy węgla brunatnego – kopalnie i elektrownie. Osada była wymieniana w XIII w. Rozwój nastąpił po roku 1958 w związku z budową kopalń węgla brunatnego i elektrowni.

Warto zobaczyć:

- zachowane łużyckie drewniane domy o konstrukcji przystupowej z XVII-XIX w.
- kościół św. św. Piotra i Pawła z XVII w.
- zagrodę z roku 1812
- Muzeum Górnictwa Węgla Brunatnego.
- punkt widokowy na kopalnię
- punkt zejścia trzech granic (polskiej, niemieckiej, czeskiej)

Wydarzenia:

- Turniej Matych Form Satyrycznych
- Wybory Miss Bogatyni
- Nysa Film Festiwal
- Międzynarodowy Festiwal Hałda Jazz

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy, ul. I. Daszyńskiego 1, 59-920 Bogatynia
tel. +48 75 772 51 00, umig@bogatynia.pl, www.bogatynia.pl

Gryfów Śląski

Gryfów Śląski – ratusz

TRASA 1

GRYFÓW ŚLĄSKI 1C.

Gryfów Śląski był ośrodkiem sukienictwa i tkactwa lnu w czasach księstwa świdnicko-jaworskiego. W XIX w. istniały tu tkalnie jedwabiu. W pobliżu miasta znajdują się ruiny zamku Gryf z XIII w.

Warto zobaczyć:

- rynek z kamienicami mieszczańskimi z XVII w.
- znaczne fragmenty murów miejskich
- ratusz, obecnie renesansowy, z wieżą z roku 1624 oraz hełmem z roku 1929, o konstrukcji żelbetowej, pierwszej na Dolnym Śląsku,
- gotycki kościół parafialny św. Jadwigi, obecny z XV w. (we wnętrzu drewniany ołtarz główny z ok. 1600 r. i piaszczyste epitafium rodziny Schaffgotschów)

Wydarzenia: Kwisonalia

LUBAŃ 1D.

Miasto położone nad brzegiem rzeki Kwisy. Przez stulecia przeplatały się tu wpływy kultury śląskiej i łużyckiej. Biegły tędy ważne traktory handlowe ze Śląska do Czech oraz z Rusi do Miśni i Łużyc. Takie położenie przyczyniło się do szybkiego rozwoju osady, która już w 1200 roku otrzymała prawa miejskie. Wiek XIX przyniósł rozwój przemysłu. W Lubaniu powstały wówczas zakłady ceramiczne, warsztaty kolejowe oraz tkalnia mechaniczna.

Warto zobaczyć:

- renesansowy ratusz miejski
- XIV-wieczne mury obronne z bazaltową Basztą Bracką
- dom „Pod Okrętem” z XVIII w.
- dawny sklep ptóciem
- XVI-wieczny spichlerz
- kamieniczki mieszczańskie
- wychodnie bazaltowe w parku na Kamiennej Górze

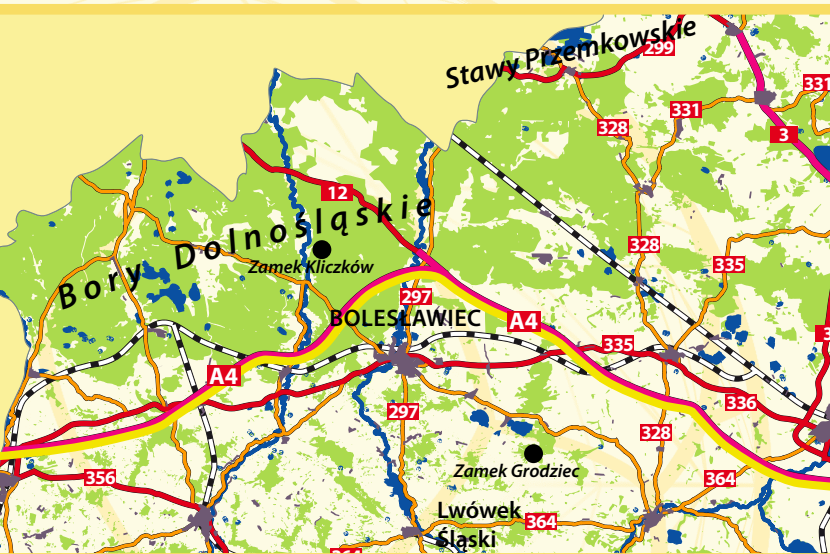
Wydarzenia: Dni Wieży Brackiej

Informacja turystyczna: ul. Bracka 12, 59-800 Luban
tel. +48 75 722 25 41, it@luban.pl, www.sudety.it.pl

Baszta Bracka

TRASA 1 Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica – Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa

2. OKOLICE BOLESŁAWCA

- 2A. Bolesławiec
- 2B. Gliniada w Bolesławcu
- 2C. Pławna Miejsce Magiczne
- 2D. Bory Dolnośląskie

- 2E. Zamek Grodziec
- 2F. Zamek Kliczków
- 2G. Lwówek Śląski
- 2H. Stawy Przemkowskie

TRASA 1

BOLESŁAWIEC 2A.

Miasto położone w południowo-zachodniej części Polski, cieszy się sławą jednego z najpiękniejszych miast Dolnego Śląska. Bolesławiec wyrósł w rozwidleniu dwóch rzek – Bobru i Kwisy, pośród Borów Dolnośląskich.

Historia Bolesławca sięga średniowiecza, kiedy to na lewym brzegu Bobru osiedlili się Bobrzanie – jedno z plemion śląskich. W 1251 r. gród otrzymał przywilej lokacyjny z nadania Bolesława Rogatki. W późniejszych wiekach miasto rozkwitło, dzięki przywilejowi warzenia piwa, rzemiosłu i rozwojowi handlu. Już w XVII wieku Bolesławiec zyskał rangę ważnego centrum garncarstwa.

Współczesny Bolesławiec to dynamicznie rozwijający się ośrodek przemysłowo-usługowy z wiodącymi branżami: ceramiczną, farmaceutyczną i tekstylną. Stynie z ceramiki dzięki bogatym złożom gliny występującej w dożeczcu Bobru i Kwisy.

Obecnie charakterystyczne bolesławieckie wyroby zdobione metodą stempekową eksportowane są do wielu krajów świata.

Warto zwiedzić:

- fragmenty murów obronnych z XV w.
- ratusz z XV w., po przebudowach barokowych, w Sali Ślubów rzadki przykład wnętrza z cyrkowym wykresem
- barokowe i klasycystyczne kamienice w rynku
- kamienny kościół Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja z XV w., z barokowym wnętrzem, m.in. Rzeźby znakomitych artystów śląskiego baroku Webera i Neunherta
- Muzeum Ceramiki ze zbiorami ceramiki bolesławieckiej
- kamienny wiadukt kolejowy nad Bobrem – jeden z najdłuższych tego

- typu w Europie – wybudowany w latach 1844–46, mierzy 490 m długości i 26 m wysokości, uznany za wysokiej klasy zabytek techniki, ale także za cenny obiekt artystyczny, porównywalny do rzymskich akweduktów
- pomnik wzniesiony ku czci feldmarszałka Kutuzowa (zmarł w Bolesławcu w 1813 r. jako głównodowodzący wojsk rosyjskich ścigających armię Napoleona)
- przy ul. II Armii WP cmentarz żołnierzy Kutuzowa z okresu kampanii napoleońskiej i żołnierzy radzieckich z czasów II Wojny Światowej

Wydarzenia: Bolesławieckie Święto Ceramiki – sierpień

Informacja turystyczna: pl. Piłsudskiego 1c, 59-700 Bolesławiec
tel. +48 75 735 14 16, www.boleslawiec.pl

2B. GLINIADA W BOLESŁAWCU TRASA 1

Parada z Miłości do Gliny – GLINIADA – coroczna impreza odbywająca się jednocześnie z Bolesławieckim Świętem Ceramiki to „cudowne dziecko” Bogdana Nowaka – przyjaciela i długoletniego asystenta francuskiego mima Marcela Marceau. To uliczny festiwal setek postaci umazanych gliną ceramiczną, świętujących pod wspólnym hasłem – „Wszyscy jesteśmy ulepiani z tej samej gliny”. Paradę uzupełniają również warsztaty, koncerty, happeningi.

Informacja turystyczna: Bolesławieckie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych
– VIA SUDETICA, ul. Komuny Paryskiej 34, 59-700 Bolesławiec, www.viasudetica.pl
Bogdan NOWAK – Papa Glinolud, tel. +48 604 63 03 00
bog_nowak@o2.pl, www.villaambasada.pl

PŁAWNA MIEJSCE MAGICZNE 2C.

Pławna Dolna to wieś położona na Pogórzu Izerskim, dziś miejsce magiczne. Przyciąga dzieci i dorosłych. Zamek Śląskich Legend w Pławnej Dolnej, bo tak się dziś o tym miejscu mówi, powstał w 2008 r. z inicjatywy tutejszego artysty – malarza Darka Milińskiego. Ideą autora było zapoznanie turystów z bogactwem śląskich baśni i legend.

Podczas odbywających się w zamku seansów, można wysłuchać historii i opowiadań, obrazowanych za pomocą drewnianych kukiełek. Duch Gór „Liczyrzepa” i inne postacie, jak rycerze, księżniczki zamknięte w wieżach i zamkach, towarzyszą nam podczas słuchowiska. Po przedstawieniu każdy uczestnik może wziąć udział w zajęciach z kowalstwa, litografii i ceramiki. Można również odwiedzić galerię malarstwa Pana Milińskiego, jak i średniowieczne grodzisko z Koniem Trojańskim.

Informacja turystyczna: Galeria „Cafe Miliński”
Pławna 93, 59-623 Lubomierz, tel. +48 793 79 46 38
biuro@zamekslaskichlegend.pl, www.zamekslaskichlegend.pl

2D. BORY DOLNOŚLĄSKIE

Bory Dolnośląskie należą do największych, zwartych kompleksów leśnych w Europie Środkowej a ich powierzchnia wynosi ok. 165 tys. ha. Cały obszar jest częścią makroregionu Niziny Śląsko-Łużyckiej, potożną między czotowomorenowymi Wzniesieniami Żarskimi i Wzgórzami Dalkowskimi od północy, a Pogórzem Izerskim i Pogórzem Kaczawskim od południa. Budowa geologiczna oraz rzeźba terenu Borów jest dziełem zlodowacenia środkowopolskiego, które pozostawiło tu olbrzymie masy piasków. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest znaczna ilość stawów, torfowisk i wydm potożnych wśród lasów.

Bory Dolnośląskie, ze względu na mało urodzajne gleby, nie zostały zamienione w pola uprawne. Kolonizacja nie przybrała tu zbyt wielkich rozmiarów i ograniczała się głównie do dolin rzecznych. Miejscowa ludność trudniła się głównie bartnictwem, łowiectwem, rybołówstwem, węglarstwem i smolarstwem. Od XIV w. pomyślnie rozwijało się tu hutnictwo żelaza w oparciu o niskoprocetowe rudy darniowe.

Warto wiedzieć:

- romański kościół w Starym Żaganiu
- romański kościół w Biedrzychowicach
- warownię rycerską w Dzierzychowicach
- zamek książęcy w Przewozie z końca XIII w.
- zespół pałacowo-parkowy w Iłowej

Informacja turystyczna: Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Bory Dolnośląskie”, ul. Żeromskiego 25, 68-120 Iłowa, tel. +48 68 377 47 17 bory.dolnoslaskie@wp.pl, www.borydolnoslaskie.org

TRASA 1

ZAMEK GRODZIEC 2E.

Zamek Grodziec potożony jest na wysokim bazaltowym wzniesieniu (389 m n.p.m.) koto Zagrodna. Zbudowany został w drugiej połowie XV wieku przez księcia legnickiego Fryderyka I w miejscu poprzednich czternastowiecznych obwarowań rodu Bożywójów. Zniszczenia wojny trzydziestoletniej były na tyle duże, że nie przeprowadzono już później gruntownej odbudowy, a w XVIII w. opuszczono chylący się ku upadkowi zamek. W latach 1906–1908 podjęto się rekonstrukcji średniowiecznej warowni. Przeprowadzone prace remontowe umożliwiają nam dziś zwiedzanie głównych budynków zamkowych, baszt i bramy głównej.

Wydarzenia:

- turniej rycerski – bitwa o zamek
- koncert muzyki średniowiecznej

Informacja turystyczna: Zakład Usług Turystycznych „Zamek Grodziec” Grodziec 111, 59-516 Zagrodno, tel. +48 76 300 10 20 grodziec@grodziec.com, bernacki@grodziec.com, www.grodziec.com

2F. ZAMEK KLICZKÓW

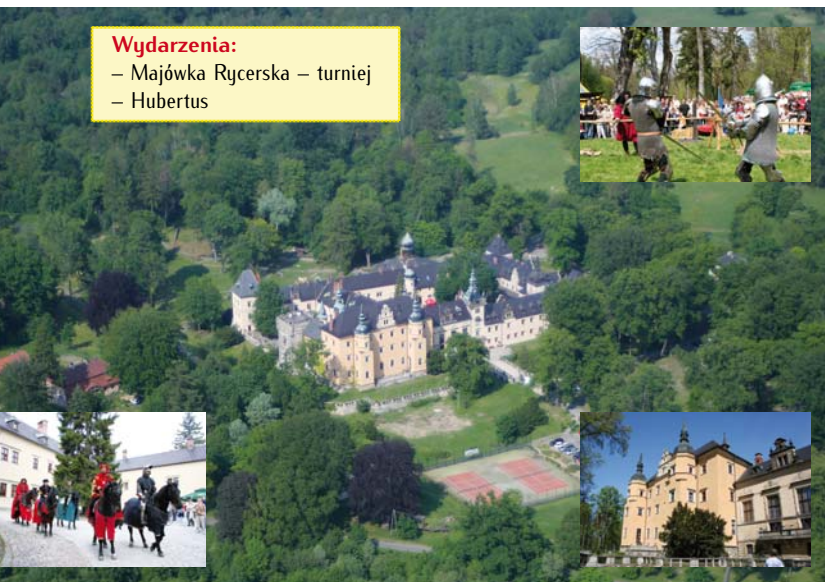
Zamek Kliczków położony jest na skraju Borów Dolnośląskich, wśród malowniczych jezior nad Bobrem. Zamek został wzniesiony około roku 1290 przez księcia Bolka I Surowego. W 1391 r. przeszedł w posiadanie rodziny Rechenberg, która w 2 poł. XVI w. przebudowała gotycki zamek. Wielka przebudowa, zmieniająca całkowicie wygląd rezydencji miała miejsce w latach 1881–1883. Po II wojnie obiekt miał wielu właścicieli. Pożar, który wybuchł w 1948 r. zniszczył zamek.

Obecnie w zamku i jego bezpośrednim otoczeniu istnieje Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe, w tym nowoczesnie wyposażone sale konferencyjne, kryty basen z jacuzzi, sauna i siłownia oraz korty tenisowe i boisko sportowe.

W parku znajduje się jeden z trzech w Europie cmentarz koni i psów dawnych właścicieli pałacu.

Wydarzenia:

- Majówka Rycerska – turniej
- Hubertus

Informacja turystyczna: Zamek Kliczków
Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe, ul. Kliczków 8, 59-724 Osiecznica
tel. +48 75 734 07 00, zamek@kliczkow.com.pl, www.kliczkow.com.pl

TRASA 1

LWÓWEK ŚLĄSKI 2G.

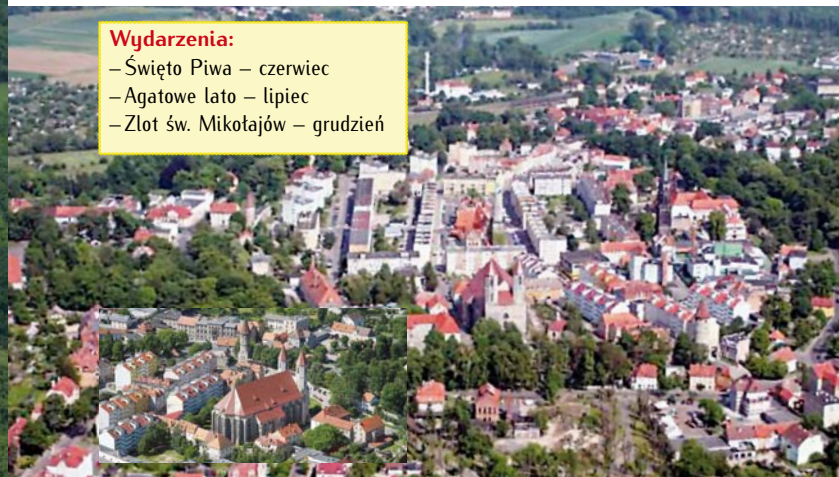
Położony nad rzeką Bóbr na styku Pogórza Kaczawskiego z Izerskim, na skraju Parku Krajobrazowego Doliny Bobru. Dawny ośrodek górnictwa złota w X–XIV w. W XII–XVI w. był ośrodkiem tkactwa i sukienictwa. Tradycje piwowarskie w Lwówku sięgają roku 1209. W XIII w. Lwówek był stolicą księstwa lwóweckiego. Do dziś pozostał zachowany średniowieczny układ przestrzenny miasta.

Warto zwiedzić:

- gotycko-renaansowy ratusz z XIV w., przebudowany w XVI w.
- kościół parafialny Wniebowzięcia NMP, jeden z najstarszych na Śląsku
- pałac Hohenzollernów z XIX w., obecnie siedziba Gminy i Miasta oraz starostwa powiatowego
- kamienny most na Bobrze z roku 1558
- jedne z najlepiej zachowanych murów miejskich z XIV i XV w. o podwójnym pierścieniu, z wieżami bramy Bolesławieckiej i Lubańskiej
- Płóczki Górne ze złożami agatów

Wydarzenia:

- Święto Piwa – czerwiec
- Agatowe lato – lipiec
- Złot św. Mikołajów – grudzień

Informacja turystyczna: Lwówek Śląski, pl. Wolności, Ratusz
tel. +48 75 647 79 12, it@lwowekslaski.pl, www.lwowekslaski.pl

2H. PRZEMKOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Przemkowski Park Krajobrazowy położony jest w obrębie czterech mezo-regionów geograficznych. Równiny Szprotawskiej, Wysoczyzny Lubińskiej, Borów Dolnośląskich i Równiny Legnickiej. Park utworzony został w roku 1997, a jego powierzchnia wynosi 22 338 ha. Charakterystycznymi cechami krajobrazu wschodniej części Borów Dolnośląskich są rozległe bory sosnowe, niewielkie lasy liściaste, stawy hodowlane oraz śródleśne torfowiska (rezerwat Torfowisko Borówki) i wydmy śródleśne.

Na uwagę zasługują występowanie węża – gniewosza, okazałego motyla – żeglarka i chrząszcza – jelonka rogacza. Na terenie parku stwierdzono w sumie występowanie 220 gatunków ptaków, w tym 147 lęgowych (rezerwat Stawy Przemkowskie).

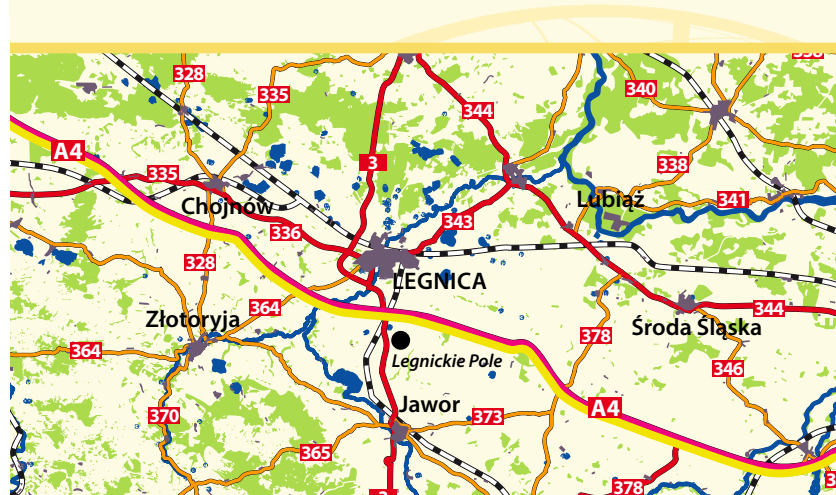
Warto wiedzieć:

- miasto Przemków
- kościół Wniebowzięcia NMP w Przemkowie z XV–XVIII w.
- cerkiew prawosławną św. Michała Archanioła z XVIII–XIX w.
- kościół św. Piotra i Pawła w Sieroszowicach z XVI w.
- kościół św. Jacka w Pogorzelskach z XVII–XIX w.
- kościół św. Bartłomieja w Buczynie z XVI–XIX w..
- stanowiska kultury łużyckiej w Jakubowie Lubińskim, Piotrowicach i Przemkowie

Informacja turystyczna: Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych oddział Legnica
Piotrowice 89, 59-170 Przemków, tel. +48 76 831 09 24
legnica@dzpk.pl, www.dzpk.pl

TRASA 1 Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica – Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa

3. OKOLICE LEGNICY

- 3A. Chojnów
- 3B. Złotoruja
- 3C. Legnica
- 3D. Jawor
- 3E. Legnickie Pole
- 3F. Lubiąż
- 3G. Środa Śląska

3A. GRODOWIEC – SANKTUARIUM

Grodowiec to miejscowość położona na obszarze malowniczych Wzgórz Dalkowskich koło Lubina. Wieś jest jedną z najstarszych na ziemi głogowskiej, prawdopodobnie istniała już w XII wieku. Od Średniowiecza znana była jako miejsce pielgrzymkowe do stynącego z task obrazu Matki Bożej z Dzieciątkiem na rękach. Kiedy w 1120 roku założono kolegiatę w Głogowie, zwykle tamtejsi kanonicy bywali proboszczami w Grodowieckim Sanktuarium. Od XVII wieku do tutejszego ośrodka przybywały pielgrzymki z całej Polski, najliczniej zaś z Diecezji Poznańskiej. Franciszkanie z Głogowa od 1662 roku organizowali uroczyste procesje.

Po zakończeniu II wojny światowej kult Matki Bożej Grodowieckiej odżył na nowo i nastąpiło wznowienie tradycji odpustowych. W ołtarzu głównym, wykonanym z drewna, jest cudowna figura Matki Bożej Grodowieckiej w postawie modlitewnej. Jest to rzeźba o cechach gotyckich.

Przez Grodowiec przebiega ogólnoeuropejski szlak pątniczy św. Jakuba. Biegnie on z Jakubowa do Santiago de Compostella.

Grodowiec

Złotoryja – rynek

Złotoryja
– Baszta
Kowska

TRASA 1

ZŁOTORYJA 3B.

Złotoryja położona jest nad rzeką Kacząwą. Powstanie miasta związane było z eksploatacją złota w piaskach i żwirach niesionych przez rzekę Kacząwą. Górnicza osada Kopacze była wymieniana w XII w. Eksploatacja złota trwała do XIV w.

Warto zwiedzić:

- sztolnię dawnej kopalni złota „Aurelia” pod Górą Mikołaja
- fragmenty murów obronnych z XIV-XV w., z Basztą Kowską z XIV w. o wys. 25 m, z renesansową attyką
- fontannę Defina z pocz. XVII w. na Rynku Górnym
- fontannę Górników na Rynku Dolnym, upamiętniającą śmierć 500 górników złota w bitwie z Mongołami pod Legnicą w roku 1241
- gotycki kościół Narodzenia NMP z XIV w. z wieżą widokową
- kościół św. Jadwigi, dawny franciszkański z XVIII w., z wnętrzami barokowymi
- Dom Kata z XIV/XV w., obecnie Muzeum Złota

Wydarzenia: Międzynarodowe Mistrzostwa w Płukaniu Złota – sierpień
Kopalnia Złota „Aurelia”

Nauka i pokazy płukania złota: GOLDCENTRUM – tel. + 48 609 547 143
www.goldcentrum.pl/centrum, info@goldcentrum.pl

Informacja: Kancelaria parafialna
tel. +48 76 831 51 64, www.grodowiec.pl

Informacja turystyczna: Kopalnia Złota „Aurelia” Polskie Bractwo Kopaczy Złota
ul. Żeromskiego 15a, Złotoryja, tel. +48 76 878 70 40
OSiR, Rynek 1, tel. +48 76 878 37 78
ZOKiR, pl. Reymonta 5, tel. +48 76 878 33 74, +48 76 878 34 28

3C. LEGNICA

Legnica położona jest u zbiegu rzek Kaczawy, Czarnej Wody i Wierzbiana, na pograniczu Pogórza Sudeckiego i Niziny Śląskiej. We wczesnym średniowieczu był tu gród plemienny Trzebowian. W XIII w. istniał tu już zamek książęcy. W roku 1241 w pobliżu Legnicy na Legnickim Polu miała miejsce bitwa z Mongołami. Od 1248 r. Legnica stała się stolicą księstwa legnickiego, a potem legnicko-brzeskiego (do 1675 r.). Pod koniec XVIII w. nastąpiło ożywienie ekonomiczne. Powstały pierwsze manufaktury, rozbudowano drogi bite oraz infrastrukturę komunalną i komunikacyjną. W 1844 r. połączono Legnicę z Wrocławiem linią kolejową.

Dynamiczny rozwój Legnicy przerwały w XX w. dwie kolejne wojny. Zwłaszcza II wojna światowa odcisnęła swoje piętno na gospodarce miasta. W 1945 r. Legnica znalazła się w granicach Polski, a w lipcu została wybrana na siedzibę Północnej Grupy Wojsk Armii Czerwonej. Swój wielkomięjski charakter zaczęła powoli odzyskiwać na początku lat 60. XX w. w związku z odkryciem w okolicy bogatych złóż miedzi.

Warto zobaczyć:

- w rynku renesansowe kamieniczki
- dawne kramy śledziowe
- renesansowy dom Pod Przepiórczym Koszem z cylindrycznym wykuszem
- stary ratusz z XVIII w. (ob. Centrum Sztuki) z niską wieżą z 1929 r.
- w rynku fontanny z Neptunem z XVIII w. i Syreną
- katedrę św. św. Apostołów Piotra i Pawła
- zamek piastowski z pocz. XIII w., obecny po przebudowach i pożarach neogotycki, brama wjazdowa z popiersiami Piastów legnickich;
- kościół św. Jana z XVIII w. z gotyckim prezbiterium przebudowanym na Mauzoleum Piastów Legnicko-Brzeskich
- kościół Mariacki, jeden z najstarszych na Dolnym Śląsku, pierwotnie romański, w obecnym wyglądzie z XIX w.
- barokowy gmach Akademii Rycerskiej
- dom Opatów Lubiąskich z XVIII w.
- fragmenty murów miejskich z bramami Głogowską i Chojnowską z XIV w.

Muzea: Zamek w Legnicy, ul. Zamkowa, czynne: wt.–sob. 10–16
zgłoszenia wcześniej w Muzeum Miedzi

Muzeum Miedzi – dawny pałac opatów Lubiąskich, ul. Partyzantów 3
tel. +48 76 862 49 49 otwarte śr.–niedz. 11–16.30

TRASA 1

Wydarzenia:

- Międzynarodowa Wystawa „Satyrykon”
- Międzynarodowy Przegląd Form Złotniczych – Srebro
- Europejskie Spotkania Mniejszości Narodowych i Etnicznych „Pod Kyczerą”
- Letnia Akademia Filmowa
- Legnickie Wieczory Organowe
- Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Miasto”
- Ogólnopolski Turniej Chórów „Legnica Cantat”
- „Conversatorium Organowe”
- Ogólnopolski Przegląd Malarstwa Młodych
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Ekologicznej „Ekopiosenka”
- Ogólnopolski Konkurs Skrzypcowy „Młody Paganini”

Legnica centrum

Informacja turystyczna: OSiR, ul. Najświętszej Marii Panny 7

59–220 Legnica, tel. +48 76 723 38 01

ci@osir.legnica.pl, www.osir.legnica.pl, www.legnica.um.gov.pl, www.infolegnica.pl

3D. JAWOR

TRASA 1

Miasto położone nad Nysą Szaloną na Nizinie Śląsko-Łużyckiej. Pierwotnie mieszkali tu prabaworanie. W VII w. n.e. przybyło tu i osiedliło się stowańskie plemię Trzebowian. Ok. 300 lat później ziemie te do swojego państwa włączył Mieszko I. W połowie XIII w. Jawor uzyskał prawa miejskie. W latach 1303-1346 miasto było stolicą samodzielnego księstwa jaworskiego. Później stał się domeną królów czeskich, miastem królewskim i stolicą prowincji. Początek XV wieku zapisał się w historii niechlubnym wypędzeniem miejscowej gminy żydowskiej (1420 r.). W XVI w. miasto wyrosło na jeden z najsilniejszych ośrodków dolnośląskiego tkactwa. W drugiej poł. XVII w., w następstwie pokonania westfalskiego kończącego wojnę trzydziestoletnią, naciskany przez protestancką Szwecję, katolicki cesarz Ferdynand III Habsburg przyznał śląskim luteranom prawo do wybudowania trzech świątyń na obszarach bezpośrednio podległych jego władzy. Wtedy też powstał w Jaworze Kościół Pokoju.

Warto zobaczyć:

- ewangelicki kościół Św. Ducha zwany Kościołem Pokoju, wzniesiony z drewna i gliny, jeden z dwóch zachowanych na Dolnym Śląsku z XVII w., z imponującym barokowym wnętrzem, ozdobionym emporami, z herbami jaworskiej szlachty, wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO
- zamek piastowski, wzmiankowany w XIII w., wielokrotnie przebudowywany
- ratusz z XIV-wieczną 65-metrową wieżą, ozdobą ratusza jest sala

- posiedzeń z witrażami wykonanymi w Berlińskim Instytucie Witraży
- neorenesansowy zespół poklasztorny Bernardynów z XV w., ob. Muzeum Regionalne
- Basztę Strzegomską z XVI w. z fragmentami obwarowań miejskich
- kamienicę mieszczańską przy ul. Legnickiej 3 z XVI w. z renesansowym portalem, po przebudowie w XX w.
- kościół św. Marcina z XII w. z charakterystyczną wczesnogotycką sylwetką, która kontrastuje z przepychem barokowego wystroju

Wydarzenia: Jaworskie Koncerty Pokoju – przełom sierpnia i września
Międzynarodowe Targi Chleba – lipiec, sierpień

Informacja turystyczna: Urząd Miejski, Rynek 1
59-400 Jawor, tel. +48 76 870 20 21
um@jawor.pl, www.jawor.pl, www.targi-chleba.pl

Jawor

Kościół Pokoju

Kościół Pokoju

Jawor

LEGNICKIE POLE 3E.

Legnickie Pole leży na terenie Niziny Śląsko-Łużyckiej, nad wodami Wierzbliaka.

Na terenie wsi w 1241 r. rozegrana się bitwa z Mongołami, zakończona tragiczną śmiercią księcia Henryka Pobożnego. Do XVI w. miejscowość należała do benedyktynów, sprowadzonych z Czech w XIII w. przez księżną Annę, wdowę po Henryku II Pobożnym. W 1836 r. rozbudowano zabudowania klasztorne, gdzie w czasie II wojny, w zabytkowych murach poklasztornych zlokalizowany był obóz jeniecki Oflag VIII, w którym wzięiono oficerów francuskich, jugosłowiańskich i radzieckich. Prezydent RP rozporządzeniem uznał Legnickie Pole i pobenedyktynski zespół klasztorny za Pomnik Historii.

Warto zobaczyć:

- kościół pw. Św. Trójcy zbudowany tutaj dla benedyktynów w XII-XIV w., a w nim Muzeum Bitwy Legnickiej
- kościół pw. Św. Jadwigi, obiekt z XVIII w. projektował Dientzenhofer, jeden z najwybitniejszych środkowoeuropejskich architektów baroku, a freski wykonał bawarski artysta Kosma Asam

Informacja turystyczna: Urząd Gminy w Legnickim Polu
ul. K.I. Dientzenhofera 1, 59-241 Legnickie Pole, tel. +48 76 858 28 10
sekretariat@legnickiepole.pl, www.legnickiepole.pl

3F. LUBIĄŻ

Wieś położona w powiecie wołowskim, na prawym brzegu Odry. Była to dawna osada targowa. Od XIII w. do roku 1844 Lubiąż posiadał prawa miejskie. W zakolu Odry znajduje się pocysterski, barokowy zespół klasztorny, z kościołem klasztorным, kościołem św. Jakuba, klasztorem, patacem opatów i zabudowaniami klasztornymi. Jest to jeden z największych zespołów klasztornych w Europie. We wnętrzu znajdują się dzieła wybitnych artystów śląskiego baroku: malarzy – Willmanna, Schefflera, Bentuma i rzeźbiarzy – Mangoldta i Steinla. W czasach ostatniej wojny mieściła się tu tajna, podziemna fabryka zbrojeniowa.

Warto zwiedzić:

- zespół klasztorny a w nim Salę Księżęcą, refektarz, kościół klasztorny i liczne zabudowania gospodarcze
- wystawy tematyczne

Pocysterski zespół klasztorny w Lubiążu

Wydarzenia:

- Korso Patacowe
- Slot Art Festiwal
- Electricity

Informacja turystyczna: pl. Klasztorny 3, 56-100 Lubiąż
tel. +48 71 389 71 66, www.karczmacysterska.pl
Fundacja Lubiąż, pl. Maxa Borny 9, 50-204 Wrocław
tel. +48 71 322 21 29, www.fundacjalubiaz.org.pl

TRASA 1

ŚRODA ŚLĄSKA 3G.

Środa Śląska położona jest na wysoczyźnie nad Średzką Wodą. Od najdawniejszych czasów przez Śląsk przebiegały ważne szlaki handlowe łączące Europę wschodnią z zachodnią. Przy jednym z takich szlaków (już w XII w.) powstała osada targowa o nazwie Środa. Przed 1214 r. stała się miastem na magdeburskim prawie, które nazwano tzw. prawem średzkim. Do XIII w. miasto należało do księstwa wrocławskiego, później weszło pod panowanie Czech. Podczas walk w 1945 r. Środa została w znacznym stopniu zniszczona. W 1985 r. odkopano tu największy na Śląsku skarb srebrnych monet, głównie groszy praskich Wacława II. Jeszcze większego odkrycia dokonano w 1988 r. wykopując setki złotych i srebrnych monet, ozdób i część złotego diademu księżęcego z XV w.

Warto zwiedzić:

- ratusz z XV w., przebudowany w XVI i XIX w., obecnie Muzeum Regionalne
- duże fragmenty ceglanych murów miejskich z XIV-XV w.
- kościół św. Andrzeja z XIII w., jeden z najstarszych na Śląsku
- dzwonnice gotycką z XIV w.
- ruiny zamku kasztelańskiego z XII w., rozebranego w 1803 r.
- romański kościół NMP z ok. 1220 r., przy kościele 2 krzyże pokutne.
- Skarb Średzki w Muzeum Regionalnym

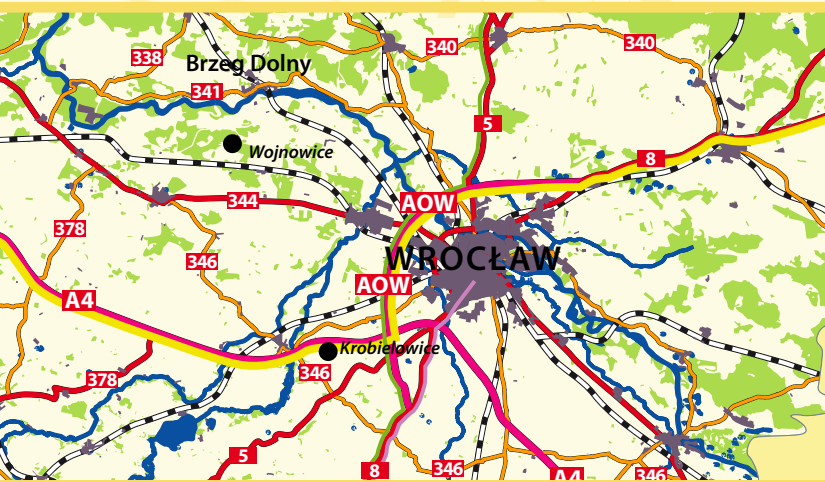

Wydarzenia:

- Święto Wina w Mieście Skarbu – wrzesień
- Dni Środy Śląskiej

Informacja turystyczna: Urząd Miejski, Plac Wolności 5
55-300 Środa Śląska, tel.+48 71 317 30 52, www.srodaslaska.pl

TRASA 1 Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica – Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa

4. OKOLICE WROCŁAWIA

- 4A. Brzeg Dolny
- 4B. Wojnowice
- 4C. Krobielowice
- 4D. Wrocław

TRASA 1

BRZEG DOLNY 4A.

Brzeg Dolny położony jest na prawym brzegu Odry. Pierwsze osadnictwo pochodzi z VI-VIII w. W XV-XVI w. znany był z przeprawy na Odrze, która funkcjonuje w tym miejscu do dziś. Obecnie jest to ośrodek przemysłu chemicznego. Atrakcją miasta jest nowoczesna pływalnia i kompleks sportowy.

Warto zobaczyć:

- klasycystyczny pałac wg projektu K.G. Langhansa, budowniczego Bramy Brandenburskiej, otoczony parkiem
- w rynku barokowe kamienice z XVII w.

Informacja turystyczna:

Gminne Biuro Promocji i Informacji
ul. 1 Maja 21, 56-120 Brzeg Dolny,
tel.+48 71 319 65 34
admin@brzegdolny.pl, www.brzegdolny.pl

WOJNOWICE 4B.

Ta niewielka wieś położona 25 km od Wrocławia znana jest z gotycko-renesansowego zamku na wodzie. Zamek Wojnowice pochodzi z XIV w. W latach 1513-1570 rycerski zameczek obronny przekształcono w renesansową siedzibę mieszkalną. Obecnie administrowany jest bezpośrednio przez Stowarzyszenie Historyków Sztuki. Stworzono tu Dom Pracy Twórczej środowisk twórczych i naukowych Wrocławia i kraju.

Warto zobaczyć:

- zabudowania zamkowe (otoczenie, fosę, założenia ogrodowe)

Informacja turystyczna:

Zamek w Wojnowicach
ul. Zamkowa 2, 55-334 Wojnowice
tel. +48 71 317 07 26
zamekwojnowice@poczta.onet.pl
www.zamekwojnowice.pl

4C. KROBIELOWICE

Wieś położona w powiecie wrocławskim. Znana z barokowego pałacu powstałego w XVI w. Pałac Krobielowice przebudowano w XVII w., a od 1814 r. stał się własnością wybitnego pruskiego wodza Blüchera. Obecnie znajduje się tu hotel turystyczny, restauracja i pole golfowe. W pobliżu wsi odrestaurowane Mauzoleum Blüchera.

Most Rędziański

Wrocław - Ostrów Tumski

Informacja turystyczna: Pałac Krobielowice
55-080 Kąty Wrocławskie, tel.+48 71 316 66 48
info@palackrobiewowice.com, www.palackrobiewowice.com

TRASA 1

WROCLAW 4D.

Wrocław to jedno z największych miast Polski i historyczna stolica Dolnego Śląska. Położony w centrum Niziny Śląskiej, nad rzeką Odrą, w miejscu gdzie do niej wpływają Oława, Widawa, Bystrzyca i Śleza. To dawna osada położona na skrzyżowaniu prastarych szlaków handlowych ze wschodu na zachód i „szlaku bursztynowego” z południa na północ. W X w. na odrzańskiej wyspie, zwanej potem Ostrowem Tumskim, istniał już słowiański gród, który dał początek miastu. W 1000 r. powstaje tu biskupstwo. Prawa miejskie otrzymuje Wrocław w 1241 r. po najeździe tatarskim. W XIII w. powstają pierwsze mury miejskie. Rynek wytyczono w 1241 r. Ma on wymiary 208 x 175 m i jest jednym z największych w Europie. Kamienice otaczające blok ratuszowy są mieszaniną stylów architektonicznych, pochodzą w dużej mierze z XIX i XX w.

Większość budynków odbudowano i zrekonstruowano po zniszczeniach wojennych, wiele z nich kryje gotyckie relikty (piwnice, portale). W najlepiej zachowanej i niezniszczonej pierzei zach. można zobaczyć manierystyczny dom Pod Gryfami i kamienicę Pod Siedmioma Elektorami z efektowną polichromią.

Dziś Wrocław jest dużym ośrodkiem gospodarczym (przemysł elektromaszynowy, metalowy, maszynowy, tekstylny, chemiczny, przetwórstwo metali niezależnych, przemysł środków transportu, spożywczy). Miasto jest centrum administracyjnym, kulturalnym i naukowym regionu.

Wrocław - Ratusz

Wrocław

Informacja turystyczna: Centrum Informacji Turystycznej
Rynek 14, 50-101 Wrocław, tel. +48 71 344 31 11, info@itwroclaw.pl
www.wroclaw.pl, www.turystyka.dolnyślask.pl, www.dolnyślaskweb.pl

Warto zwiedzić:

- gotycki ratusz (jedna z najpiękniejszych budowli świeckich ówczesnej Europy)
- kościół Marii Magdaleny z XIV w. z XII-wiecznym portalem romańskim i tarasem widokowym
- gotycki kościół św. Elżbiety z wieżą o wys. 86 m, na której jest taras widokowy
- kamieniczki Jaś i Matgosia – dawne domki służby kościelnej
- zespół Ostrowa Tumskiego: gotycka katedra św. Jana Chrzyciela z kaplicą Mariacką z XIV w. i ze wspaniałymi kaplicami barokowymi, (na północnej wieży katedry taras widokowy – wjazd windą)
- najstarszy w mieście romański kościół św. Idziego
- kościół św. Krzyża z końca XIII w.
- Most Tumski, najstarszy wzmiankowany we Wrocławiu
- gotycki kościół NMP na Piasku na Wyspie Piaskowej, jeden z największych we Wrocławiu, wewnątrz romański portal z piaskowca z XII w.
- barokowy gmach Uniwersytetu, dawnej Akademii Jezuickiej z XVIII w., w środku najpiękniejsze wnętrze budynku – barokowa *Aula Leopoldina*,

MUZEA: Muzeum Narodowe, Panorama Racławicka, Muzeum Miejskie, Muzeum Etnograficzne, Muzeum Przyrodnicze, Muzeum Archidiecejalne

Zwiedzanie (Aula Leopoldina), pl. Uniwersytecki 1, na Wieży Matematycznej Uniwersytetu – taras widokowy

- wiszący Most Grunwaldzki
- Halę Stulecia – z roku 1913 (pierwsza na świecie budowla z betonu, jej kopuła ma 65 m średnicy i wys. 23 m), obok 96-metrowa Igllica, obelisk z roku 1948.

Zwiedzanie: ul. Wystawowa 1, tel. + 48 71 347 51 00

- Panorama Racławicka – monumentalne malowidło (120 x 15 m), umieszczone w specjalnie wybudowanej rotundzie, przedstawiające bitwę powstańców kościuszkowskich z wojskami rosyjskimi pod Racławicami.

Zwiedzanie: ul. Purkyniego 11, tel. +48 71 344 23 44,

- Park Szczytnicki – zwiedzanie Ogrodu Japońskiego *czynne: od 1.IV do 30.X., codz. 9–18,*
- Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego *Czynne: od 1.IV do 30.X., codz. 9–18*
- Muzeum Narodowe
- Most Milenijny
- Most Rędziński

Wrocław – stadion na Euro 2012

Wrocław – Rynek

Wrocław – Wroclavia Cantans

Wrocław – Hala Stulecia

Wydarzenia:

- Wroclavia Cantans
- Widowisko Plenerowe Opery Wrocławskiej
- Wrocławski Festiwal Jazzowy „Jazz nad Odrą”
- Festiwal Polskiej Muzyki Współczesnej – Wrocław Non Stop
- Przegląd Piosenki Aktorskiej
- Międzynarodowy Festiwal Gitarowy
- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Wiedeńskiej
- Spotkania z Piosenką Żeglarską i Muzyką Folk
- Festiwal Piosenki Żeglarskiej – „Szanty we Wrocławiu”
- Maraton Wrocławski
- Juwenalia
- Piknik Świąteczny
- Majówka Wrocławska
- Święto III Króli
- Wiosenny Sptyw wokół Wrocławia
- Bicie Gitarowego Rekordu Guinnessa

Wrocław – widowisko operowe

TEATRY: Teatr Polski, Wrocławski Teatr Współczesny, Teatr Muzyczny Capitol, Wrocławski Teatr Komedia, Teatr Arka, Wrocławski Teatr Lalek

KINA: Korona, Arkady, Helios, Magnolia, Warszawa, Galeria Grunwaldzka

TRASA 1 Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica – Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa

5. OKOLICE OLEŚNICY
5A. Oleśnica

TRASA 1

OLEŚNICA 5A.

Oleśnica leży nieopodal Wrocławia, na równinnym terenie u podnóża Wzgórz Trzebnickich.

Jest jednym z najstarszych miast dolnośląskich, położonym na szlaku bursztynowym znad Adriatyku nad Morze Bałtyckie.

W 1255 r. książę wrocławski Henryk III Biały nadał Oleśnicy lokację na prawie średzkim. Już pod koniec XIII w. działała tu mennica. Od 1320 r. była stolicą księstwa i miastem rezydencjalnym księcia Konrada I, spadkobiercy Korony Polskiej. Po śmierci Konrada Białego Młodszego, ostatniego władcy z miejscowej linii Piastów, Oleśnica wraz z księstwem została sprzedana ziębińskiej linii czeskich Podiebradów, a następnie przeszła pod władanie książąt wirtemberskich. W XVI w. powstała tu druga na Śląsku drukarnia i renesansowy zamek. W poł. XVIII w. miasto stało się ważnym ośrodkiem produkcji obuwia.

Warto zwiedzić:

- zamek książąt oleśnickich – powstał na miejscu dawnego grodu, przebudowany na renesansowy w XVI w. częściowo w XIX i na pocz. XX w.
- kościół zamkowy św. Jana z pierwszej połowy XIV w.
- ratusz z pierwszej połowy XV w.
- kościół pw. Panny Marii i św. Jerzego
- kościół Świętej Trójcy
- kolumnę „Złotych Godów”
- Bramę Wrocławską (jedna z czterech dawnych wież wejściowych do miasta)
- zespół zachowanych murów obronnych
- Dom Wdów z XVIII w.

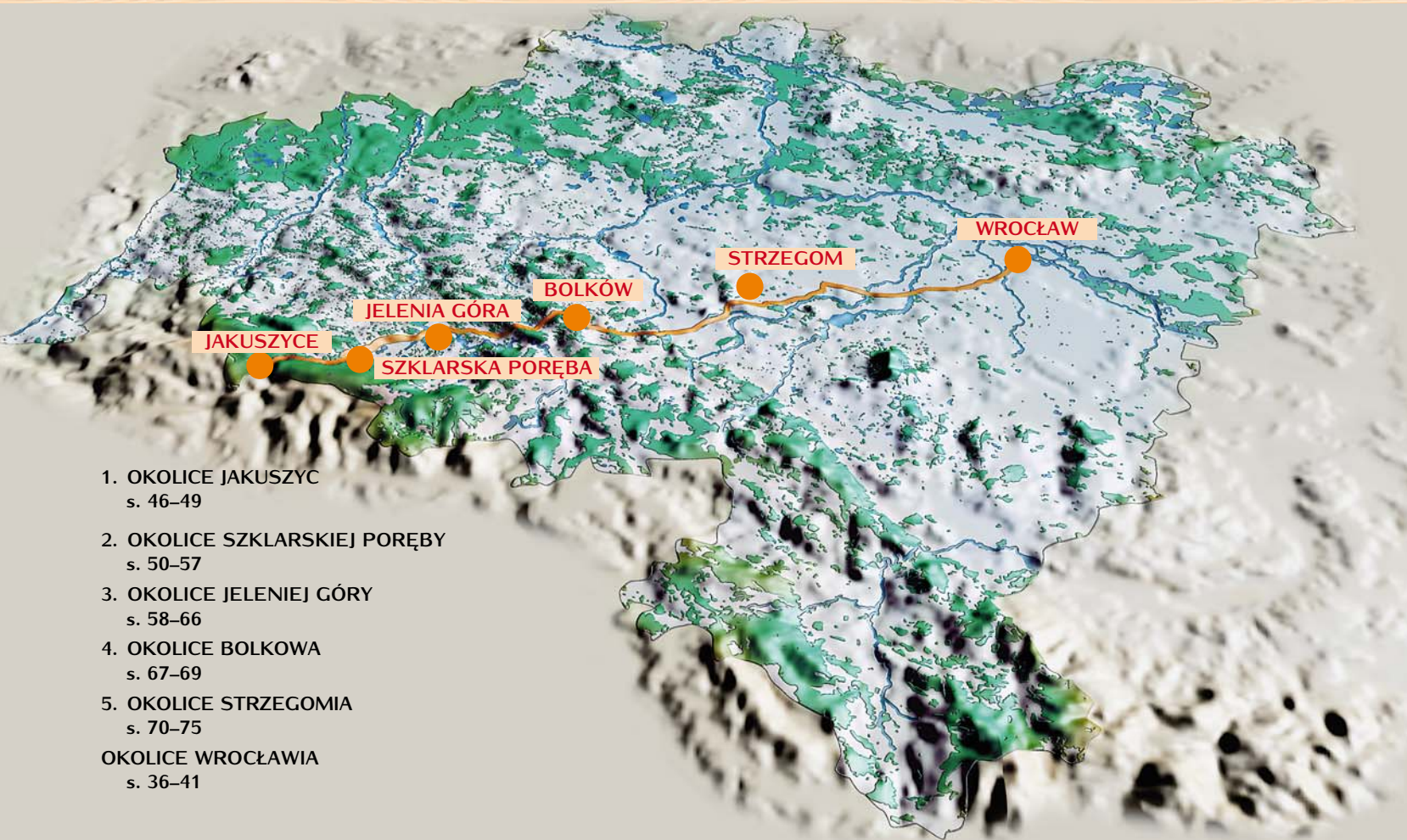
Wydarzenia:

- Międzynarodowe Konfrontacje Folklorystyczne
- Międzygminny Przegląd Grup Kolędniczych „Pastoralka”
- Przegląd Zwyczajów i Obrzędów Wiosennych i Wielkanocnych „Kogutek”

Informacja turystyczna: Rynek - Ratusz, 56-400 Oleśnica
tel. +48 71 798 21 16, www.olesnica.pl

TRASA 2 Jakuszyce – Szklarska Poręba –
Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

Odległość trasy 142,0 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h 15 min (3, E65, 5, 378, A4, AOW)

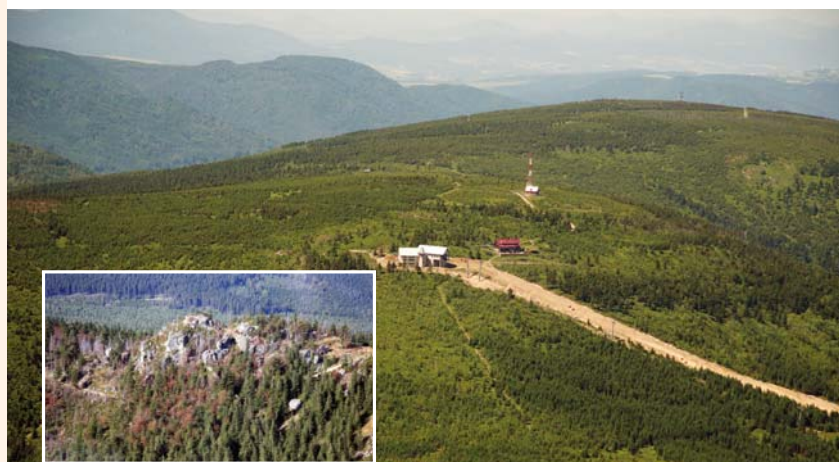
1. OKOLICE JAKUSZYC
s. 46–49
 2. OKOLICE SZKLARSKIEJ PORĘBY
s. 50–57
 3. OKOLICE JELENIEJ GÓRY
s. 58–66
 4. OKOLICE BOLKOWA
s. 67–69
 5. OKOLICE STRZEGOMIA
s. 70–75
- OKOLICE WROCLAWIA
s. 36–41

TRASA 2 Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

1. OKOLICE JAKUSZYC

- 1A. Góry Izerskie
- 1B. Jakuszyce
- 1C. Bieg Piastów
- 1D. Wyścigi Psich Zaprzęgów

GÓRY IZERSKIE 1A.

Niezbyt wysokie pasmo Gór Izerskich stanowi najdalej na zachód wysuniętą polską część Sudetów.

Izery tworzy szereg grzbietów o przebiegu pn-zach, najwyższym wzniesieniem jest Wysoka Kopa (1126 m n.p.m.).

Klimat jest tu bardzo zróżnicowany – charakterystyczne są długie i śnieżne zimy. Liczne spłaszczenia wierzchowinowe, często o małym odpływie, sprzyjają rozwojowi torfowisk wysokogórskich z unikalną roślinnością. Powstały tu rezerwat przyrody „Torfowisko Doliny Izery” oraz Rezerwat „Krokusy” w Górzynfcu.

Teren ten jest bardzo atrakcyjny turystycznie m.in. ze względu na walory widokowe i ciekawostki geologiczne. Istniejąca sieć szlaków i leśnych dróg pozwala na odbycie ciekawych wycieczek. Szczególnie urokliwe są szlaki wiodące przez szczytowe pasma: Wysokie i Kamienieckie oraz wzdłuż doliny Izery. Wspaniały widok na panoramę Karkonoszy oraz Kotlinę Jeleniogórską roztacza się również z Zakrętu Śmierci, leżącego na wysokości 755 m n.p.m., pomiędzy Szklarską Porębą a Świeradowem-Zdrój.

U stóp gór znajduje się Polana Jakuszycka znana z corocznie organizowanego Biegu Piastów. Obecnie rejon Gór Izerskich jest intensywnie wykorzystywany przez rowerzystów górskich.

1B. JAKUSZYCE

TRASA 2

Jakuszyce położone są na skłonie Karkonoszy i Gór Izerskich. Dawniej była to mała wieś góraska położona na przejściu granicznym do Czech (Jakuszyce – Harrachov). Dziś Jakuszyce są częścią Szklarskiej Poręby. Położone są na

wysokości 886 m n.p.m. Klimat jest tu porównywalny do klimatu na wysokości 1500 m n.p.m. w Alpach. Dlatego ze względu na długo zalegającą pokrywę śnieżną zlokalizowano tu centrum sportów zimowych i narciarstwa biegowego.

Wydarzenia:

- Wyścigi psich zaprzęgów
- styczeń
- Bieg Piastów – marzec

1C. BIEG PIASTÓW

Corocznie w marcu od 1976 r. na Polanie Jakuszyckiej, w pobliżu Szklarskiej Poręby, odbywa się międzynarodowa impreza narciarska „Bieg Piastów”.

W „Festiwalu Narciarstwa Biegowego” w Jakuszycach udział bierze w sumie około 6 – 7 tysięcy osób. Na starcie gromadzą się uczestnicy zarówno z Polski, Czech i Niemiec, a niejednokrotnie innych państw. „Bieg Piastów” rozpoczyna się w piątek, od Karkonoskiego Biegu Narciarskiego Dzieci i Młodzieży, czyli tzw. Matego Biegu Piastów. Sobota jest dniem Głównego Biegu Piastów na dystansie 50 kilometrów techniką klasyczną.

Informacje:

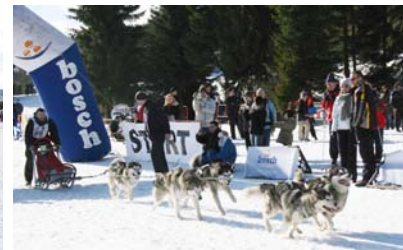
Bieg Piastów w Jakuszycach
tel. +48 75 717 33 38
biuro@bieg-piastow.pl
www.bieg-piastow.pl

Informacja turystyczna: ul. Jedności Narodowej 1a, 58-580 Szklarska Poręba
tel. +48 75 754 77 40, it@szklarskaporeba.pl, www.szklarskaporeba.pl

WYŚCIGI PSICH ZAPRZĘGÓW 1D. – JAKUSZYCE

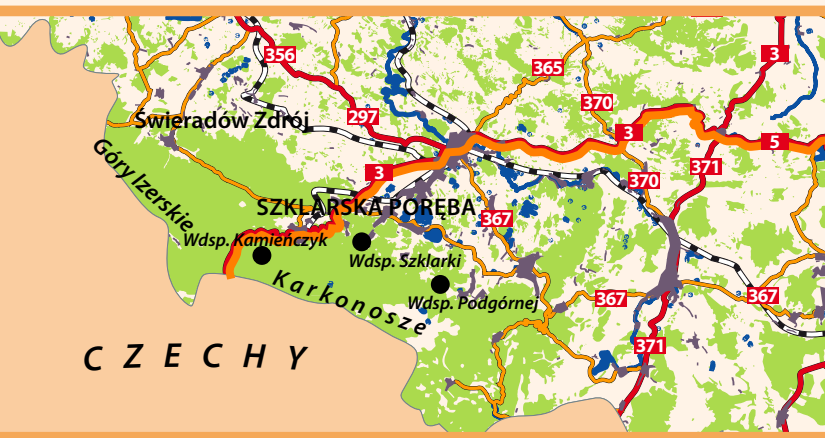
Od kilku lat na Polanie Jakuszyckiej co roku odbywają się wyścigi psich zaprzęgów.

Impreza przyciąga rzesze miłośników syberyjskich huskych, alaskańskich malamutów, psów grenlandzkich, samojedów, akitów i mieszańców ras zaprzęgowych. Jest to jeden z najtrudniejszych, międzynarodowych wyścigów psich zaprzęgów a mimo to bije rekordy popularności. Ponad 700 psów zaprzęgowych na starcie, 110 km tras i sportowa rywalizacja. 70 najlepszych ekip z całego świata i pełne emocji widowisko – to wszystko co roku w styczniu.

Informacja turystyczna: Urząd Miasta – Referat Promocji – Informacja Turystyczna
ul. Jedności Narodowej 1a, 58-580 Szklarska Poręba
tel. +48 75 754 77 40, it@szklarskaporeba.pl, www.szklarskaporeba.pl

TRASA 2 Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

2. OKOLICE SZKLARSKIEJ PORĘBY

- 2A. Góry Karkonosze
- 2B. Szklarska Poręba
- 2C. Wodospad Kamieńczyka
- 2D. Wodospad Szklarki
- 2E. Świeradów-Zdrój
- 2F. Wodospad Podgórzej

TRASA 2

GÓRY KARKONOSZE 2A.

Karkonosze ze swym najwyższym, najpiękniejszym szczytem Śnieżką (1602 m n.p.m.) są najwyższą i najrozleglejszą grupą górską w Sudetach. Ciągną się od Przetęczy Szklarskiej (886 m n.p.m.) na zachodzie, aż po Przetęcz Okraj (1046 m n.p.m.) na wschodzie.

Z geologicznego punktu widzenia główny grzbiet Karkonoszy zbudowany jest z granitów, zaś Masyw Śnieżki ze skał metamorficznych.

Klimat jest umiarkowanie chłodny i wilgotny, znacznie różni się od klimatu innych pasm sudeckich. Występuje tu duża zmienność stanów pogody.

Największy wpływ na rzeźbę miało zlodowacenie bałtyckie, które ukształtowało większość form polodowcowych, w tym bardzo charakterystyczne kotły polodowcowe (Łomniczki, Wielkiego i Małego Stawu, Małego Śnieżnego Kotta, Dużego Śnieżnego Kotta, Czarne Kotta).

Wietrzenie skał doprowadziło do powstania olbrzymich rumowisk skalnych, tzw. gołoborza (na Śnieżce, Smogorni, Szrenicy) oraz granitowych grup skalnych (Pielgrzymy, Stonecznik, Końskie Łby, Trzy Świnki, Skalna Brama, Owcze Skatły).

Wiele z karkonoskich potoków spływa wodospadami z pionowych urwisk kottów polodowcowych i progów skalnych. Najdłuższy (300 m) ciąg kaskad w polskich Karkonoszach tworzy Łomniczka. Ponadto znane są wodospady Szklarki, Kamieńczyka oraz Podgórzej.

Śnieżne Kotły

Śląski Dom

Śnieżka

Wyjątkowość Karkonoszy i ich niepowtarzalne walory sprawiły, że już w 1933 r. utworzono pierwsze rezerваты przyrody: Śnieżne Kottły, Czarny Kocioł, Kocioł Łomniczki oraz Kottły Matego i Wielkiego Stawu. 16 stycznia 1959 r. został utworzony Karkonoski Park Narodowy, który w roku 1993 stał się częścią przygranicznego Światowego Rezerwatu Biosfery UNESCO.

Pod względem florystycznym Karkonosze charakteryzuje piętrowy układ roślinności. Flora liczy ok. 650 gatunków roślin naczyniowych, 450 gatunków mszaków i 400 gatunków porostów. O ogromnej wartości świadczy występowanie gatunków chronionych (ok. 40 gatunków), a także relikwów i endemitów (skalnica bazaltowa, dzwonek karkonoski, jarząb sudecki). Wśród fauny do gatunków rzadkich zaliczyć trzeba: muflona, ryjówkę górską, siewkę górską.

Dziś Karkonosze są najpopularniejszym pasmem górskim Sudetów i co-roczenie przyciągają setki tysięcy turystów z obu stron granicy, zarówno w sezonie letnim, jak i zimowym. Są one atrakcyjne dla miłośników wędrówek pieszych, rowerowych, jak i dla amatorów białego szaleństwa. Karkonoskie kurorty Karpacz, Kowary i Szklarska Poręba oraz okoliczne miejscowości oferują szereg interesujących atrakcji.

Informacja turystyczna: ul. Jedności Narodowej 1a, 58-580 Szklarska Poręba
tel. +48 75 754 77 40, it@szklarskaporeba.pl, www.szklarskaporeba.pl

Szklarska Poręba położona jest w dolinie rzeki Kamiennej na wysokości 440–886 m n.p.m. Miejscowość od południa rozciąga się na stokach Karkonoszy (Szrenica – 1362 m n.p.m.), od północy sięga Gór Izerskich, zaś od wschodu Pogórza Karkonoskiego.

Odwiedzając Szklarską Porębę, warto zobaczyć najwyższy w Sudetach Wodospad Kamieńczyka i Wodospad Szklarki. Ważnymi obiektami w mieście są m.in. Młyn św. Łukasza (powstały w 1870 r.) i Chata Walońska. Atrakcją dla najmłodszych jest Dinopark i Zjeżdżalnia Grawitacyjna „Alpine Coaster”.

Szklarska Poręba jest punktem wyjściowym wielu szlaków turystycznych, można stąd udać się m.in. na Śnieżne Kottły, Szrenicę a z Jakuszczyca na Astro-śnieżkę w Górach Izerskich.

Szklarska Poręba, dzięki swojemu położeniu i klimatowi, przyciąga co roku szeroką rzeszę miłośników zimowego szaleństwa. Największą popularnością cieszy się tu narciarstwo biegowe i zjazdowe, ale nie brakuje również amatorów snowboardu, skituringu, kuligów, jazdy psimi zaprzęgami oraz turystów wędrujących na raketach śnieżnych.

Szrenica

Wyciągi: Kolej Linowa „Karkonosz – Express” długość: 2.393 m
Kolej Linowa „Szrenica” I sekcja długość: 1417 m

SZKLARSKA PORĘBA

Wydarzenia:

- Wyścigi psich zaprzęgów – styczeń
- Puchar „Łabskiego” w narciarstwie zjazdowym
- Babiniec Night Jam Session – zawody freestyle w snowboardzie i narciarstwie
- Puchar Radiowej Trójki w Narciarstwie Zjazdowym
- Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w Sportach Zimowych
- Gwiazdy na Śniegu – gwiazdy polskiego showbiznesu na stokach SKIARENY – Szrenica – marzec
- Puchar Burmistrza Szklarskiej Poręby w Narciarstwie Zjazdowym i Snowboardzie
- Mistrzostwa Polski w Rzeźbie ze Śniegu „Śniegolepy” – styczeń
- Bieg Piastów – marzec
- Wyścig retro – luty
- Izerska Majówka – maj
- Wiosenny Nordic Walking – maj
- Rajd Pojazdów Zabytkowych – lipiec

Wyciąg na Szrenicę

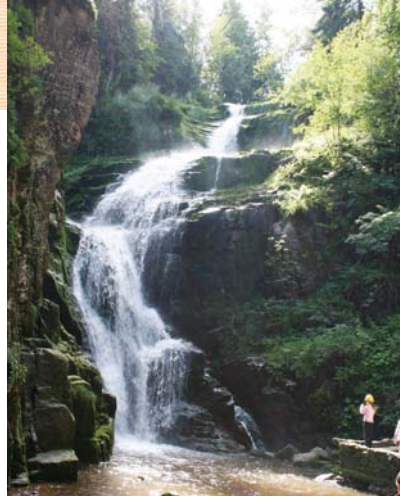
Muzeum C. i G. Hauptmannów

Muzeum Mineralogiczne

Krucze Skąły

WODOSPAD KAMIENICZYKA 2C.

Wodospad Kamińczyka w Szklarskiej Porębie jest najwyższym z sudeckich wodospadów. Potok Kamińczyk wpada tutaj do wąwozu, tworząc trzy kaskady o wysokości 27 metrów. Za środkowym progiem znajduje się zastonięta wodną kurtyną tzw. Złota Jama, odkryta w średniowieczu przez walońskich poszukiwaczy złota w Karkonoszach. Wodospad udostępniony zwiedzającym (odpłatny). Przy wodospadzie schronisko i Ształas (restauracja).

WODOSPAD SZKLARKI 2D.

Małowniczy Wodospad Szklarki pomiędzy Szklarską Porębą a Piechowicami odwiedzany jest przez licznych turystów z racji stosunkowo łatwego dostępu, także dla osób niepełnosprawnych na wózkach. Potok Szklarka tuż przed ujściem do rzeki Kamiennej tworzy ponad 13-metrowej wysokości wodospad, będący enklawą Karkonoskiego Parku Narodowego. Obok wodospadu znajduje się schronisko „Kochanówka”.

Informacja turystyczna: ul. Jedności Narodowej 1a, 58-580 Szklarska Poręba
tel. +48 75 754 77 40, it@szklarskaporeba.pl, www.szklarskaporeba.pl

Informacja turystyczna: ul. Jedności Narodowej 1a, 58-580 Szklarska Poręba
tel. +48 75 754 77 40, it@szklarskaporeba.pl, www.szklarskaporeba.pl

Świeradów–Zdrój to miejscowość uzdrowskowa położona w Górach Izerskich na krańcu Sudetów Zachodnich w dolinie rzeki Kwisy na wysokości 450–650 m n.p.m. Świeradów–Zdrój jest kurortem o długiej i bogatej tradycji. Znajdują się tu źródła wód mineralnych i radonowych oraz złoża borowiny.

Co roku w sezonie zimowym Świeradów–Zdrój odwiedza ogromna liczba turystów. Tutejszy klimat i ukształtowanie terenu przyciągają gości z Polski i z zagranicy. Doskonale przygotowane trasy narciarskie i wyciągi gwarantują miłośnikom sportów zimowych wielogodzinny, aktywny wypoczynek. Największą atrakcją dla narciarzy jest nowoczesna Kolej Gondolowa, której długość wynosi aż 2172 m.

Miejscowość posiada rozbudowaną bazę noclegową i gastronomiczną. Przyjezdni po całonocnym, zimowym szaleństwie mogą odpocząć i zrelaksować się w licznych obiektach SPA.

Warto wiedzieć:

- Dom Zdrojowy z końca XIX w. (z 45 metrową wieżą zegarową oraz, najdłuższą w Sudetach, 80-metrową halą spacerową)
- Czarczi Młyn (powstany 1890 r.),
- neogotycki kościół pw. Św. Józefa.
- park zdrojowy z okazami azalii i rododendronów
- pijalnię wód mineralnych.
- schronisko „Chatka Górzystów” (dawniej szkola ewangelicka),
- schronisko na „Stogu Izerskim” (powstałe w 1924 r., utrzymane w stylu śląsko-tużyckim).
- rezydencję „Marzenie” zbudowaną w 1901 r. z inicjatywy Juliusza Pintscha z Berlina.

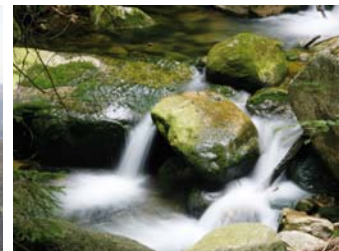
Informacja turystyczna: ul. Zdrojowa 10, 59-850 Świeradów–Zdrój
tel. +48 75 781 63 50, it@swieradowzdroj.pl, www.swieradowzdroj.pl

Pięknym, choć rzadziej odwiedzanym, jest trzeci karkonoski wodospad – Podgórznej w Przesiece. Na wysokości 550 m n.p.m. tworzy go rzeka Podgórzna. Wodospad można podziwiać zarówno z mostku od dołu, jak i z tarasów skalnych od góry.

W pobliżu przebiegają zielony i żółty szlak turystyczny do Karpacza i Borowic.

Góry Izerskie

Informacja turystyczna: ul. Bankowa 27, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 767 69 25, it@jeleniagora.pl, www.jeleniagora.pl

TRASA 2 Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

3. OKOLICE JELENIEJ GÓRY

3A. Zamek Chojnik

3B. Jelenia Góra

3C. Aeroklub Jeleniogórski

3D. Pałac Paulinum

3E. Pałac Łomnica

3F. Pałac Stanisławski

3G. Pałac Wojanów

3H. Karpacz

3I. Kowary

ZAMEK CHOJNIK 3A.

Zamek Chojnik położony jest na szczycie wznoszącej się 627 m n.p.m. malowniczej góry o tej samej nazwie. Jej strome zbocza tworzą urwiska opadające w dół pionowymi ścianami, o wysokości do 150 m.

Kamienny zamek wybudował w latach 1353–1364 książę świdnicko-jaworski Bolko II Mały. W roku 1377 jego właścicielem został Gotsche Schofowi, protoplasta rodu Schaffgotsch. Zamek należał do tej rodziny do roku 1945. Latem 1635 r. wszystkie dobra rodziny, a wraz z nimi zamek Chojnik zostały skonfiskowane. Na zamku osadzono cesarskich żołnierzy. Do rodziny von Schaffgotsch powrócił on w 1648 r. 31 sierpnia 1675 r. po uderzeniu pioruna, na zamku wybuchł pożar, który poczynił olbrzymie zniszczenia. Po tym wydarzeniu budowli już nigdy nie odbudowano.

Chojnik ze względu na swoje położenie jest jedynym zamkiem na Śląsku, który nigdy nie został zdobyty. Malownicze ruiny zamku już od końca XVIII w. przyciągały turystów. Dla ich wygody w 1822 r. powstała na zamku gospoda oraz punkt wynajmu przewodników i tragarzy lektyk. Od 1860 r. działa tu schronisko turystyczne, urządzone w przebudowanej w stylu neogotyckim północnej bastii.

Na zamku od 1993 r. działa Bractwo Rycerskie Zamku Chojnik. Organizuje ono co roku we wrześniu Turniej Rycerski „O Złoty Bętk Chojnika”.

Informacja turystyczna: Zamek Chojnik, 58–570 Jelenia Góra – Sobieszów
tel. +48 75 755 63 94, tel. +48 75 755 35 35 (schronisko), tel. +48 502 25 21 57
kontakt@chojnik.pl, www.chojnik.pl

3B. JELENIA GÓRA

TRASA 2

Leżąca w kotlinie nad Bobrem – Jelenia Góra – otoczona jest zewsząd górami. Od zachodu otaczają miasto Góry Izerskie, od północy Góry Kaczawskie, od wschodu Rudawy Janowickie, a od południa Karkonosze.

W XIII w. miasto pełniło rolę znaczącego ośrodka handlowo-rzemieślniczego księstwa świdnicko-jaworskiego. W 1392 r. Jelenia Góra wraz z całym księstwem przeszła pod panowanie czeskie. Od zasiadających na praskim tronie Jagiellonów otrzymała szeroką samodzielność i prawo bicia własnej monety, a w 1519 r. ważny przywilej corocznych jarmarków. W drugiej połowie XVI w. w mieście i okolicach rozpoczęła się produkcja płócien lnianych zwanych woalami. Od poł. XVII w. nastąpił znaczny rozwój handlu przędzą i płótnem.

W XIX wieku kilku przemysłowców wybudowało tu swoje fabryki. Wzrósł też gwałtownie ruch turystyczny w Karkonoszach, dla którego Jelenia Góra stanowiła naturalną bazę wypadową. Powstało wiele hoteli i pensjonatów, otwarto restauracje, rozpoczęto również produkcję żywności oraz pamiątek. Do dalszego wzrostu gospodarczego przyczyniło się doprowadzenie do miasta linii kolejowej z Wrocławia i Berlina.

W granicach Jeleniej Góry znajduje się uzdrowisko Cieplice leczące choroby układów ruchu, moczowego, krążenia oraz schorzenie oczu i choroby kobiece. Ciepłe źródła siarkowe osiągają tu temperaturę ok. 90 stopni C.

Warto zwiedzić:

- w rynku barokowe kamienice z podcieniami
- ratusz z XVIII w. (obok kamienna fontanna z Neptunem z 1727 r.)
- kościół św. Krzyża zwany Kościołem Łaski z pocz. XVIII w., obok 19 kaplic grobowych
- gotycki kościół parafialny pw. św. św. Erazma i Pankracego z XV w. z renesansowym wyposażeniem
- fragmenty murów miejskich z XV w.
- cerkiew prawosławną apostołów Piotra i Pawła
- kaplicę św. Anny z dawną XVI-wieczną basztą bramną,
- Bramę Wojanowską (XVI w.)

W Cieplicach Zdroju:

- klasycystyczny Pałac Schaffgotschów z XVIII w.
- Park Zdrojowy w stylu francuskim z budynkami Teatru Zdrojowego i Pawilonu Zdrojowego
- w Parku Norweskim Muzeum Przyrodnicze
- barokowy kościół św. Jana Chrzciciela
- najstarszy dom zdrojowy w Cieplicach tzw. Długi Dom z XVI w.
- zabudowania zespołu poklasztornego Cystersów z XVIII w.
- zamek Chojnik – w Sobieszowie, wybudowany ok. 1355 r. jako warownia
- w Jagniątkowie dom Gerharta Hauptmanna, wybitnego dramaturga niemieckiego, laureata Nagrody Nobla w 1912 r. dziś muzeum

Wydarzenia:

- Festiwal Światta – styczeń
- Festiwal Muzyki Wiedeńskiej
- Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych
- Międzynarodowy Festiwal Jazzowy „Krokus Jazz Festiwal Jelenia Góra”
- Międzynarodowy Festiwal Niezależnych Filmów Video „ZOOM- Zbliżenia”
- Wiosna Cieplicka – maj
- Rycerski Turniej Kuszniczy o Złoty Bętk Chojnika
- Międzynarodowy Turniej Tańca „Karkonosze Open”

Informacja turystyczna: ul. Bankowa 27, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 767 69 25, it@jeleniagora.pl, www.jeleniagora.pl

3C. AEROKLUB JELENIOGÓRSKI

Aeroklub jeleniogórski to jeden z wiodących aeroklubów w Polsce i Europie. Do dyspozycji ma dwa lotniska: w Jeleniej Górze i w Jeżowie Sudeckim. Aeroklub powstał w 1946 r. Dziś w aeroklubie działa 5 sekcji: samolotowa, szybowcowa, spadochronowa, modelarska i historyczna. Obecnie aeroklub realizuje liczne szkolenia i loty turystyczne. Popularnością cieszą się imprezy organizowane przez członków klubu, m.in.: Szybowcowe Mistrzostwa Polski Juniorów i Seniorów, zawody na celność lądowania, Baby Grunau, zawody spadochronowe. Liczne imprezy i możliwość polatania nad Kotliną Jeleniogórską i Karkonoszami przyciągają turystów na lotnisko.

Informacja turystyczna: Aeroklub Jeleniogórski, ul. Łomnicka-Lotnisko, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 752 60 20, tel. + 48 75 752 37 01, www.aeroklub.jgora.pl

3D. PAŁAC PAULINUM

Pałac położony jest w centrum Jeleniej Góry w otoczeniu parku. Gęsto zalesione wzgórze i wysokie skały w naturalny sposób odcinają obiekt od miejskiej atmosfery.

Obecny zamek został postawiony w 1872 r. Po II Wojnie Światowej pałac stał się największą państwową składnicą dolnośląskich dzieł sztuki, następnie zlokalizowano w nim w 1952 r. kasyno oficerskie dla pobliskiego garnizonu wojskowego. W latach sześćdziesiątych pałac sptonął. Od 2002 roku pałac jest siedzibą stylowego hotelu i profesjonalnego centrum konferencyjno-rekreacyjnego.

Informacja turystyczna: Pałac Paulinum, ul. Nowowiejska 62, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 649 44 00, palac@paulinum.pl, www.paulinum.pl

TRASA 2

PAŁAC ŁOMNICA 3E.

Pałac w Łomnicy położony jest 6 km od centrum Jeleniej Góry wśród Wzgórz Łomnickich nad Bobrem. Pałac pochodzi z XIV w. Od 1738 r. należał do rodziny Manzel, która to w 1800 r. wybudowała oddalony zaledwie kilka metrów od dużego barokowego pałacu drugi budynek w stylu klasycystycznym, zwany „Małym Pałacem” lub „Domem Wdowy”.

Od roku 1997 w „Domu Wdowy” znajduje się hotel i restauracja. Ponadto w Małym i Dużym Pałacu od roku 1999 odbywają się regularnie imprezy kulturalne, które służą między innymi takim działaniom, jak: wystawy, odczyty, koncerty, seminaria i konferencje oraz wspieranie działań mających na celu ochronę okolicznych zabytków.

Informacja turystyczna: Pałac w Łomnicy, ul. Karpnicka 3, 58-500 Jelenia Góra 14
tel. +48 75 713 04 60, hotel@palac-lomnica.pl, www.palac-lomnica.pl

PAŁAC STANISZÓW 3F.

Położony pośród Wzgórz Łomnickich Staniszków jest jedną z ładniejszych wsi Kotliny Jeleniogórskiej.

Pałac został zbudowany w latach 1784-1787 z inicjatywą hrabiego Henryka von Reuss.

Wokół pałacu powstał park krajobrazowy. Park i lasy zajmowały łącznie 194 ha. Na terenie parku znajdowały się sztuczne XIX wieczne ruiny zamku z pokojem myśliwskim, sztuczną grotą, pustelnią, wiśzące skały, rozległe polany i punkty widokowe.

Dziś w pałacu działa hotel i restauracja.

Informacja turystyczna: Staniszków 100, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 755 84 45, hotel@palacstaniszow.pl, www.palacstaniszow.pl

3G. PAŁAC WOJANÓW

TRASA 2

Pałac Wojanów położony jest w Dolinie Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej u podnóża Karkonoszy.

Pierwsza wzmianka o majątku wojanowskim pojawia się już w 1299 roku. Od tego okresu aż do 1727 roku dobra te należały do rodu von Zedlitz. Pałac bez uszczerbku przetrwał II Wojnę Światową, jednak zaraz po niej został splądrowany, a wszystkie wartościowe rzeczy rozkradzione.

Od 2004 roku właścicielem obiektu jest Spółka z o.o. „Pałac Wojanów”. Zespół pałacowo-parkowy został przez nią gruntownie odrestaurowany i oddany do użytku w 2007 roku jako centrum szkoleniowo-konferencyjne z zapleczem rekreacyjno-sportowym i SPA. Pałac Wojanów jest obecnie historycznym zespołem pałacowo-parkowym, który po gruntownej odbudowie powrócił w pełnej krasie do krajobrazu Kotliny Jeleniogórskiej.

Informacja turystyczna: Pałac Wojanów, Wojanów 9, 58-508 Jelenia Góra
tel.+ 48 75 754 53 00, repcja@palac-wojanow.pl, www.palac-wojanow.pl

3H. KARPACZ

Karpacz położony jest w Karkonoszach, w dolinie Łomnicy u podnóża Śnieżki na wysokości 480–885 m n.p.m.

W XV w. stanowił osadę leśną, był jednocześnie miejscem odwiedzanym przez poszukiwaczy szlachetnych kruszców i kamieni. Z upływem czasu teren przekształcił się w osadę pasterską, a w XVII i XIX w. zastąpił z produkcji leków przez tzw. „laborantów”.

Współcześnie Karpacz jest wymarzoną miejscem dla sympatyków sportów zimowych i turystyki letniej. Liczne trasy narciarskie i wyciągi na stokach Karkonoszy oraz wypożyczalnie sprzętu sportowego umożliwiają turystom uprawianie narciarstwa biegowego i zjazdowego. Dużym zainteresowaniem, szczególnie wśród dzieci, cieszy się snowtubing, czyli zjazdy na pontonach. Amatorzy skituringu i wędrówek również znajdą tu coś dla siebie.

Karpacz jest miejscem, gdzie zarówno w sezonie zimowym jak i letnim na turystów czeka wiele imprez i atrakcji.

Warto zobaczyć:

- drewniany kościółek Wang, przeniesiony znan z jeziora Wang w pdt. Norwegii i tu częściowo zrekonstruowany w 1844 r., to przykład nordycko-romańskiego budownictwa sakralnego, ul. Na Śnieżkę 8, Karpacz Górny, tel. +48 75 761 92 28, czynny od pon. do sob. 9-17, w niedzielę 11.30-17. Od maja czynny od pon. do sob. 9-18
- neoromański i neogotycki kościół pw. Najświętszego Serca Jezusa z 1908 r.
- Muzeum Sportu i Turystyki, historia turystyki karkonoskiej, sportu zimowego, środowisko przyrodnicze; ul. Kopernika 2, Karpacz, tel. +48 75 761 96 52, czynne 9-16, w poniedziałki i dni poświęczone nieczynne
- Miejskie Muzeum Zabawek – kolekcja lalek i zabawek z całego świata zebrana przez Henryka Tomaszewskiego; ul. Karkonoska 5, Karpacz Górny, tel. +48 75 761 85 23, czynne wtorek 9-16.30, od środy do piątku 9-15.30, niedziela 10-16.30, poniedziałki i dni poświęczone nieczynne.

Wydarzenia:

- Amatorskie Mistrzostwa Polski w Narciarstwie Alpejskim i Snowboardzie Family Cup
- Karkonoski Ślżig
- Zjazd na byle czym
- Muzyka w kościółku Wang
- Majówka w Western City
- Puchar Samotni

Informacja turystyczna: ul. Konstytucji 3 Maja 25, 58-540 Karpacz
tel. +48 75 761 97 16, it@karpacz.eu, www.karpacz.pl

3I. KOWARY

TRASA 2

Kowary położone są w Sudetach Zachodnich, na pograniczu Karkonoszy, Rudaw Janowickich i Kotliny Jeleniogórskiej.

Założenie i rozwój miasta Kowary związane były głównie z wydobyciem rud żelaza oraz z kowalstwem. W 1148 r. gwarek Walon Wawrzyniec Angelus, odkrył na zboczu Góry Rudnik rudę żelaza. 10 lat później z polecenia ówczesnego księcia Polski Bolesława Kędzierzawego założono osadę. W 1158 r. rozpoczęto wydobycie rudy żelaza. W roku 1513 ówczesny król Czech i Węgier, Władysław Jagiellończyk, nadał Kowarom prawa miejskie. Miasto zastępowało też z produkcji dywanów smyrneńskich.

W 1926 r. stwierdzono obecność rud uranu, które eksploatowano głównie na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych. Dziś miasto Kowary to miasto tradycji i aktywnego wypoczynku.

Warto zobaczyć:

- gotycki, obronny kościół Najświętszej Marii Panny
- pałac Radociny z XVI w., pierwotnie renesansowy, obecnie pseudogotycki, otoczony parkiem z rzadkimi gatunkami drzew
- na moście na Jedlicy figurę św. Jana Nepomucena z 1725 r.
- Dom Tradycji z wystawą górnictwa kowarskiego
- Park Miniatur Zabytków Dolnego Śląska
- Podziemną Trasę Turystyczną „Kowarskie Kopalnie”
- Podziemną Trasę Turystyczną „Sztolnie Kowary” oraz Inhalatorium Radonowe

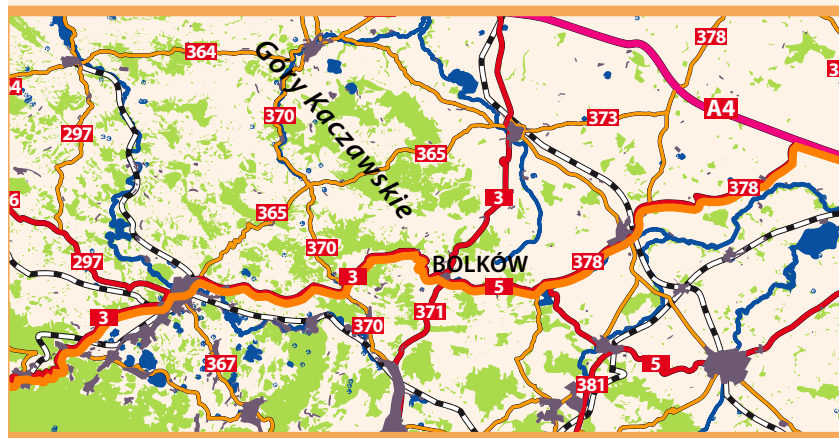
Wydarzenia:

- Liga Sań Rogatych – styczeń, marzec
- Międzynarodowy Zjazd Saniami Rogatymi – styczeń
- Wjazd Kolarski Kowary – Okraj – sierpień
- Dzień Kultury Romskiej – sierpień
- Najazd św. Mikołajów – grudzień
- Mistrzostwa w karate FSKA Shotokan

Informacja turystyczna: ul. 1 Maja 1a, 58-530 Kowary
tel.+48 75 718 24 89, it@kowary.pl, www.kowary.pl

TRASA 2 Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

4. OKOLICE BOLKOWA

- 4A. Góry Kaczawskie
- 4B. Bolków

4A. GÓRY KACZAWSKIE

Góry Kaczawskie zamykają od północy Kotlinę Jeleniogórską. Ich wschodnią granicę stanowi Nysa Szalona, a zachodnią Bóbr. Na północy góry przechodzą w obszerne Pogórze Kaczawskie. Najwyższym szczytem Gór Kaczawskich jest – wznoszący się w Grzbiecie Południowym – Skopiec (724 m n.p.m.).

Geologicznie Góry Kaczawskie są wyjątkowo ciekawe, ponieważ występowanie dużych powierzchni wapieni (w okolicach Wojcieszowa) wiąże się ze zjawiskami krasowymi. Natomiast skały wylewne (bazalty) determinują niepowtarzalny pod względem kształtu charakter tych gór. Występuje tu także wiele innych skał: łupki, porfiry, mafiury, a także piaskowce. Całe Pogórze Kaczawskie budują trzeciorzędowe bazalty.

Góry te stanowią niewysoki, ale bardzo rozległy kompleks (310 km²) o malowniczym krajobrazie, z ciekawymi formami skalnymi na zboczach i szczytach uformowanymi w stożki. Pasma to charakteryzuje się rozległym i urokliwym pogórzem. Tu, nieopodal Złotorzy, znajduje się Wilcza Góra (373 m n.p.m.) z jedyną w tej części Europy różą bazaltową.

Góry Kaczawskie są atrakcyjnym miejscem dla długich spacerów oraz wycieczek rowerowych. Na cyklistów czeka gęsta sieć dróg rzadko używanych przez samochody oraz spora liczba ścieżek leśnych. Główną miejscowością turystyczną jest Wojcieszów.

Wśród miejsc szczególnie polecanych znajdują się wszystkie najwyższe szczyty, a także Jezioro Pilchowickie w Dolinie Bobru. Warto zobaczyć Borowy Jar wraz ze schroniskiem Perta Zachodu, leżącym nad Jeziorcem Modrym, w niezwykle malowniczym przełomie Bobru. Ponadto godna uwagi jest Jaskinia Gwiaździsta w Wojcieszowie oraz tamtejszy, nieczynny już kamieniołom, z którego wejść można do dwóch dalszych jaskiń.

Góry Kaczawskie są idealnym punktem widokowym na wiat Karkonoszy i na Góry Izerskie. Na pogórzku warto udać się na: Ostrzycę (501 m n.p.m.) z bazaltowym gotoborzem, Wilczą Górę (364 m n.p.m.) i „Organę Wielistawską” – rezerwat na górze Wielistawka (375 m n.p.m.). Warto także odwiedzić Park Krajobrazowy „Góry Chełmy” oraz rezerwat Wąwóz Myśluborski.

Informacja turystyczna: ul. Bankowa 27, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 767 69 25, +48 75 767 69 35
it@jeleniagora.pl, www.jeleniagora.pl, www.cieplce.pl

TRASA 2

4B. BOLKÓW

Bolków położony jest na pograniczu Pogórze Wałbrzyskiego i Kaczawskiego, nad Nysą Szaloną.

Bolków w XIII w. stanowił osadę handlową. W latach 1703–1810 miasto było własnością cystersów z Krzeszowa. W XIX w. rozwinął się tu przemysł włókienniczy.

W pobliskich Świnach mieści się zamek obronny z XIV w. W XVIII w. zamek ten stracił na znaczeniu, a po pożarze w drugiej poł. XIX w. zamienił się w ruinę.

Najstynniejszym zabytkiem Bolkowa jest zamek, z wieżą w kształcie klina, zbudowany w XIII w. na wysokim wzgórzu nad miastem. Jest to jeden z piękniejszych zamków górskich w Polsce. Jego część renesansowa, wraz z systemem fortyfikacji, powstała w XVI w. Obecnie zamek jest miejscem licznych imprez kulturalnych, a na co dzień wystawiane są tu ekspozycje muzealne.

Warto wiedzieć:

- zamek zbudowany w XIII w. na wysokim wzgórzu nad miastem, część renesansowa z XVI w.
- klasycystyczny ratusz na miejscu pierwotnego z XIV w.
- w rynku podcieniowe kamieniczki z XVIII w.
- średniowieczne mury obronne
- kościół św. Jadwigi z XIII w., przed wejściem figura św. Jana Nepomucena z 1724 r.
- Zamek Świny

Wydarzenia:

- turnieje i pikniki rycerskie
- „Castle Party”
- przeglądy teatrów amatorskich

Informacja turystyczna: Urząd Miejski w Bolkowie, ul. Rynek 1, 59-420 Bolków
Zamek Bolków, ul. Księcia Bolka, 59-420 Bolków, tel. +48 75 741 32 97
tel.+48 75 741 32 13, um@bolkow.pl; www.bolkow.pl

TRASA 2 Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław

5. OKOLICE STRZEGOMIA

- 5A. Strzegom
- 5B. Świdnica
- 5C. Wałbrzych
- 5D. Zamek Książ
- 5E. Szczawno-Zdrój

STRZEGOM 5A.

Warto zobaczyć:

- późnogotycki kościół św. Piotra i św. Pawła, jeden z największych na Dolnym Śląsku: dt. 80 m, wys. 26 m, z kamiennymi skarpami i łukami przyporowymi
- barokową rzeźbę św. Jana Nepomucena na rynku
- barokową statuetę św. Trójcy obok kościoła św. Piotra i św. Pawła z 1 poł. XVIII w.
- pozostałości murów miejskich z XII i XV w. z dwiema zachowanymi basztami
- kościół cmentarny św. Jadwigi z XIV w.
- w pobliżu miasta ruiny wiatraka prochowego i fortu z XVIII w.
- XIV-wieczną wieżę targową na rynku, obecnie z oszkloną kopułą

Wydarzenia:

- Puchar Świata WKKW – World Cup Strzegom
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru

Strzegom – bazylika

Informacja turystyczna: tel. +48 74 856 05 23, www.strzegom.pl

ŚWIDNICA 5B.

Świdnica, jedno z najpiękniejszych polskich miast, położone jest nad Rzeką Bystrzycą, na Przedgórzu Sudeckim.

Dawniej na obszarze dzisiejszej Świdnicy znajdowało się osiedle stowiańskie. Około 1220 r. powstał tu klasztor franciszkanów. Ponad dwadzieścia lat później przyznano Świdnicy prawa miejskie. Wtedy miasto zastąpiło z szeroko znanego w Europie świdnickiego piwa. Do 1291 r. miasto mieściło się w granicach księstwa wrocławskiego, następnie było stolicą samodzielnego księstwa piastowskiego. W roku 1392, będąca już dużym ośrodkiem gospodarczym, śląska Świdnica przeszła pod zwierzchnictwo czeskie. Istniało tu 16 cechów, między innymi piekarzy, tkaczy, garncarzy, szewców, kuźnierzy, krawców. Od roku 1526 miasto znalazło się pod panowaniem Habsburgów. Druga połowa XIX w. była okresem znacznego rozwoju Świdnicy.

W Świdnicy przeplatała się kultura i tradycja kilku europejskich narodów, Czechów, Węgrów, Austriaków, Niemców i Polaków, a każdy z nich pozostawił po sobie cenne pamiątki, choćby w miejscowej architekturze.

Świdnica – katedra

Świdnica – Kościół Pokoju

Warto wiedzieć:

- gotycki kościół parafialny św. św. Stanisława i Wacława z najwyższą na Dolnym Śląsku wieżą (103 m), z cennym wyposażeniem gotyckim i barokowym
- ewangelicko-augsburski Kościół Pokoju z XVII w., o konstrukcji szachulcowej, z wystrojem barokowym, jeden z największych kościołów drewnianych w Europie, kościół znajduje się na Światowej Liście Dziedzictwa Kulturowego UNESCO
- Muzeum Dawnego Kupiectwa z bogatym zbiorem sprzętów kupieckich mieści się w ratuszu
- Muzeum Broni i Militariów
- odrestaurowane kamieniczki w rynku
- barokowe rzeźby: kolumna św. Trójcy, wyznaczająca geometryczny środek miasta w średniowieczu
- studnie z Neptunem i Atlasem

Wydarzenia:

- Festiwal Bachowski w Kościele Pokoju
- Świdnickie Noce Jazzowe
- Festiwal Reżyserii Filmowej
- Festiwal Teatru Otwartego
- Platinum Raid Świdnicki Krause – kwiecień
- Dni Świdnicy – czerwiec
- Świdnicka Kolęda – grudzień

Informacja turystyczna: ul. Wewnętrzna 2, 58-100 Świdnica
tel. +48 74 852 02 90, it@um.swidnica.pl, www.um.swidnica.pl www.ks-j.pl

Wałbrzych leży w centralnej części Sudetów Środkowych, w kotlinie otoczonej Górami Wałbrzyskimi nad rzeką Pętcznicą.

Drugie co do wielkości miasto na Dolnym Śląsku. Wymieniany jako osada w XII w. Do dziś są tu dobrze zachowane zespoły urbanistyczne, zespoły pałacowe i zabytki techniki. W średniowieczu rozwijało się tu górnictwo srebra i otowiu. W XIX i XX w. wydobywano tu węgiel kamienny i nastąpił silny rozwój przemysłu.

Dziś Wałbrzych uważany za miasto z charakterem i niespotykanym klimatem, mimo że pozbawiony jest przemysłowego charakteru. Z pewnością Wałbrzych nikogo nie pozostawia obojętnym.

Okolice miasta doskonale nadają się do uprawiania turystyki – wędrowek pieszych, narciarstwa i kolarstwa górskiego.

Warto wiedzieć:

- mieszczańskie kamienice z XVIII i XIX w. w rynku
- neogotycki kościół pw. Aniołów Stróżów
- klasycystyczny kościół ewangelicki wg projektu znanego architekta K.G. Langhansa
- pałac Czetttritzów wzniesiony na pocz. XVII w., siedziba starostwa powiatowego
- Zamek Książ
- Stado Ogierów „Książ”
- Palmiarnię w Lubiechowie
- Muzeum Przemysłu i Techniki

Wałbrzych – Rynek

Informacja turystyczna: Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej
Rynek 9, 58-300 Wałbrzych, tel. +48 74 666 60 68
cit@um.walbrzych.pl, www.cit.walbrzych.pl

Zamek znajduje się w granicach Watbrzycha, na terenie Książańskiego Parku Krajobrazowego. Położony jest na skalnym cyplu i otoczony naturalnym wąwozem, rzeki Petcznicy. Zamek otacza 300 hektarowy park – rezerwat dendrologiczny. Ozdobę zamku stanowią tarasy z fontannami.

Zamek powstał w latach 1288–1292. Został zbudowany na polecenie księcia świdnicko-jaworskiego Bolka I Surowego. W dawnych kronikach nazywano go „clavis ad Silesiam” – kluczem na Śląsk. W czasie wojen husyckich, w latach 1428–29 został zdobyty i częściowo zniszczony, a następnie odbudowany w latach 90. XVIII w. przez Jana Henryka VI von Hochberga. Ostatnia przebudowa zamku miała miejsce w latach 1908–23. Zamek w 1941 r. został skonfiskowany przez hitlerowców. Wywieziono wtedy wartościowe dzieła sztuki, meble oraz zawartość zamkowej biblioteki. Pod Książem wykuto podziemne korytarze, które najprawdopodobniej miały być częścią przyszłej kwatery Hitlera. Obecnie rejestruje się tam ruchy sejsmologiczne.

Zamek Książ należy do największych w Polsce. Posiada ponad 400 pomieszczeń, a łączna kubatura wynosi 150 tys. m³. Najwspanialsza jest XVIII-wieczna Sala Maksymiliana. W architekturze zamku zachowane zostały wszystkie możliwe style – był on wielokrotnie przebudowywany i modernizowany.

W dawnych zabudowaniach stajni zamkowych zlokalizowana jest obecnie hodowla ogierów typu śląskiego znana na całym świecie. Można w niej uprawiać mało popularną dyscyplinę sportu, jaką jest powożenie zaprzęgami konnymi.

Nieopodal zamku, w Palmiarni Lubiechowskiej, hoduje się kwiaty do dekoracji wnętrz zamkowych.

Wydarzenia:

- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej
- Festiwal Kwiatów
- Galeria Sztuki

Informacja turystyczna: Zamek Książ

Piastów Śląskich 1, 58–306 Watbrzych, tel. +48 74 664 38 50
office@ksiaz.watbrzych.pl, www.ksiaz.watbrzych.pl

Szczawno–Zdrój leży u podnóża góry Chetmiec, w dolinie potoku Szczawnik. Panuje tu klimat łagodny i orzeźwiający, dzięki mieszanemu wpływowi: kontynentalnego i oceanicznego. Uzdrawisko jest jednym z najstarszych na Dolnym Śląsku.

Pierwszą wzmiankę o wsi książęcej odnaleźć można w „Księdze Henrykowskiej” z 1221 r. Pod koniec XIII w. wieś włączono do dóbr Zamku Książ. Prawa miejskie Szczawno–Zdrój uzyskało w 1945 r. Właściwości lecznicze występujących tu wód mineralnych znane są i wykorzystywane od kilku stuleci, ale po raz pierwszy zbadat je i potwierdził ich właściwości nadworny lekarz Hochbergów – Caspar Schwenckfeldt w 1598 r. Od 1816 r., z inicjatywy dr Augusta Zemplina, następował intensywny rozwój uzdrowiska.

Liczne zabiegi i rehabilitacja przyciąga do Szczawna zarówno kuracjuszy, jak i osoby pragnące odnowy biologicznej i SPA. Wykonywane zabiegi to m.in. wodolecznictwo, krioterapia, laseroterapia, ultradźwięki, masaże, komora pneumatyczna.

Warto zobaczyć:

- Park Zdrojowy i Park Szwedzki z okazami rzadkich drzew i krzewów, azalii i rododendronów
- dawną gospodę w stylu szwajcarskim
- sanatorium „Korona Piastowska” – dom z 1818 r., w którym urodził się G. Hauptmann, laureat Nagrody Nobla.
- pijalnię wód mineralnych z salą koncertową i halą spacerową z końca XIX w.
- zabudowania uzdrowiska pochodzące z XIX i pocz. XX w.

Wydarzenia:

- Ogólnopolska Giełda Kabaretowa „Przewalka”
- „Wratislavia Cantans”
- Festiwal Henryka Wieniawskiego

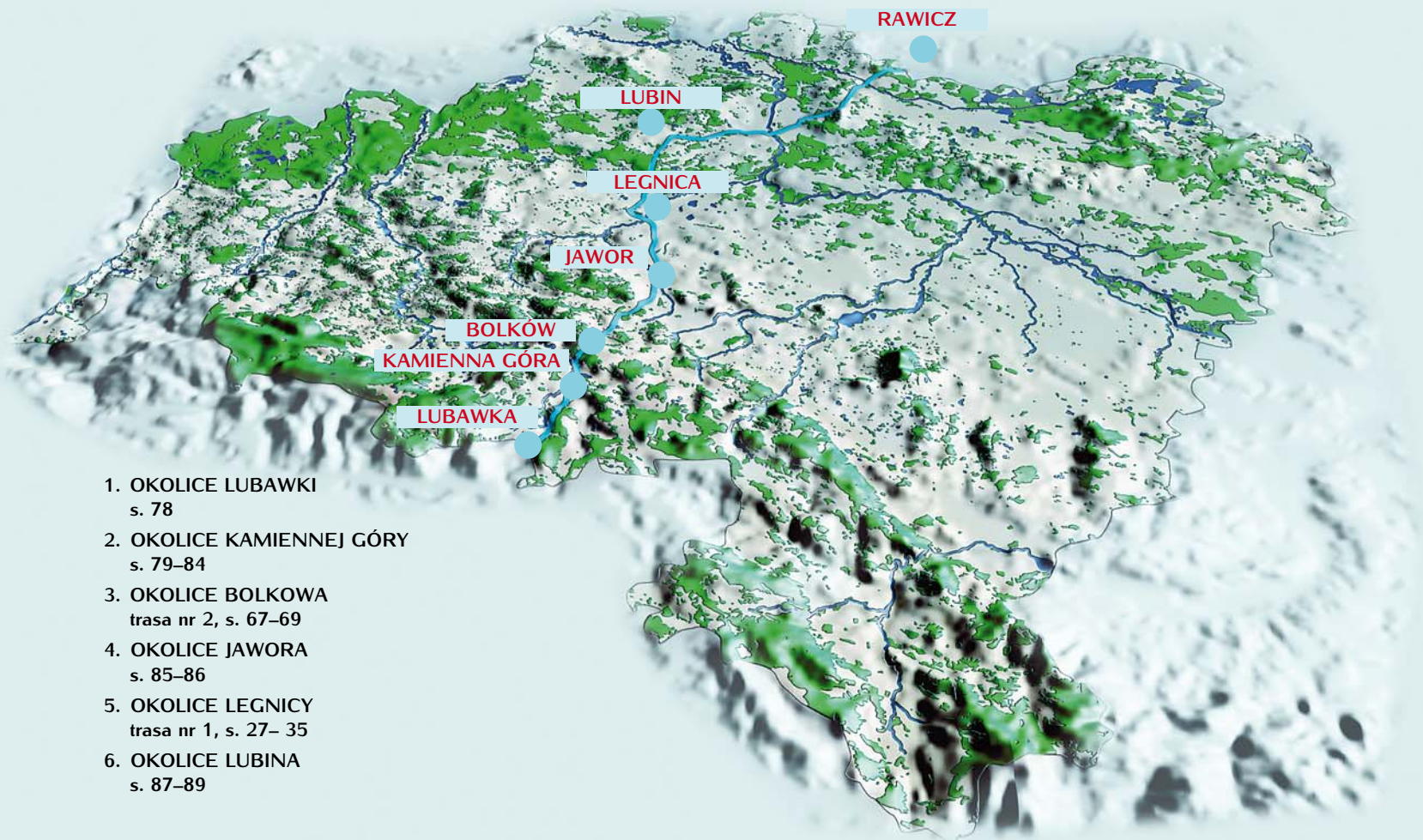

Informacja turystyczna: Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej

Rynek 9, 58–300 Watbrzych, tel. +48 74 666 60 68
cit@um.watbrzych.pl, www.cit.watbrzych.pl

TRASA 3 Lubawka – Kamienna Góra
– Bolków – Jawor – Legnica – Lubin – Rawicz

Odległość trasy 140,0 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h 15 min (5, 371), 3, 337)

1. OKOLICE LUBAWKI
s. 78
2. OKOLICE KAMIENNEJ GÓRY
s. 79–84
3. OKOLICE BOLKOWA
trasa nr 2, s. 67–69
4. OKOLICE JAWORA
s. 85–86
5. OKOLICE LEGNICY
trasa nr 1, s. 27–35
6. OKOLICE LUBINA
s. 87–89

1A. LUBAWKA

Miasto położone koło Przetęczy Lubawskiej, bramy wjazdowej na Dolny Śląsk, na prastarym szlaku handlowym z Pragi do Polski.

Pierwsze historyczne wzmianki o mieście pochodzą z 1284 roku. Do roku 1810 Lubawka była własnością zakonu cystersów z Krzeszowa.

W pobliżu znajduje się rezerwat „Kruczy Kamień” – urwisko skał porfirowych. W pobliżu miasteczka istnieją doskonałe warunki do uprawiania pieszych wędrówek, narciarstwa biegowego i zjazdowego. W pobliskiej Bukówce powstał sztuczny zbiornik wodny wykorzystywany także do rekreacji. Okolice Lubawki oferują dogodne warunki wypoczynku: piękny krajobraz, czyste powietrze, szlaki turystyczne zaliczane do najpiękniejszych w Sudetach.

Warto zobaczyć:

- ratusz z XVIII w.
- w rynku kamieniczki z XVIII w. z podcieniami
- kościół parafialny z XVII w., we wnętrzu obraz św. Tadeusza Judy, autorstwa znanego malarza śląskiego F.A. Schefflera.

Lubawka – Rynek

TRASA 3 Lubawka – Kamienna Góra – Bolków – Jawor – Legnica – Lubin – Rawicz

2. OKOLICE KAMIENNEJ GÓRY

- 2A. Krzeszów
- 2B. Chełmsko Śląskie
- 2C. Góry Kamienne
- 2D. Kamienna Góra
- 2E. Głazy Krasnoludów

W Kotlinie Kamiennogórskiej, u stóp Wzgórz Krzeszowskich, znajduje się niepozorna wioska Krzeszów. Historia tego miejsca zaczęła się od osadzenia tu przez Bolka I Surowego w XIV w. cystersów. Kompleks krzeszowski jest najdoskonalszym oddaniem stylu baroku, z perfekcyjnie dopracowanymi detalami architektonicznymi, malarzkimi i rzeźbiarskimi.

Dawne opactwo cystersów liczy sobie przeszło 760 lat. Aż do kasaty zgromadzenia zakonnego przez Prusy w roku 1810, był to ważny ośrodek artystyczny i kulturalny, skupiający najwyższej klasy twórców.

Dziś Bazylika Wniebowzięcia NMP w Krzeszowie jest jedną z najpiękniejszych w świecie świątyń późnobarokowych. Imponują rzeźby na jej fasadzie oraz wysokie wieże zwieńczone figurami potężnych aniołów. Wewnątrz świątyni znajdziemy freski Jerzego Wilhelma Neunherta. W drugiej świątyni – kościele św. Józefa piękny cykl fresków – największe dzieło artysty Michaela Willmanna, najwybitniejszego śląskiego malarza epoki baroku, zwanego śląskim Rembrandtem. Dwa kościoły, Mauzoleum Piastów świdnicko-jaworskich i część klasztoru stanowią najwybitniejszy zespół barokowy na Śląsku. Wędrując wokół Krzeszowa trafimy do wzniesionej nieopodal kaplicy na Górze św. Anny i stojących samotnie przy drodze średniowiecznych krzyży pokutnych. Imponujący jest też zespół kaplic drogi krzyżowej rozrzucony na okolicznych polach. Będąc w Krzeszowie, warto odwiedzić oddalony o 2 km letni pałac opatów zwany Betlejem.

Wydarzenia:
Dzień Cysterski
w Krzeszowie

Informacja turystyczna: Centrum Pielgrzymia, pl. Jana Pawła II

58-405 Krzeszów, tel. +48 75 742 32 79, www.opactwo.eu

Parafia Wniebowzięcia NMP, tel. +48 75 742 33 25

Urząd Gminy Kamienna Góra, al. Wojska Polskiego 10, 58-400 Kamienna Góra
tel. +48 75 610 62 30, www.kamiennagora.kei.pl

W Kotlinie Krzeszowskiej, pomiędzy Górami Kruczymi a Zaworami, w miejscowości Chelmsko przy ul. Sudeckiej znajdują się słynne Domy Tkaczy.

Chelmsko w XVII w. było dużym ośrodkiem tkactwa lnu. Powstałe tu Domy Tkaczy to zespół drewnianych zabytkowych budynków zbudowanych ok. 1707 r. Domy mają charakterystyczny układ: wysunięte szczyty i podcienia osłaniają wejście do sieni i dwutraktowego wnętrza z izbą mieszkalną i warsztatem, z którego jest wyjście do przepływającej na zapleczu rzeki (woda służyła do moczenia płótna).

Domy Tkaczy w Chelmsku, zwane inaczej Dwunastoma Apostołami są najlepiej zachowanymi na Dolnym Śląsku. Do naszych czasów przetrwało 11 „Apostołów”, dwunasty uległ spaleni.

Wydarzenia:
– „Jarmark
Tkaczy Śląskich”
– sierpień

Informacja turystyczna: Domy Tkaczy

ul. Sudecka 13-29, 58-407 Chelmsko Śląskie

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Chelmska Śląskiego „Tkacze Śląscy”

ul. Sąddecka 15, 58-407 Chelmsko Śląskie, tel. +48 75 742 22 50
www.chelmsko.pl, www.jarmark.chelmsko.pl

Góry Kamienne to pasmo górskie położone w Sudetach Środkowych wzdłuż granicy polsko-czeskiej. Na wschód od Karkonoszy i Rudaw Janowickich, na południe od Gór Wałbrzyskich i Gór Sowich, i na północ od Zaworów i czeskiej części Gór Stołowych.

Góry Kamienne stanowią część niecki śródsudeckiej. Zbudowane są ze skał osadowych, głównie piaskowców, zlepieńców i tufków oraz wulkanicznych – porfirów, melafirów i ich tufów. Skały te powstały w karbonie i permie.

Wzniesienia Gór Kamiennych mają strome stoki, wąskie grzbiety o silnie urozmaiconej linii grzbietowej. Często mają wygląd stożków.

Kamienna Góra leży nad rzeką Bóbr w Kotlinie Kamiennogórskiej. Dogodne usytuowanie miasta czyni z niego dobrą bazę wypadową w Góry Kruce, Wałbrzyskie i Rudawy Janowickie.

Bolko I Surowy w 1292 r. nadał Kamiennej Górze prawa miejskie. Od XIV w. miasto rozwijało się jako ośrodek produkcji sukna, a od XVI w. także tkactwa lnianego i płótna, zwłaszcza zaś poszukiwanego mezolanu (wełny z domieszką lnu). W XIX w. powstawały tu pierwsze tkalnie i przedalnie. Po 1945 r. Kamienna Góra stała się największym na Dolnym Śląsku ośrodkiem przemysłu lnianego.

Warto wiedzieć:

- renesansowe i barokowe kamieniczki z podcieniami w rynku
- kościół św. św. Piotra i Pawła, gotycki z XIV w., wymieniany w roku 1249
- poewangelicki kościół Matki Boskiej Różańcowej z 1 poł. XVIII w., jeden z sześciu na Dolnym Śląsku tzw. Kościołów Łaski
- cmentarz żydowski z nagrobkami z XIX w.
- fragmenty średniowiecznych, kamiennych murów obronnych z XV w.
- ruiny renesansowego dworu z XVI w.
- pozostałości bunkrów i sztolni hitlerowskiej fabryki amunicji
- podziemną trasę turystyczną pod Kamienną Górą
- Muzeum Tkactwa Dolnośląskiego

Wydarzenia:

- Dzień Cysterski w Krzeszowie
- Międzynarodowa Wystawa Sztuki Włókna

Informacja turystyczna: Urząd Miejski w Kamiennej Górze
pl. Grunwaldzki 1, 58-400 Kamienna Góra
tel. +48 75 645 51 10, www.kamiennagora.pl

2E. GŁAZY KRASNOLUDÓW

Gorzyszów jest wsią znajdującą się około 12 km od Kamiennej Góry, na południowo-wschodnim krańcu Kotliny Krzeszowskiej. Niedaleko wsi, w Zaworach, znajduje się rezerwat przyrody „Głazy Krasnoludów”. Rezerwat utworzono w 1970 r. w celu ochrony unikatowych form skalnych i występujących tu rzadkich gatunków roślin. „Głazy Krasnoludów” tworzą skałki, przypominające kształtem grzyby, baszty, postacie ludzkie i zwierzęta. Z okolicą związana jest także legenda o zamieszkujących w skałach krasnoludkach. Dlatego też corocznie w lipcu odbywa się tu impreza pod nazwą „Złot krasnali”. W samym Gorzyszowie wznosi się pomnik przyrody zwany Diabelską Maczugą.

3A. OKOLICE BOLKOWA, patrz trasa nr 2, str. 67–69

TRASA 3 Lubawka – Kamienna Góra – Bolków – Jawor – Legnica – Lubin – Rawicz

4. OKOLICE JAWORA

- 4A. Jawor, patrz trasa nr 1, str. 36
- 4B. Słup – na południowo-zachodnim Szlaku Cysterskim

4B. SŁUP

– NA POŁUDNIOWO – ZACHODNIM SZLAKU CYSTERSKIM

Wieś położona w powiecie jaworskim, na skraju Pogórza Kaczawskiego, w dolinie Nysy Szalonej.

To dawna osada targowa z XIII w. Na wsch. od wsi znajduje się wielki zbiornik retencyjny na Nysie Szalonej, bogaty w wiele gatunków ryb. Miejsce lęgowe ptaków wodnych.

Warto zwiedzić:

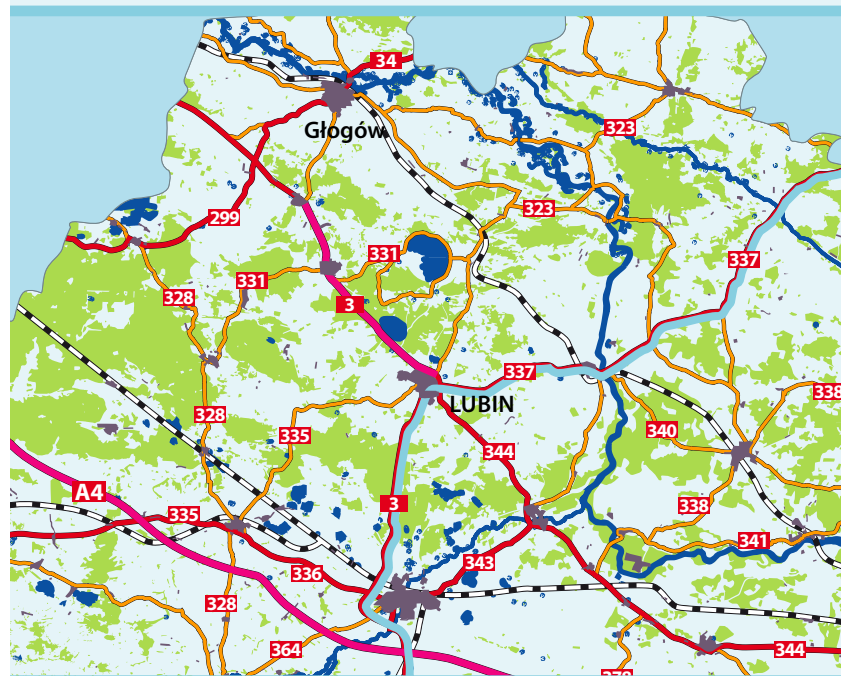
- barokowy kościół pocysterski, obiekt leżący na południowo-zachodnim Szlaku Cysterskim
- przy murze cmentarnym 4 krzyże pokutne i kapliczka słupowa
- ossuarium (dom kości)

Informacja turystyczna: Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
Stup 58, 59-424 Męcinka, tel. +48 76 870 86 37

5. OKOLICE LEGNICY, patrz trasa nr 1, str. 27–35

TRASA 3 Lubawka – Kamienna Góra – Bolków – Jawor – Legnica – Lubin – Rawicz

6. OKOLICE LUBINA

- 6A. Lubin
- 6B. Głogów

Lubin, położony na Nizinie Śląskiej, jest dziś centrum Legnicko Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Znajduje się tu kopalnia rud miedzi.

Miasto wzmiankowane w X w. W Średniowieczu należało do księstwa ścinawskiego i legnickiego. Zachowany został prawie w całości średniowieczny układ urbanistyczny.

Warto zwiedzić:

- w rynku ratusz z XVIII w.
- kościół parafialny NMP z XIV w.
(przy kościele baszta obronna z XIV w., obecnie dzwonnica)
- kaplicę zamkową św. Jadwigi z XIV w.
- mury obronne z XIV w. z Basztą Głogowską

Głogów położony jest na pograniczu wzgórz Dalkowskich i Pradoliny Barcko-Głogowskiej nad Odrą.

W średniowieczu był grodem plemiennym Dziadoszan. W 1109 r. bohatersko obroniony przed cesarzem niemieckim Henrykiem V. Od XII do XVI w. miasto było stolicą księstwa głogowskiego. Podczas II wojny światowej uległo niemal całkowitemu zniszczeniu.

Warto zwiedzić:

- zamek książąt głogowskich, zbudowany w XIII w., obecnie Muzeum Archeologiczno-Historyczne
- obok zamku – Pomnik Dzieci Głogowskich – na pamiątkę obrony grodu w 1109 r.
- kolegiatę Najświętszej Marii Panny na Ostrowie Tumskim
- ratusz z wieżą zegarową o wys. 81,4 m
- resztki fortyfikacji bastionowych z XVIII w.
- gotycki kościół św. Mikołaja (ruiny)
- późnobarokowy kościół pw. Bożego Ciała wraz ze szczątkiem jezuickiego kolegium
- kościół św. Maksymiliana Marii Kolbego
- modernistyczny kościół św. Klemensa Dworzaka

Informacja turystyczna: Plac Konstytucji 3 Maja, 67-200 Głogów
tel. +48 76 726 54 51, mokglogow@master.pl, www.mok.glogow.pl

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-
-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza
- Wrocław – Trzebnica – kierunek Poznań

Odległość trasy 180,0 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h 30 min
(8, (E 67), S8 (AOW), 5 (E 261),)

1. OKOLICE KUDOWY-ZDROJU
s. 92–96
2. OKOLICE DUSZNIK-ZDROJU
s. 97–100
3. OKOLICE POLANICY-ZDROJU
s. 101–103
4. OKOLICE KŁODZKA
s. 104–107
5. OKOLICE BARDA
s. 108–110

6. OKOLICE ŻĄBKOWIC
ŚLĄSKICH
s. 111–116
7. OKOLICE NIEMCZY
s. 117–124
8. OKOLICE WROCŁAWIA
s. 36–41
9. OKOLICE TRZEBNICY
s. 125–133

KUDOWA-ZDRÓJ

DUSZNIKI-ZDRÓJ

KŁODZKO
POLANICA-ZDRÓJ

BARDO

ŻĄBKOWICE ŚLĄSKIE

NIEMCZA

WROCŁAW

TRZEBNICA

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Ząbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

1. OKOLICE KUDOWY-ZDROJU

- 1A. Kudowa-Zdrój
- 1B. Kaplica Czaszek
- 1C. Muzeum Zawodów
- 1D. Park Narodowy Góry Stołowych

KUDOWA-ZDRÓJ 1A.

Kudowa-Zdrój jest jednym z największych uzdrowisk na Ziemi Kłodzkiej. Leży u podnóża Gór Stołowych (Park Narodowy Góry Stołowych) a od południa Gór Orlickich. Ma najładniejszy klimat w Sudetach.

Założony w XVIII w. Park Zdrojowy zachwyca uroczym położeniem i egzotyczną roślinnością. Pierwsze zakłady kąpielowe powstawały tu już w XVII w.

Wody kudowskie wykorzystywane są w leczeniu chorób serca, chorób endokrynologicznych i niedokrwistości.

Warto zobaczyć:

- Park Zdrojowy z interesującymi okazami egzotycznej roślinności
- Dom Zdrojowy z 1906 r. (obecnie sanatorium „Polonia”)
- krytą halę spacerową tzw. Teatr pod Blachą z pijalnią wód mineralnych z pocz. XX w.
- Kaplicę Czaszek – Kudowa – Czerмна
- Muzeum Zabawek
- Muzeum Żaby
- Aqua Park „Wodny Świat” – kompleks rekreacyjno-rehabilitacyjny (baseny, sauna, jacuzzi, hydromasaże, sztuczna rzeka, kręgielnia)
- Ruchomą Szopkę – 250 rzeźbionych w drewnie figurek, poruszanych mechanicznie Kudowa – Czerмна
- Skansen Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego, Kudowa – Prążna

Wydarzenia:

- Międzynarodowy Festiwal Moniuszkowski
- Wielka Majówka
- Polsko-czeskie spotkania filmowe

Informacja turystyczna: ul. Zdrojowa 44, 57-350 Kudowa-Zdrój
tel. +48 74 866 35 68, turystyka@kudowa.pl, www.kudowa.pl
Zespół Uzdrowisk Kłodzkich S.A. ul. Parkowa 4, 57-350 Kudowa-Zdrój
tel. +48 74 868 03 71, www.zuk-sa.pl

1B. KAPLICA CZASZEK

TRASA 4

Kaplica zlokalizowana jest koto kościoła parafialnego św. Bartłomieja w Kudowie Czermej.

Ksiądz Wacław Tomaszek, proboszcz kościoła w Kudowie wraz z grabarzem J. Langerem i kościelnym J. Schmidta zebrali szczątki tych, którzy polegli w okresie wojny trzydziestoletniej, podczas wojen śląskich, a także od zarazy.

Kaplica wybudowana została w 1776 r. Ksiądz Tomaszek i grabarz Langer – postanowili, aby ich pośmiertne szczątki również spoczęły w kaplicy. Tak się stało.

Warto zwiedzić:

Kaplica, której ściany i sklepienie wyłożono prawdziwymi czaszkami i kośćmi mieści ok. 3 tysiące czaszek, dalsze 21 tysięcy jest w krypcie pod kaplicą. Kaplica czaszek w Czermej jest osobliwym symbolem przemijalności życia.

Informacja turystyczna: Kaplica Czaszek w Czermej
ul. Kościuszki 42, 57-350 Kudowa-Zdrój
tel. +48 605 54 09 27, www.czermna.pl, www.kudowa.pl

MUZEUM GINĄCYCH ZAWODÓW 1C. W CZERMNEJ

Nieopodal Kaplicy Czaszek w Czermej, w gospodarstwie Bogustawa Gorczyńskiego trafimy na Szlak Ginących Zawodów.

W gospodarstwie, składającym się z kilku drewnianych chat wiejskich i wiatraka, sottys wsi zgromadził dawne, nieużywane obecnie, wiejskie sprzęty, m.in. młynki, cepy, pługi, sierpy.

Wizyta w istniejącej tu pracowni garncarskiej jest niezapomnianym przeżyciem, niemniejszą atrakcją jest mini ZOO: strusie jedzące z ręki, kilkanaście gatunków bażantów, żurawie, kurki i koguty ozdobne oraz pawie. Zapraszamy także do degustacji prawdziwego wiejskiego chleba w cieniu zabytkowego, drewnianego wiatraka.

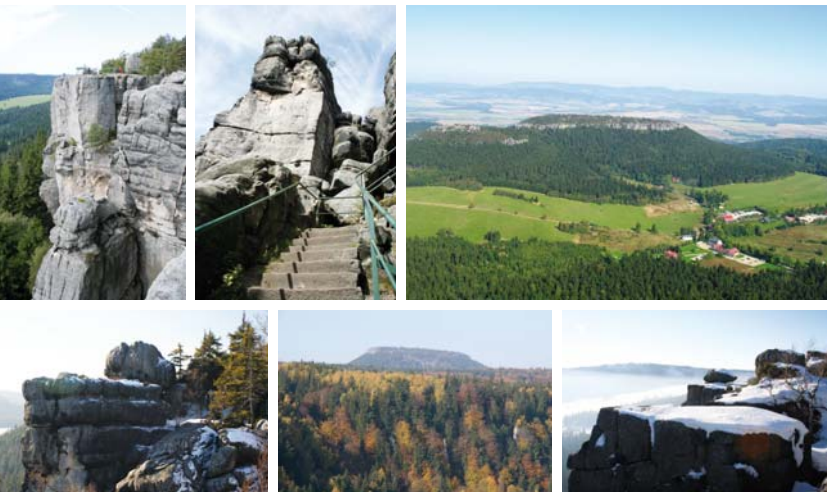
Informacja turystyczna: Urszula i Bogustaw Gorczyńscy
ul. Chrobrego 16, 57-350 Kudowa-Zdrój
tel. +48 74 865 55 12, wiatrak@kudowa.zdroj.pl, www.kudowa.pl

1D. PARK NARODOWY GÓR STOŁOWYCH

Park Narodowy Gór Stołowych leży na granicy z Czechami na Ziemi Kłodzkiej i obejmuje polską część Gór Stołowych. Teren chroniony to ok. 63 km² partii wierzchowinowej wraz z najwyższymi wzniesieniami Szczelińca Wielkiego (919 m n.p.m.) i Skalniaka (915 m n.p.m.).

Góry Stołowe posiadają unikalną w skali Europy płytową budowę. Płasko leżące ławice skalne to piaskowce ciosowe, przedzielone marglami. Powstały one w środowisku morza, które w górnej kredzie (ok. 100 mln. lat temu) wkroczyło na tereny Niecki Śródsudeckiej. Park Narodowy został utworzony w 1993 r., ale najpiękniejsze miejsca w Górach Stołowych objęto ochroną już w latach pięćdziesiątych, kiedy powstały tu trzy rezerwaty przyrody (Szczelińca Wielki, Błędne Skały i Torfowisko Batorowskie).

Obszar Parku przecina gęsta sieć pieszych szlaków turystycznych o łącznej długości ok. 100 km (w tym odcinek Głównego Szlaku Sudeckiego im. M. Orłowicza).

Informacja turystyczna: Park Narodowy Gór Stołowych, ul. Stoneczna 31
57-350 Kudowa-Zdrój, tel. +48 74 866 14 36, +48 74 866 20 97
pngs@pngs.com.pl, www.pngs.com.pl

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

2. OKOLICE DUSZNIK-ZDROJU

- 2A. Duszniki-Zdrój
- 2B. Błędne Skały
- 2C. Wambierzyce

2A. DUSZNIKI-ZDRÓJ

TRASA 4

Uzdrowisko Duszniki-Zdrój leży w malowniczej dolinie rzeki Bystrzycy Dusznickiej, na granicy z Republiką Czeską, która biegnie wzdłuż szczytów Gór Orlickich.

Miasto Duszniki znane było już w XIII w. Pełniło ono ważne funkcje targowe przy szlaku wiodącym z Czech. Z XVI w. pochodzi Stara Papiernia (obecnie Muzeum Papiernictwa) – osobliwa architektonicznie i ciekawa wewnątrz. Odwiedzający ją turyści mogą poznać dawne techniki czerpania papieru, a także sami stworzyć arkusz czerpanego papieru, co stanowi niewątpliwą atrakcję. Duszniki w przeszłości były ośrodkiem tkactwa i handlu sukniem. Fryderyk Chopin przy okazji swojego pobytu w kurorcie w 1826 r. dał dwa koncerty. Na cześć wielkiego kompozytora w jego dworku corocznie odbywa się Międzynarodowy Festiwal Chopinowski.

Warto zobaczyć:

- w rynku kamieniczki z XIV-XX w.
- kolumnę wotywną z XVIII w.
- barokowy kościół parafialny, św. św. Piotra i Pawła, wewnątrz ambona w kształcie wieloryba
- Muzeum Papiernictwa w młynie papierniczym z XVII w.
- Teatr Zdrojowy (Dworek) im. Fryderyka Chopina
- Park Zdrojowy
- Pijalnię Wód Mineralnych i dawną halę spacerową
- Kolorową Fontannę w Parku Zdrojowym, pokazy w okresie letnim: maj – wrzesień
- Centrum Polskiego Biathlonu na Jamrozowej Polanie z trasami biegowymi
- Ośrodek sportów zimowych w Dusznikach – Zieleńcu i Podgórzu (22 wyciągi narciarskie)

Wydarzenia:

- Międzynarodowy Festiwal Chopinowski

Informacja turystyczna: Rynek 9, 57-340 Duszniki-Zdrój
tel. +48 74 866 94 13, informacja@duszniki.pl
www.duszniki.pl, www.duszniki-zdroj.pl

BŁĘDNE SKAŁY 2B.

Rezerwat Błędne Skały położony jest na wysokości 852 m n.p.m., na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych i stanowi zachodnią część grzbietu Skalniaka (915 m n.p.m.).

Różnice w odporności na wietrzenie i erozję warstw piaskowców o lepszym krzemionkowym bądź marglistym spowodowały niezwykle urozmaicone i ciekawe kształty skalnych wąwozów, tuneli i pojedynczych skałek. Natura nadała im fantazyjne kształty grzybów, maczug, klepsydr, baszt, tworząc niepowtarzalną scenografię „skalnego miasta”. Rezerwat przyrody utworzono tu w 1957 r.

Panująca tu wilgoć i mrok sprzyjają rozwojowi roślinności naskalnej, zwłaszcza mchów i porostów, a w miejscach bardziej suchych także karłowatych świerków, brzoź i jarzębiny. Często tworzy niezwykłe uroczysko i jeden z najatrakcyjniejszych zakątków Gór Stołowych i Ziemi Kłodzkiej. Niektóre ze skał posiadają własne nazwy, np. Stołowy Głaz, Tunel, Kuchnia czy Kurza Stopka. W najwyższych miejscach szczeliny mają po kilkadziesiąt centymetrów.

Dzisiaj w labiryncie form skalnych przebiega kilkusetmetrowa trasa turystyczna z punktami widokowymi, którą pokonuje się w godzinę.

Informacja turystyczna: Park Narodowy Gór Stołowych, ul. Stoneczna 31
57-350 Kudowa-Zdrój, tel. +48 74 866 14 36, +48 74 866 20 97
pngs@pngs.com.pl, www.pngs.pulsa.net.pl

Niewielka miejscowość Wambierzyce usytuowana jest między trzema wzgórzami, w dolinie potoku Cedron u podnóża Gór Stołowych.

Wambierzyce zwane Śląską Jerozolimą, wzniesiono w latach 1683-1725. Od końca XVII do XIX w. powstała tu kalwaria z około 100 kaplicami i kapliczkami oraz 12 bramami. Przepływający przez Wambierzyce strumień nosi nazwę Cedron. Okoliczne wzgórza Tabor, Syjon i Horeb, nawiązują do tematyki biblijnej. Miejscowość, będąc od XII w. ośrodkiem kultu maryjnego, jest odwiedzana przez liczne pielgrzymki oraz turystów.

Warto zobaczyć:

- 100 kaplic kalwaryjskich na wzgórzach w okolicy wsi
- ruchomą szopkę z roku 1882, jedną z najstarszych na Dolnym Śląsku
- skansen Dawnych Sprzętów Gospodarstwa Domowego i zwierzyńiec

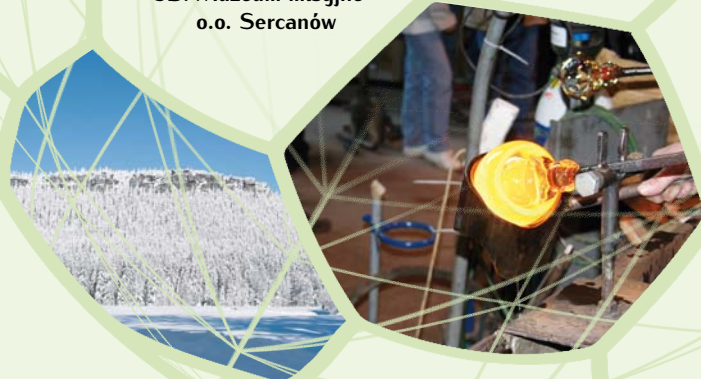
Informacja turystyczna: Sanktuarium Matki Bożej Wambierzyckiej
Królowej Rodzin, Wambierzyce, pl. N.M.P 11, 57-420 Radków
tel.+48 74 871 91 70, sanktuarium@wambierzyce.pl, www.wambierzyce.pl

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

3. OKOLICE POLANICY-ZDRÓJU

- 3A. Polanica-Zdrój
- 3B. Muzeum misyjne
o.o. Sercanów

To malownicze uzdrowisko położone jest w okolicy Gór Stołowych i Bystrzyckich, w dolinie Bystrzycy Dusznickiej. Polanica-Zdrój leży w bezpośrednim sąsiedztwie Narodowego Parku Gór Stołowych.

Pierwsze wzmianki o Polanicy-Zdroju znajdują się w księgach sądowych miasta Kłodzka. Już w XVI w. źródła wód mineralnych stały się sławne. Dowożono je do odległych miejscowości, sprowadzano na uczty biesiadne oraz wesela. W 1596 r. miejscowość stała się własnością jezuitów. Okresem przełomowym w dziejach Polanicy jest rok 1828. Wtedy to właścicielem miasta został kłodzki kupiec Józef Gromls, który zbudował małą pijalnię oraz drewniane łaźienki. Od tego czasu Polanica funkcjonuje jako miejscowość uzdrowskowa.

W 1904 r. zaczęto eksploatację źródła „Wielka Pieniawa”. Latem 1906 r. oddano do użytku Dom Zdrojowy, który następnego dnia został wraz z Parkiem Zdrojowym oświetlony światłem elektrycznym. Kurort zyskał popularność zarówno w Polsce, jak i w Europie. Podstawowymi profilami lecznictwa uzdrowskiego w Polanicy Zdroju są kardiologia, gastrologia oraz narządy ruchu.

Warto zwiedzić:

- Park Zdrojowy z kolekcją rododendronów i azalii
- kolorową fontannę
- pijalnię wód mineralnych i halę spacerową z 1911r.
- Teatr Zdrojowy z 1925r.
- Jaskinię solno-jodową „Galos”
- Rozlewnię znanej wody mineralnej „Staropolanka”

Wydarzenia:

- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Uzdrowskowej „Muzyka Świata”
- Lato Filmowe

- Ośrodek chirurgii plastycznej
- Kościół Parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP – styl neobarokowy
- Dom Misyjny „Chrystus Rex” i Etnograficzne Muzeum Misyjne
- Hutę szkła „Barbara”
- Letni tor saneczkowy „Diabelska rytna”

MUZEUM MISYJNE OO. SERCANÓW 3B.

Muzeum misyjne oo. Sercanów położone jest 2 km na południe od Polanicy-Zdroju. Ekspozycje zgromadzone w Muzeum Misyjno-etnograficznym to wyroby rękodzielnicze, rzeźby, tkaniny, ozdoby, przedmioty kultowe, pochodzące z Polinezji Francuskiej, Peru, Kongo i Zairu. Uwagę przyciągają ich egzotyka. Zostały przywiezione przez zakonników i misjonarzy. Dziś tworzą wystawę prezentowaną w zabudowaniach klasztornych Zgromadzenia Misyjnego „Chrystus Rex”.

Informacja turystyczna: ul. Zdrojowa 13, 57-320 Polanica-Zdrój

tel. +48 74 868 24 44, info@polanica.pl

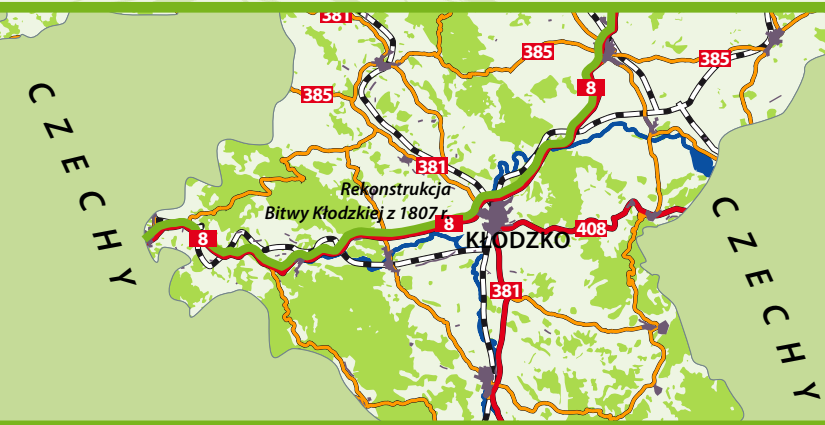
Urząd Miejski, ul. Dąbrowskiego 3, tel. +48 74 868 06 00
um@polanica.pl, www.polanica.pl

Informacja turystyczna: Muzeum Misyjne Ojców Sercanów

ul. Władysława Reymonta 1, 57-320 Polanica-Zdrój

tel. +48 74 868 13 17, www.sccc.pl

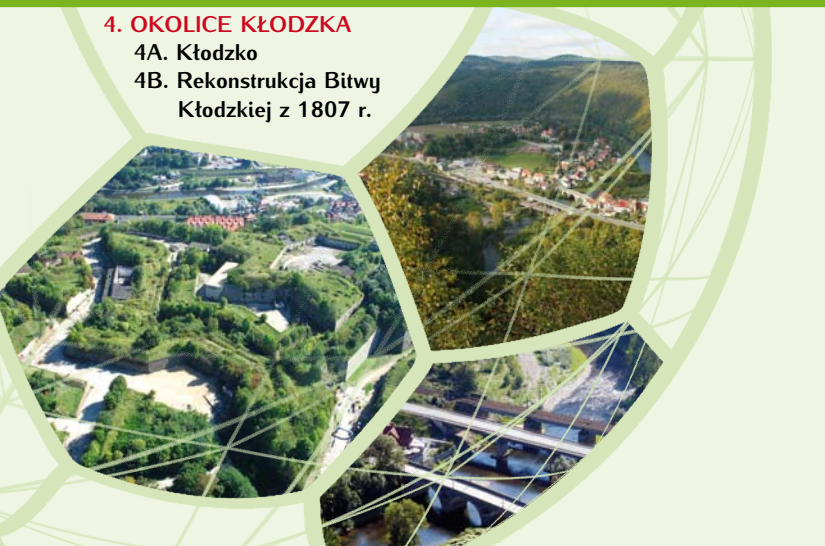
TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

4. OKOLICE KŁODZKA

4A. Kłodzko

4B. Rekonstrukcja Bitwy Kłodzkiej z 1807 r.

KŁODZKO 4A.

Kłodzko położone jest na stokach Góry Fortecznej w dolinie Nysy Kłodzkiej.

Wiadomo, że już w X w. istniał tu gród, leżący na historycznym Szlaku Bursztynowym Czechy – Bałtyk. Pierwsza wzmianka o mieście pochodzi z 981 r. (czeski kronikarz Kosmas), ale prawa miejskie posiadało ono w 1233 r. Do 1741 r. miasto pozostawało pod panowaniem Austrii. W poł. XVIII wieku Kłodzko włączone zostało w granice Prus. Hohenzollernowie rozbudowali wówczas habsburską twierdzę i fortyfikacje. W czasie II wojny światowej w twierdzy miały siedzibę obóz jeniecki i filia obozu koncentracyjnego Gross-Rosen (Rogoźnica).

Dziś to miejsce szczególne, w którym ponad tysiącletnia tradycja ściera się z nowoczesnością. Miasto niezwykłe, bo zbudowane przez cztery narody: Czechów, Niemców, Austriaków i Polaków.

Warto zobaczyć:

- twierdzą na Górze Fortecznej z XVI w. wybudowaną przez Austriaków i rozbudowaną w XVIII w. przez Prusaków (jest zespołem bastionów, kazamat i tajemniczych labiryntów)
- gotycki kościół parafialny z bogatym wystrojem barokowym
- most kamienny z XIV w., ozdobiony XVII i XVIII-wiecznymi rzeźbami na balustradzie
- barokowy kościół Franciszkanów
- kolegium jezuickie i seminarium św. Alojzego
- Podziemną Trasę Turystyczną 1000-lecia pod Starym Miastem
- neorenesansowy ratusz z zachowaną gotycką wieżą z galerią widokową
- Muzeum Ziemi Kłodzkiej

Wydarzenia:

- Międzynarodowe Długodystansowe Biegi Górskie
- Festiwal Twórczości Ludowej
- Zdobywanie Twierdzy Kłodzkiej

Informacja turystyczna: pl. Bolesława Chrobrego 1, 57-300 Kłodzko
tel. +48 74 865 46 89, rit@um.klodzko.pl
www.ziemiaklodzka.it.pl, www.klodzko.pl

REKONSTRUKCJA
BITWY KŁODZKIEJ Z 1807 R. 4B.

Dni Twierdzy Kłodzkiej organizowane są już od 2005 r. Podczas imprezy głównym elementem jest inscenizacja bitwy o Kłodzko z 1807 r. z udziałem kilkuset żołnierzy w mundurach z czasów napoleońskich. Twierdza Kłodzka gości wówczas żołnierzy z Czech, Austrii, Niemiec i Polski. Wydarzeniu towarzyszą takie atrakcje, jak: Noc Muzeów, Noc na Twierdzy, Jarmark Forteczny oraz imprezy biesiadne.

Informacja turystyczna: Twierdza Kłodzka
ul. Grodzisko 1, 57-300 Kłodzko, tel. +48 74 867 34 68
www.twierdza.klodzko.pl, www.ziemiaklodzka.pl, www.dawneklodzko.pl

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

5. OKOLICE BARDA

5A. Góry Bardzkie
5B. Bardo

GÓRY BARDZKIE 5A.

Góry Bardzkie to pasmo o długości 18 km leżące w Sudetach Środkowych, pomiędzy Górami Sowimi na pn-zach (Przełęcz Srebrna 585 m n.p.m.) a Górami Złotymi na pd-wsch (Przełęcz Kłodzka 475 m n.p.m.). Mniej więcej w połowie przecina je malowniczym przełomem Nysa Kłodzka. Najwyższym szczytem jest Kłodzka Góra (765 m n.p.m.).

Geologicznie Góry Bardzkie zbudowane są ze starych paleozoicznych piaskowców kwarcytowych, łupków i zlepieńców. Zbocza pokryte są gęstymi lasami mieszanymi, miejscami o charakterze rzadko już spotykanej puszczy sudeckiej (rezerwaty „Cisy” i „Cisowa Góra”)

Przy granicy z Górami Sowimi godny uwagi jest słynny pruski fort (Twierdza Srebrnogórska) oraz imponujące swoją wysokością nieczynne wiadukty kolejowe. Góry Bardzkie są idealne na wycieczki rowerowe i dłuższe piesze wycieczki.

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy Bardo
Rynek 2, 57-256 Bardo, tel. +48 74 817 14 78
promocja@bardo.pl, www.bardo.pl

Miasto położone w głębokiej dolinie Nysy Kłodzkiej, która tutaj kończy swój przełom przez Góry Bardzkie.

Bardo jest jedną z najstarszych miejscowości Dolnego Śląska. Ślady człowieka w tym rejonie pochodzą sprzed 10 tysięcy lat. Od najdawniejszych czasów wzdłuż Nysy Kłodzkiej prowadziła prastara droga handlowa, łącząca Polskę z Czechami, która uważana jest dzisiaj za jedną z odnóg szlaku bursztynowego. Zakończona w X w. Bardo jako gród obronny kupił w 1299 r. cystersi i od tego momentu do pocz. XIX w. byli właścicielami miejscowości.

Obecnie Bardo jest ważnym ośrodkiem turystyki i miejscem kultu maryjnego.

Warto zwiedzić:

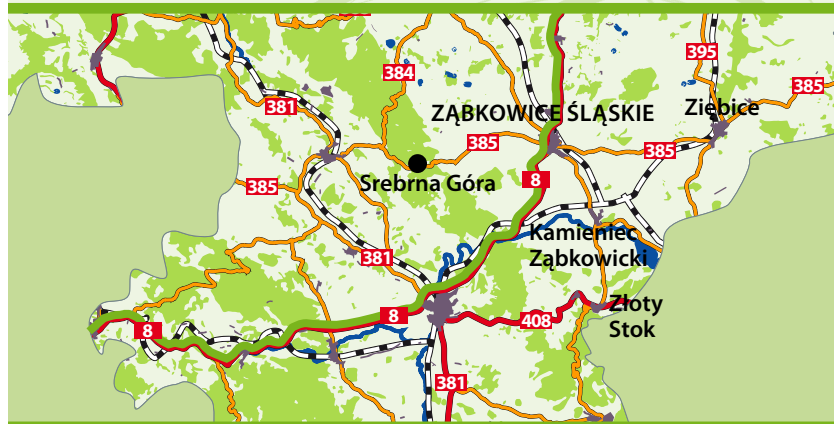
- Górę Kalwarię z widokiem na Bardo i Nysę Kłodzką
- Sanktuarium Maryjne
- zespół 14 kaplic różańcowych
- nad Nysą Kłodzką ślady grodziska z X-XIII w.
- kamienny most na Nysie Kłodzkiej z XVI w.
- barokowy kościół Nawiedzenia NMP; budynki dawnych zajazdów dla pielgrzymów
- ruchomą szopkę
- klasztor O.O. Redemptorystów – przy klasztorze Muzeum Sztuki Sakralnej

Wydarzenia:

- Pielgrzymki
- Sptyw na BeleCzym

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy Bardo
Rynek 2, 57-256 Bardo, tel. +48 74 817 14 78
promocja@bardo.pl, www.bardo.pl

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

6. OKOLICE ŻĄBKOWIC ŚLĄSKICH

- 6A. Żąbkowice Śląskie
- 6B. Kamieniec Żąbkowski
- 6C. Srebrna Góra
- 6D. Złoty Stok
- 6E. Żiębice

Ząbkowice Śląskie to miasto położone we wschodniej części Pogórza Sudeckiego, nad Budzówką.

Od momentu założenia w drugiej poł. XIII w., aż do 1945 r., nosiły nazwę Frankenstein. Nazwę tę „przywieźli” prawdopodobnie ze sobą pierwsi osadnicy – założyciele miasta pochodzący z historycznej nadreńskiej Frankonii. W 1287 r. Ząbkowice uzyskały prawa miejskie, a w 1298 r. prawo składowania soli i ołowiu oraz prawo mili. Wiek XIII to okres, w którym rozwija się rzemiosło i handel. W późniejszych latach Ząbkowice stały się ośrodkiem produkcji sukna i płótna. W czasie wojen (husyckich, trzydziestoletniej oraz śląskich) miasto było niszczone i odbudowywane.

Pod koniec wieku XIX nastąpiło ożywienie gospodarcze.

Warto zwiedzić:

- Krzywą Wieżę 34 m, (dawna dzwonnica) kościelna, odchylona od pionu ok. 1,5 m
- w rynku neogotycki ratusz z XIX w. i kamienice mieszczańskie z XIX w. i XX w.
- ruiny zamku książąt ziębickich z XVI w.
- kościół św. Anny z XV w., wewnątrz neogotyckie
- kościół św. Jadwigi z XV w., wewnątrz barokowe i rokokowe
- kościół Podwyższenia Krzyża Świętego i klasztor poddominikański

Wydarzenia:

- Weekend z Frankensteinem
- Folkova Fiesta
- Polsko-Czeskie Dni Kultury Chrześcijańskiej
- Biesiada Wielkanocna
- Konkurs Piosenki „Wiosenna Nutka”

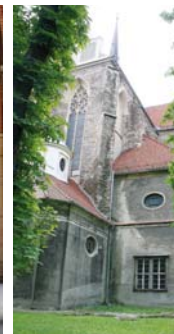
Informacja turystyczna: ul. św. Wojciecha 5/1, 57–200 Ząbkowice Śląskie
tel. +48 74 815 74 01, pcit@zabkowice.com.pl
www.zabkowice.com.pl, www.zabkowice-powiat.pl

Kamieniec Ząbkowicki to duża, stara wieś w powiecie ząbkowickim, położona nad Nysą Kłodzką.

Do roku 1810 własność klasztoru Cystersów. Na Górze Zamkowej wybudowany został w latach 1838–1863 monumentalny neogotycki zamek z arkadowym dziedzińcem wg projektu berlińskiego architekta K.F. Schinkla, otoczony parkiem. Z cysterskiego opactwa zachował się gotycki kościół i barokowy budynek parafii. W pobliżu na Górze Wapiennej znajduje się rezerwat przyrody Skatki Stoletnie – rezerwat ścisły owadów, m.in. czarnej pszczoły budującej swe gniazda z gliny.

Warto zwiedzić:

- klasztor pocysterski
- Muzeum Sakralne przy kościele
- Zamek w Kamieńcu Ząbkowickim

Informacja turystyczna: ul. św. Wojciecha 5/1, 57–200 Ząbkowice Śląskie
tel. +48 74 815 74 01, pcit@zabkowice.com.pl
www.zabkowice.com.pl, www.zabkowice-powiat.pl

Srebrna Góra to duża zurbanizowana wieś a dawniej miasto, na wschodnim stoku Gór Sowich. Osada wzmiankowana była w XIV w. W XVI w. miasto było ośrodkiem górnictwa srebra, a także ołowiu. Uzyskiwano tu 30 kg srebra rocznie. Po przyłączeniu do Prus zbudowano tu w latach 1765–1777 potężną fortecę, jedną z największych budowli militarnych w Polsce i Europie. Twierdza Srebrnogórska stanowi zespół 4 bastionów z kilkoma kondygnacjami w głębi ziemi. Dziś utworzono tu Forteczny Park Kulturowy. W pobliżu ceglany, przypominający rzymski akwedukt, wiadukt kolejowy.

Wydarzenia:

- Festiwal Podróżników Trzy Żywioły
- Dni Twierdzy, Rekonstrukcja bitwy z 1807 r.

Warto zobaczyć:

- Forteczny Park Kulturowy, w pobliżu Fort Rogowy i Wysoka Skata
- pozostałości wąskotorowej Kolei Sowiogórskiej zbudowanej w latach 80. XIX w.

Informacja: Twierdza Srebrna Góra
Letnia 10, 57-215 Srebrna Góra
tel. + 48 74 818 00 99, www.forty.pl

Miasto położone jest u podnóża północnego krańca Gór Złotych na Sudeckim uskoku brzeżnym bezpośrednio przy granicy z Czechami.

W średniowieczu znajdowała się tutaj osada górnicza powstała w związku z wydobywaniem w okolicy złota. Szczytowy okres rozkwitu górnictwa i hutnictwa oraz rozwoju samego miasta przypada na wiek XVI. W 1507 r. założono tu mennicę, w której bito monety z rodzimego złota. W 1742 r. miasto wraz z całym Dolnym Śląskiem przeszło pod władanie Prus.

Warto zobaczyć:

- poewangelicki kościół św. Barbary z XV w., przebudowany w wiekach późniejszych
- budynek mennicy z XVI w., przebudowany w XVII i XVIII w.
- kamieniołom skał metamorficznych w Złotym Jarze
- Kopalnię Złota (sztolnia „Czarna” – trasa o długości 200 m, z XVII w., z ręcznie kutymi chodnikami, prowadzi do podziemnego wodospadu o wysokości 8 m, w kopalni przejażdżka kolejką i pływanie na łodzi)

Wydarzenia:

- Święto Poszukiwaczy Złota Gwarkada – czerwiec

Informacja turystyczna: Kopalnia Złota w Złotym Stoku
ul. Złota 7, 57-250 Złoty Stok, tel. +48 74 817 55 08, +48 74 817 55 74
biuro@kopalniazłota.pl, www.kopalniazłota.pl, um@zlotystok.pl

Ziębice położone są na Przedgórzu Sudeckim, na prawym brzegu Oławy. Miasto lokowane ok. 1250 r. przez Henryka III na miejscu dawnej osady, zniszczonej przez Tatarów w 1241 r. W XIII w. ks. Bolko I Świdnicki wznosił zamek i mury obronne. Od złożenia hołdu lennego w 1335 r. do 1548 księstwo wraz z Ziębicami przeszło w ręce czeskie. Później miasto należało do: księstwa legnickiego i brzeskiego, Habsburgów, następnie do ks. Auersperga, który w 1791 r. sprzedał je władcy pruskiemu. XIX w. to okres rozwoju przemysłu chemicznego, zakładów ceramicznych i spożywczych.

Warto zwiedzić:

- zabytkową zabudowę z XVII–XIX w.
- fragmenty murów miejskich z XV w. z Bramą Paczkowską z XV w.
- zespół klasztorny Krzyżowców z Czerwoną Gwiazdą z kościołem św. św. Piotra i Pawła z XIII w., przebudowany w XVIII w., z budynkiem klasztoru z XVIII w.
- kościół św. Jerzego z XIII w., rozbudowany w XV w., z wieżą obronną
- klasycystyczny kościół ewangelicki z końca XVIII w.
- ratusz
- Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego
- Granica św. Jana Chrzyciela, dawne słupy biskupie (5 szt.)

Wydarzenia:

- Dni Ziębic

Informacja turystyczna: Urząd Miejski
ul. Przemysłowa 10, 57-220 Ziębice
www.ziebice.pl, urzad@ziebice.pl

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Ząbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

7. OKOLICE NIEMCZY

- 7A. Niemcza
- 7B. Przerzeczyn-Zdrój
- 7C. Wojślawice Arboretum
- 7D. Dzierżonów
- 7E. Henryków

Miasto położone jest na wysokim skalistym brzegu Śląży, wśród Wzgórz Niemczańskich. Dawny gród warowny zmieniony był w X w. W X w. istniała tu najstarsza huta szkła na Śląsku. W roku 1017 Niemcza zastąpiła zwycięską obroną przed wojskami cesarza Henryka II. Do dziś został zachowany wrzecionowaty, dostosowany do kształtu wzgórz, układ przestrzenny z owalnym rynkiem.

- Warto zobaczyć:**
- fragmenty kamiennych fortyfikacji w kształcie z XI–XII w.
 - gotycko renesansowy zamek z XVI–XIX w.
 - neoromański ratusz z 1865 roku
 - kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny z 1865 roku,
 - barokowe kamienice w rynku z XVIII w.
 - krzyż pokutny przy ul. Chrobrego
 - rynek o wydłużonym, wrzecionowatym kształcie
 - kościół pw. św. Wojciecha z 1612 r.
 - basztę „Brama Górna”
 - na cmentarzu Mauzoleum Prittwitzów, barokowo-klasycystyczne kaplice
 - *Arboretum w Wojstawicach* koło Niemczy, *największa w Polsce kolekcja rododendronów i azalii.*
 - Dolinę Tatarską „*Tatarski Okop*”

Wydarzenia:

- Dni Niemczy
- Występy zespołu JOANKI

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy Niemcza
Rynek 10, 58-230 Niemcza
tel. +48 74 837 69 95, www.um.niemcza.pl

Przerzeczyn–Zdrój położony jest na Przedgórzu Sudeckim, na wysokości około 240 m n.p.m. w pobliżu źródeł Śląży. Uzdrawisko usytuowane jest w otoczeniu Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich. Przedgórski, łagodny klimat uzdrawiska sprzyja kuracji.

W lecznictwie uzdrowskim wykorzystywane są nisko zmineralizowane wody radoczynno-siarczkowe, zawierające siarczki wapnia i magnezu. Podstawowym profilem leczniczym są choroby narządu ruchu – reumatyczne, niektóre reumatoidalne, pourazowe, neurologiczne.

Przerzeczyn–Zdrój oferuje najnowocześniejszy na Dolnym Śląsku basen rehabilitacyjny z przeciwfałą oraz 2-kilometrową trasę spacerową do Arboretum – Ogrodu Dendrologicznego z największą w Polsce kolekcją różaneczników i azalii.

Warto zobaczyć:

- pałac otoczony parkiem z XIX w.
- kościół Matki Boskiej Królowej Polski z XIV w., przebudowany w XVIII w. na barokowy
- renesansowe epitafia i nagrobki rycerskie na ścianach kościoła
- barokowe i rokokowe organy w kościele z XVIII w.

Informacja turystyczna: Polski Holding Medyczny PCZ
ul. Zdrojowa 32, 58-231 Przerzeczyn–Zdrój
tel. +48 888 60 61 01, www.uzdrawisko-przerzeczyn.pl, pczcp@pcz.com.pl

7C. WOJŚLAWICE ARBORETUM

Wojślawice położone są 50 km na południe od Wrocławia i 2 km na wschód od Niemczy, na obszarze chronionego krajobrazu Wzgórz Strzelinśko-Niemczańskich.

Park istniał już w latach dwudziestych XIX wieku. W 1880 r. właścicielem majątku w Wojślawicach został Fritz von Oheimb. Jemu to park zawdzięcza swój obecny charakter. Ten śląski ziemianin, wybitny znawca roślin, z wielkim wyczuciem i świetną znajomością miejscowych warunków glebowych i mikroklimatu przystąpił do przebudowy parku. W latach dwudziestych XX w. park stał się placówką doświadczalną Niemieckiego Towarzystwa Dendrologicznego.

W 1977 r. Komisja Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce nadała parkowi w Wojślawicach rangę Arboretum, a w 1983 r. cały obiekt wpisano do rejestru zabytków kultury.

Dzisiaj park–arboretum jest placówką naukowo–badawczą i dydaktyczną Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, jest też jedynym parkiem podworskim na Ziemiach Zachodnich, który uzyskał rangę arboretum uniwersyteckiego.

Na 62 hektarach żyje ponad 6000 gatunków i odmian roślin, w tym 3500 bylin. Znajdujące się u nas zbiory różaneczników i azalii (*Rhododendron* – 880 gatunków i odmian), Buxspanów (*Buxus*) oraz liliowców (*Hemerocallis* – około 2000 gatunków i odmian) zostały uznane za Polskie Kolekcje Narodowe.

Arboretum nadal służy nauce i tysiącom gości, których przyciąga tu nie tylko niezwykła flora, ale inne doznania estetyczne – np. koncerty i spektakle teatralne w ogrodzie.

Wydarzenia:

TRASA 4

– Koncerty i występy zespołów „Muzyka w Ogrodach”

Informacja turystyczna: Arboretum w Wojślawicach

Wojślawice 2, 58–230 Niemcza

tel. +48 71 322 59 57, tel. +48 74 837 64 69

www.arboretumwojswlawice.pl, arboretum@biol.uni.wroc.pl, obuwr@biol.uni.wroc.pl

7D. DZIERŻONIÓW

TRASA 4

Dzierżoniów położony jest w Kotlinie Dzierżoniowskiej, u podnóża Gór Sowich, nad rzeką Piławą.

Dzierżoniów, lokowany na prawie magdeburskim, otrzymał prawa miejskie w połowie XIII w. W drugiej poł. XIV w. znaczny wpływ na rozwój miasta miało płóciennictwo i sukiennictwo, a w XV w. tkactwo lnu i wełny. Wytwarzane tu tkaniny wędrowały do wschodniej i południowej Europy. Pod koniec XIV wieku, po śmierci żony Bolka II Świdnickiego, miasto przeszło pod panowanie władców czeskich, a od 1526 r. ziemie dzierżoniowskie wraz z całym Śląskiem znalazły się we władaniu Habsburgów. Okres nowożytny zaznaczył się silnymi konfliktami religijnymi i spotębnymi. Prawdziwa klęska spadła wraz z wybuchem wojny trzydziestoletniej. Akt zemsty, kontrybucje, oraz rekwizycje zniszczyły miasto, gwałtownie hamując jego rozwój. W 1813 r. w Dzierżoniowie miało miejsce wydarzenie na skalę europejską – doszło do podpisania traktatu skierowanego przeciwko Napoleonowi.

Obecną nazwę miasto nosi od roku 1946 na cześć badacza pszczoł Jana Dzierżona.

Warto zwiedzić:

- duże fragmenty murów miejskich z XIV i XV w. z półkolistymi basztami tupinowymi
- ratusz z XIV w., przebudowany w XVI w., z czworoboczną wieżą z renesansowym hełmem i kamienną balustradą, punkt widokowy
- kościół św. Jerzego z XIII w., przebudowany w XIV-XVI w. – wieża z renesansowym hełmem
- dawny augustiański kościół Niepokalanego Poczęcia NMP z XIV w., wewnątrz gotycki portal, drewniana kazalnica
- klasycystyczną kaplicę rodu Sadebecków z figurą Nadziei na szczycie
- klasycystyczny kościół poewangelicki Marii Matki Kościoła, zbudowany na miejscu zamku książęcego, wg projektu K.G. Langhansa, znanego śląskiego architekta, z trzema kondygnacjami empor
- jedną z trzech synagog na Dolnym Śląsku
- historyczny układ urbanistyczny starego miasta
- Muzeum Miejskie Dzierżoniowa

Wydarzenia:

- Jarmark św. Jerzego – kwiecień
- Terenowy Rajd Amatorów Turystyki i Kolarstwa – TRAKT – maj
- Dni Dzierżoniowa – maj
- Poezja na Murach – czerwiec
- Jarmark Pszczelarski „Miodobranie” – sierpień
- Ogólnopolski Konkurs Poezji Śpiewanej – listopad
- „Poetycka Stajnia” – listopad
- Dolnośląski Przegląd Plastyki Nieprofesjonalnej „Wator” – grudzień

Informacja turystyczna: Rynek-Ratusz 1, 58-200 Dzierżoniów
tel. +48 74 645 66 11, um@um.dzierzoniow.pl, www.um.dzierzoniow.pl

Henryków – stara wieś klaszorna, położona u podnóża Wzgórz Strzeleńskich nad rzeką Oławą, znajduje się na Międzynarodowym Szlaku Cysterskim.

Na pocz. XIII w. Henryk Brodaty zaprosił do Henrykowa cystersów z Lubiąża. Od kiedy wybudowano mурowany klasztor, historia nie była dla losów opactwa łaskawa. Wojny husyckie w XV w., wojna trzydziestoletnia w XVII w., wojny śląskie w XVIII w. przyniosły wiele szkód. W 1810 r. król pruski Fryderyk Wilhelm III na mocy edyktu zlikwidował opactwo, a jego dobra skonfiskowano. Władze pruskie zamknęły klasztorne gimnazjum, zagarnęły także najbogatszą na Dolnym Śląsku bibliotekę liczącą 132 rękopisy i 20 tys. książek. W 1945 r. kościół klasztorny oraz część klasztoru przekazane zostały przybyłym do Henrykowa cystersom szczyrzyckim.

Dzisiejsze Opactwo Henrykowskie, otoczone parkiem krajobrazowym, to jeden z najcenniejszych zabytków sakralnych w Polsce. Wnętrze gotyckiego kościoła klasztornego jest barokowe, w wystroju uwagę przyciągają obrazy i polichromie. W ołtarzu głównym rzeźby Macieja Steinla i obraz „Boże Narodzenie w wizji św. Bernarda” – dzieło Michała Willmanna, najwybitniejszego malarza śląskiego baroku. W 2 poł. XIII w. spisano w Henrykowie tzw. księgę henrykowską – znajduje się w niej pierwsze zdanie w języku polskim. W rozległych ogrodach klasztornych z pawilonem i oranżerią rośnie cis – pomnik przyrody.

Informacja turystyczna: Klasztor Księgi Henrykowskiej
pl. Cystersów 1, 57–210 Henryków, tel. +48 74 810 50 50
henrykow@archidiecezja.wroc.pl, www.henrykow.eu

TRASA 4 Kudowa-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Polanica-Zdrój – Kłodzko – Bardo – Żąbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań

9. OKOLICE TRZEBNICY

- 9A. Trzebnica
- 9B. Żmigród
- 9C. Milicz
- 9D. Rezerwat – Stawy Milickie
- 9E. Święto Karpia
- 9F. Wołów
- 9G. Bagno – klasztor i pałac

8. OKOLICE WROCŁAWIA, patrz trasa nr 1, str. 36–41

Trzebnica położona jest wśród Wzgórz Trzebnickich 30 km na Północ od Wrocławia.

Trzebnica to przede wszystkim miasto życia i działalności św. Jadwigi, która w 1202 r. wraz ze swoim mężem – księciem Henrykiem Brodatym ufundowali klasztor i bazylikę. Pierwszą część budowli ukończono już w 1214 r., a 5 lat później nastąpiło uroczyste poświęcenie świątyni pod wezwaniem NMP i św. Bartłomieja Apostoła. Opactwo formalnie zaczęło należeć do zakonu cysterskiego od 1218 r.

Bazylika Św. Jadwigi – kościół zbudowany pod wezwaniem Św. Bartłomieja i Najświętszej Marii Panny jest najstarszym sanktuarium na Śląsku i jedną z ważniejszych nekropolii Piastów Śląskich oraz miejscem uświęconym kultem św. Jadwigi. Trzebnickie Sanktuarium, które w ostatnim czasie zyskało statut Sanktuarium Międzynarodowego, jest też jednym z największych tego typu budowli w Europie Środkowej. Opiekę na obiektem sprawują księża salwatorianie i siostry boromeuszki.

Informacja turystyczna: Klasztor Boromeuszek w Trzebnicy
ul. Ks. Bochenka 30, 55-100 Trzebnica, tel. +48 71 387 41 00
smcb@boromeuszki.pl, www.boromeuszki.pl

Warto zobaczyć:

- kościół św. Bartłomieja i św. Jadwigi jest zabytkiem najwyższej klasy, początkowo romański, przebudowany w XVII/XVIII w., najważniejszy zabytek Trzebnicy, wnętrze barokowe i rokokowe, bogate wyposażenie rzeźbiarskie i malarskie, m.in. dzieła E.J. Mangoldta i M. Willmanna, gotycka kaplica św. Jadwigi, z barokowym mauzoleum świętej, romański portal zachodni z 1230 r., monumentalny, barokowy budynek klasztoru z XVII/XVIII w.
- muzeum klasztorne
- Rotundę Pięciu Stołów, dawne leprozorium
- w Lesie Bukowym grotta MB z Lourdes z roku 1927
- neogotycki kościół 14 Wspomożycieli
- droga krzyżowa z XVIII w.
- ratusz miejski
- mała Ścieżka św. Jadwigi

Wydarzenia:

- Doroczna Pielgrzymka do Trzebnicy
- Dni Trzebnicy

Informacja turystyczna: Sanktuarium Św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy
ul. Jana Pawła II 3, 55-100 Trzebnica
tel. +48 71 312 11 18

Miasto położone nad rzeką Baryczą. Założone w 1253 r. Położone na dawnym szlaku Bursztynowym. W 1560 r. wzniesiono obronną basztę mieszkalną, która w czasie wojny trzydziestoletniej była kilkakrotnie oblegana. W 1642 r. zamek został zdobyty przez wojska szwedzkie. W XVII w. nastąpiła kolejna rozbudowa miasta i wzniesiono nowe fortyfikacje.

Warto zwiedzić:

- na wyspie ruiny zamku z XIV w., z zachowaną wieżą mieszkalną z XVI w.
- w rynku pręgierz z XVII w. i kolumna maryjna
- kościół parafialny z XVI w., obecnie barokowy z renesansowym portalem z kartuszem herbowym Schaffgotschów

Wydarzenia:

- Dni Karpia, Mistrz Karpia

Milicz leży na prawym brzegu Baryczy, w Kotlinie Milickiej, wśród dużego kompleksu stawów rybnych. W XII w. na dawnym szlaku handlowym z Wrocławia do Wielkopolski, na terenie dzisiejszego Milicza, znajdował się gród kasztelański. Prawa miejskie Milicz uzyskał ok. 1300 r. Od 1494 r. Milicz był siedzibą wolnego państwa stanowego należącego do Kurzbachów, a od 1590 do Maltzanów. W XVI w. miasto stało się ośrodkiem protestantyzmu. Na pocz. XIX wieku powstały pierwsze przędzalnie wełny i manufaktury sukienicze, a na przełomie XIX i XX w. wybudowano tu pierwszą fabrykę cygar.

Obecnie Milicz to lokalny ośrodek przemysłowy. Znany jest z potężnych stawów rybnych, które stanowią ostoję dla wielu unikalnych ptaków wodnych i błotnych. Na terenie stawów utworzono Park Krajobrazowy „Doliny Baryczy” oraz rezerwat ornitologiczny – Stawy Milickie.

Warto zwiedzić:

- poewangelicki, szachulcowy, Kościół Łaski z roku 1709
- klasycystyczny pałac Maltzanów z końca XVIII w. a przebudowany w XIX w., we wnętrzu znajduje się elipsoidalny salon z jońskimi kolumnami, obecnie siedziba Zespołu Szkół Leśnych
- park pałacowy w stylu angielskim
- ruiny zamku gotyckiego z XIV w.

Wydarzenia:

- Święto Karpia
- Dni Ziemi Milickiej
- Otwarte Mistrzostwa Wędkarskie o Nagrodę Burmistrza Gminy Milicz
- Jarmark Świąteczny

Milicz – pałac

Milicz – Kościół Łaski

Informacja turystyczna: ul. Parkowa 1, 55-140 Żmigrod, tel. +48 71 385 39 31
it@zmigrod.com.pl, www.itzmigrod.pl

Urząd Miejski w Żmigrodzie, Plac Wojska Polskiego 2-3, 55-140 Żmigrod
tel. +48 71 385 30 57, promocja@zmigrod.com.pl, www.zmigrod.com.pl

Partnerstwo dla Doliny Baryczy, marta.kaminska@nasza.barycz.pl

Informacja turystyczna: Punkt Informacji Turystycznej, pl. Ks. E. Waresaka 7
56-300 Milicz, tel +48 71 383 00 35, it@milicz.pl, www.milicz.pl

Urząd Miejski w Miliczu, ul. Trzebnicka 2, 56-300 Milicz, tel. +48 71 384 00 04
info@milicz.pl, www.milicz.pl

9D. REZERWAT – STAWY MILICKIE

Stawy Milickie położone są na północ od Wzgórz Trzebnickich w Dolinie Baryczy, w odległości 60 km od Wrocławia. Gospodarka stawowa rozwijała się na tych terenach już na początku XI wieku. Dzięki zakonowi cystersów, który osiedlił się tu w 1136 r. powstało ponad 2000 ha stawów. Późniejsze wieki – XVI oraz początek XVII były okresem najbardziej dynamicznego rozwoju gospodarki stawowej. Znaczna część doliny porośnięta jest lasami. Pomiędzy nimi zaś znajdują się pola uprawne, łąki i pastwiska. Kompleks stawów znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego „Doliny Baryczy”. Na terenie Parku od 1963 roku istnieje również rezerwat ornitologiczny – Stawy Milickie, który jest największym tego typu rezerwatem w Polsce.

Rezerwat utworzono w celu ochrony wielu szczególnie cennych i rzadkich gatunków ptaków, a także fragmentów środowisk wodnych i błotnych stanowiących miejsca ich gniazdowania, żerowania oraz odpoczynku. Występuje tutaj ponad 270 gatunków ptaków, wśród których można wyróżnić orla bielika, bociana czarnego oraz wiele rzadkich gatunków gęsi i kaczek. Stawy Milickie stanowią największe skupienie lęgowe gęsi w Europie środkowej. Wprawdzie wstęp na teren rezerwatów ptasich jest zabroniony, jednak z dróg na groblach i ze specjalnych punktów obserwacyjnych można podziwiać ptaki za pomocą lornetki i aparatu fotograficznego.

O randze rezerwatu świadczy fakt umieszczenia go na liście najcenniejszych obszarów wodno-błotnych objętych międzynarodową konwencją RAMSAR. Milickie stawy rybne są największym w Polsce i Europie kompleksem stawów hodowlanych.

Informacja turystyczna: pl. Ks. E. Waresiaka 7, 56-300 Milicz

tel +48 71 383 00 35, it@milicz.pl, www.milicz.pl

Stawy Milickie S.A., Ruda Sułowska 20, 56-300 Milicz

tel. +48 71 384 71 10

biuro@stawymilickie.pl, www.stawymilickie.pl, www.barycz.pl

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, ul. Puszczyczkowska 10
50-559 Wrocław, tel. +48 71 364 27 58 , wroclaw@dzpk.pl

TRASA 4

ŚWIĘTO KARPIA 9E.

Święto Karpia to impreza plenerowa inaugurująca Dni Karpia w Miliczu.

Od 2000 r. festyn organizowany jest przez Starostwo Powiatowe w Miliczu. Od 2008 r. Święto Karpia jest elementem obchodów Dni Dolnego Śląska.

Prócz biesiady rybnej, przygotowanej przez najznakomitszych kucharzy, imprezie towarzyszą takie atrakcje, jak: jarmark produktów lokalnych, wystawy starych samochodów, konkursy, loterie oraz występy muzyczne. Równolegle odbywają się wycieczki piesze i rowerowe w Dolinie Baryczy i przez Wzgórz Trzebnickie.

Informacja turystyczna: Powiat Milicki

ul. Wojska Polskiego 38, 56-300 Milicz, tel. +48 71 384 07 04

www.milicz-powiat.pl, www.smacznykarp.barycz.pl

Partnerstwo dla Doliny Baryczy

tel. +48 71 383 04 32, +48 509 20 33 85

partnerstwo@nasza.barycz.pl, www.nasza.barycz.pl

9F. WOŁÓW

TRASA 4

Miasto położone nad rzeką Juszką. Wołów jest jednym z najstarszych śląskich miast. W źródłach historycznych wzmiankowany w 1157 r., wtedy to Władysław II Wygnaniec zbudował tutaj drewniany zamek, w pobliżu którego powstała osada. Prawa miejskie otrzymał ok. 1285 r. W XVII w. był stolicą samodzielnego księstwa wołowskiego. W Wołowie mieszkał pierwszy polski kosmonauta M. Hermaśzewski.

Warto zwiedzić:

- zamek księżęcy z XIV w., przebudowany w XVI w. na renesansowy (dalsza przebudowa w XIX i XX w., obecnie siedziba urzędu miejskiego)
- fragmenty murów miejskich z XIV/XV w.
- barokowy kościół parafialny
- gotycki kościół św. Wawrzyńca z barokowym wnętrzem
- ratusz, początkowo gotycki, przebudowany na renesansowy i barokowy
- w rynku podcieniowy Dom Wagi
- pocysterski klasztor w Lubiążu

Wołów – zamek księżęcy

Wydarzenia:

- Dni Wołowa – czerwiec
- SlotArt Festiwal – Lubiąż

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy Wołów, Rynek– Ratusz 56–100 Wołów, tel. +48 71 319 13 05, +48 71 319 13 07 sekretariat@wolow.pl, www.wolow.pl

BAGNO – KLASZTOR I PAŁAC 9G.

Wieś położona koło Obornik Śląskich. Eklektyczny nowy pałac, w obrębie XVIII-wiecznego zespołu pałacowego, powstał w latach 1904–1914. Obiekt, zdobiony tukiem triumfalnym i posągami greckich bóstw, otoczony jest parkiem krajobrazowym z pomnikowymi okazami drzew.

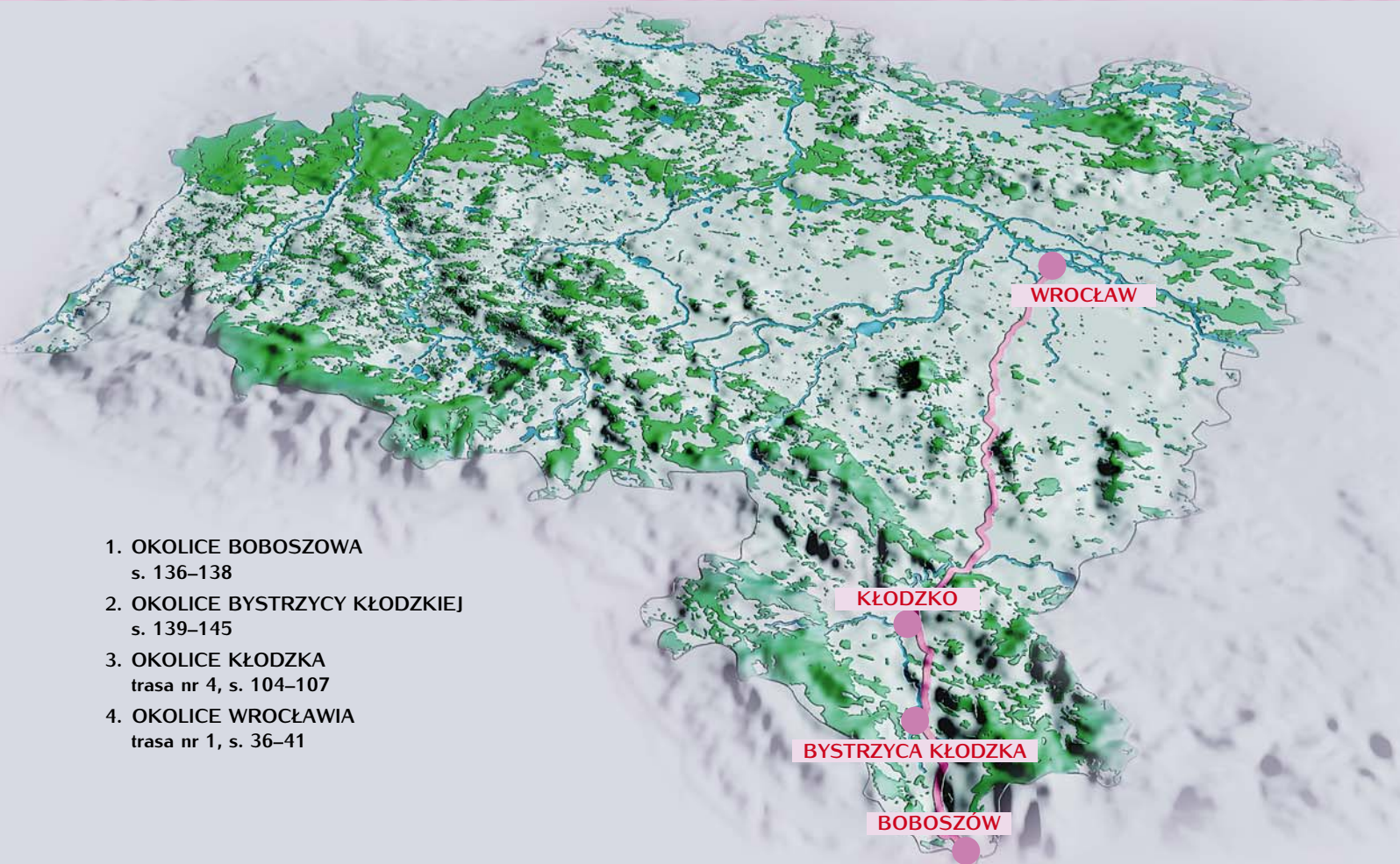
Obecnie jest tu klasztor Salwatorianów i seminarium duchowne.

Informacja turystyczna: Klasztor Salwatorianów i Wyższe Seminarium Duchowne Bagno 86, 55–120 Oborniki Śląskie tel. +48 71 310 61 26, seminarium@sds.pl, www.seminarium.sds.pl

TRASA 5 Boboszów – Bystrzyca Kłodzka
– Kłodzko – Wrocław

Odległość trasy 130,0 km na Dolnym Śląsku,
Przybliżony czas jazdy: 2 h (33, 8 (E 67))

1. OKOLICE BOBOSZOWA
s. 136–138
2. OKOLICE BYSTRZYCY KŁODZKIEJ
s. 139–145
3. OKOLICE KŁODZKA
trasa nr 4, s. 104–107
4. OKOLICE WROCŁAWIA
trasa nr 1, s. 36–41

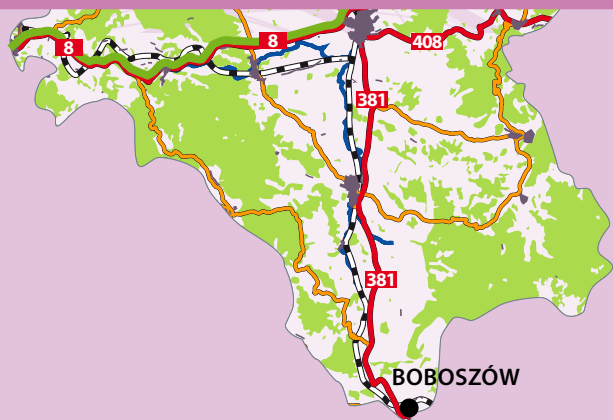
BYSTRZYCA KŁODZKA

BOBOSZÓW

KŁODZKO

WROCŁAW

TRASA 5 Boboszów – Bystrzyca Kłodzka – Kłodzko – Wrocław

1. OKOLICE BOBOSZOWA

- 1A. Boboszów
- 1B. Międzyzlesie
- 1C. Masyw Śnieżnika

BOBOSZÓW 1A.

Boboszów to mała wieś położona w powiecie kłodzkim u podnóża Masywu Śnieżnika. Do niedawna pełniła rolę przejścia granicznego z Czechami.

MIĘDZYLESIE 1B.

Miasto położone nad Nysą Kłodzką, na południowym krańcu ziemi kłodzkiej, pomiędzy Masywem Śnieżnika a Górami Bystrzyckimi. W XVIII w. był tu ośrodek tkactwa lnu. Do dziś zachowana typowa dla osad targowych zabudowa.

Międzyzlesie dziś to miejscowość turystyczno-wypoczynkowa. W pobliżu znajdują się atrakcyjne tereny Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego. Sieć szlaków turystycznych i dawne kolejowe i drogowe przejście graniczne do Czech.

Warto zwiedzić:

- barokowy zamek z końca XVII w. z Czarną Wieżą z XIV w. i elementami gotyckimi
- obok zamku kościół Bożego Ciała wybudowany w XV w., obecnie barokowy z amboną w kształcie łodzi z żaglem
- dwa drewniane domki tkaczy z XVIII w., z grupy domów Siedmiu Braci

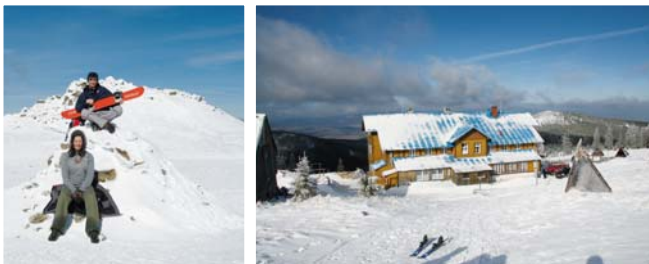

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy Międzyzlesie
pl. Wolności 1 57-530 Międzyzlesie, tel. +48 74 812 63 27
urząd@miedzylesie.pl, www.miedzylesie.pl

1C. MASYW ŚNIEŻNIKA

Masyw Śnieżnika to pasma górskie położone w Sudetach Wschodnich, z najwyższym szczytem – Śnieżnikiem (1425 m n.p.m.). Przez środek Masywu przebiega granica polsko-czeska. Obszar od zachodu graniczy z Górami Bystrzyckimi i Kotliną Kłodzką, od północy sięga Gór Złotych, a od wschodu, przez Góry Bialskie, skłania się ku Jesionkom.

Pasma charakteryzują się wysokimi, stromymi zboczami i spłaszczonymi szczytami. Teren obfituje w liczne trasy turystyczne. Prócz Śnieżnika, warto udać się do Jaskini Niedźwiedziej w Kletnie oraz zobaczyć hutę szkła kryształowego w Stroniu Śląskim.

Informacja turystyczna: Biuro Związku Gmin Śnieżnickich
Mały Rynek 2/1, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel. +48 74 811 37 31
tel. +48 74 811 37 07, it-bystrzycaklodzka@wp.pl
turystyka@bystrzycaklodzka.pl, www.turystyka.bystrzycaklodzka.pl

TRASA 5 Boboszów – Bystrzyca Kłodzka – Kłodzko – Wrocław

2 . OKOLICE BYSTRZYCY KŁODZKIEJ

- 2A. Bystrzyca Kłodzka
- 2B. Długopole-Zdrój
- 2C. Międzygórze
- 2D. Jaskinia Niedźwiedzia
- 2E. Łądek-Zdrój
- 2F. Czarna Góra

2A. BYSTRZYCA KŁODZKA

TRASA 5

Miasto położone jest w rozległym obniżeniu między Masywem Śnieżnika i Górami Bystrzyckimi, nad Nysą Kłodzką i Bystrzycą

Początki osady sięgają czasów kultury łużyckiej. We wczesnym średniowieczu istniał tu gród z podgrodziami, pełniący funkcje targowe przy „Bursztynowym Szlaku”. Na początku XIV w. Bystrzyca Kłodzka otrzymała prawa miejskie. W XVI w. Bystrzyca była ośrodkiem sukiennictwa, jednak z powodu wojen oraz nieszczęśliwych pożarów miasto od XVII w. stopniowo podupadało. Dopiero w wieku XIX, a właściwie od 1875 r., kiedy otwarto połączenie kolejowe z Kłodzkiem, miejscowość zaczęła się na nowo rozwijać. Ruszyły inwestycje przemysłowe i budowlane, rekreacyjne, oraz oświatowe.

Warto zobaczyć:

- dobrze zachowane fragmenty murów miejskich z basztami: Wodną, Kłodzką i Rycerską
- renesansowe, barokowe i klasycystyczne kamienice mieszczkańskie
- neorenesansowy ratusz
- gotycki kościół św. Michała Archanioła

- kolumnę wotywną Trójcy Świętej
- pręgierz z XVI w. na dawnym Targu Bydłęcym (obecnie Mały Rynek)
- kaplicę św. Floriana z XVIII w. z relikwiami świętego – zbudowana na pamiątkę wielkiego pożaru miasta
- Bramę Wodną
- Muzeum Filumenistyczne

Wydarzenia:

- Zawody MTB o Puchar Bystrzycy Kłodzkiej – maj
- Dni miast Partnerskich – maj
- Jarmark Floriański w Bystrzycy Kłodzkiej – maj
- Ogólnopolskie Spotkanie Filumenistów Polskich – czerwiec
- Dożynki Gminne – sierpień

Informacja turystyczna: Biuro Związku Gmin Śnieżnickich Mały Rynek 2/1, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel. +48 74 811 37 31 tel. +48 74 811 37 07, it-bystrzycaklodzka@wp.pl turystyka@bystrzycaklodzka.pl, www.turystyka.bystrzycaklodzka.pl

DŁUGOPOLE-ZDRÓJ 2B.

Długopole-Zdrój to stara wieś łańcuchowa w powiecie kłodzkim na lewym zboczu doliny Nysy Kłodzkiej.

Najstarsze źródło – „Emilia” odkryto w 1798 r. W XIX w. właścicielem uzdrowiska został romantyk, jak na owe czasy przystało – dr Julius Hancke z Wrocławia. Złożył tu park z oryginalnym drzewostanem i wznosił charakterystyczny budynek pijalni. Do dziś można chłonąć magię tego miejsca.

Do Długopola-Zdroju powinni przyjechać zwłaszcza cierpiący na alergię. W łagodnym, pozbawionym alergenów klimacie można poddawać się kuracjom pitnym oraz licznym zabiegom leczniczym wspomagającym szybki powrót do zdrowia. Od 1956 r. Uzdrowisko w Długopolu funkcjonuje jako jedyny w Polsce Ośrodek Rehabilitacyjny dla chorych po wirusowych zapaleniach wątroby.

Informacja turystyczna: Biuro Związku Gmin Śnieżnickich Mały Rynek 2/1, 57-500 Bystrzyca Kłodzka tel. +48 74 811 37 31, tel. +48 74 811 37 07 it-bystrzycaklodzka@wp.pl, turystyka@bystrzycaklodzka.pl www.turystyka.bystrzycaklodzka.pl Uzdrowisko Łądek – Długopole S.A., ul. Wolności 4 57-540 Łądek-Zdrój, tel. +48 74 814 64 34 www.uzdrowisko-ladek.pl

Międzycgórze to wieś potożona na zboczach Śnieżnika, w dolinie rzeki Wilczki. Rozwinęła się z srodleśnej osady z XVI w. Dziś Międzycgórze to miejscowocść sportowo – rekreacyjna i turystyczna oraz świetna baza wypadowa na wycieczki w Góry Bystrzyckie, Bialskie i Masyw Śnieżnika.

Warto zwiedzić:

- drewniany kościółek św. Józefa z 1740 r.,
- kamienny kościół poewangelicki z 1911 r.
- wodospad Wilczki o wys. 20 m, drugi co do wielkości w Sudetach
- drewniane domy w stylu szwajcarskim i norweskim z XIX w.
- Ogród Bajek

- Sanktuarium Marii Śnieżnej na Górze Igliczej

Wydarzenia:

- Otwarte Mistrzostwa Międzycgórza w zjazdach na Saniach Rogatych – luty
- Dni Międzycgórza – lipiec

Informacja turystyczna: Biuro Związku Gmin Śnieżnickich
Mały Rynek 2/1, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel. +48 74 811 37 31
tel. +48 74 811 37 07, it-bystrzycaklodzka@wp.pl
turystyka@bystrzycaklodzka.pl, www.turystyka.bystrzycaklodzka.pl

Jaskinia Niedźwiedzia potożona jest w Masywie Śnieżnika w Kletnie. Jej długość wynosi 2230 m.

Otwór jaskini został odsonięty w wyniku eksploatacji marmurów w październiku 1966 r. Pierwszej penetracji dokonał zespół kierowany przez Pulinę i Ciężkowskiego. Do końca 1966 r. odkryto ok. 200 m korytarzy. Późniejsze badania dowiodły, że łączna dł. korytarzy przekracza 2,5 km.

Jaskinia Niedźwiedzia jest najpiękniejszą, najciekawszą i największą polską jaskinią udostępnioną turystom. Temperatura powietrza w wynosi tam ok. 6°C. Korytarze są rozłożone horyzontalnie, w trzech poziomach potoczonych tzw. kominami. Najlepiej rozwinięte są piętra srodkowe i dolne. W przestrzeniach wysokich miejscami na kilkanaście metrów utworzyły się fantastyczne formy, w różnorodnych postaciach – stalaktyty zwieszające się z góry, stalagmity tworzące się od dołu, kaskady spływające ze sćcian, draperie i wiele innych. Niektóre z nich osiagają wielkość kilku metrów. Górne partie występują ponad Salami Pałacowymi. Jaskinia jest bardzo wilgotna, liczne występują w niej jeziorka i przepływy wody. Trasa liczy okoto 360 m, czas zwiedzania ok. 40 min.

Informacja turystyczna: Zakład Usług Turystycznych Jaskinia Niedźwiedzia
Kletno 18, 57-550 Stronie Śląskie, tel. +48 74 814 12 50
zut@jaskinia.pl, biuro@jaskinianiedzwiedzia.pl
www.jaskinianiedzwiedzia.pl, www.jaskinia.pl

Łądek-Zdrój, położony nad rzeką Białą Łądecką już w XV w. zastąpił z posiadających właściwości lecznicze wód. Radoczynne wody ściągali w XVI w. wielu kuracjuszy, co wpłynęło na bogacenie się miejscowej ludności. Stąd piękna mieszczańska starówka z charakterystycznymi podcieniami. W tym czasie obudowano również drogocenne źródła, zainstalowano pierwsze wanny z podgrzewaną wodą oraz wzniesiono budynki dla kuracjuszy. Pod koniec XVIII w. i na pocz. XIX w. Łądek-Zdrój przyciągał znamienite osobistości: Johan Wolfgang Goethe, królowa Luiza, żona króla pruskiego Wilhelma III, John Adams późniejszy prezydent Stanów Zjednoczonych.

Do dziś wody łądeckie wykorzystuje się w leczeniu licznych chorób natury neurologicznej, ginekologicznej, związanej z narządami ruchu, przemianą materii oraz dermatologicznej.

Warto zobaczyć:

- renesansowe, barokowe i klasycystyczne kamienice w rynku
- neorenesansowy ratusz z XIX w.
- kolumnę wotywną Trójcy Świętej z XVIII w.
- średniowieczny pęgierz
- kościół parafialny NMP (budowała barokowa z cennymi rzezbami figuralnymi z warsztatu Michała Klahra)
- na Białej Łądeckiej kamienny gotycki most z XVI w., z figurą św. Jana Nepomucena
- „Wojciech” – wizytówka Łądką – zakład przyrodoleczniczy z XVI w., przebudowany gruntownie dwieście lat później, wzorowany na łaźniach tureckich. We wnętrzu unikalny marmurowy basen do kąpeli leczniczych, pijalnie wody mineralnej i gabinety zabiegowe z ponad 100-letnimi marmurowymi wannami
- zakład przyrodoleczniczy „Jerzy”, w swej starszej części pochodzący aż z XV w.
- arboretum z 250 gatunkami drzew i krzewów krajowych i egzotycznych
- Jaskinia Radochowska – druga pod względem wielkości jaskinia w polskich Sudetach Wschodnich, ponad 265 m podziemnych korytarzy z podziemnym jeziorkiem.

Wydarzenia:

- Dzień Łądką
- Przegląd Filmów Górskich

Informacja turystyczna: Urząd Miasta i Gminy Łądek-Zdrój, Rynek 31 57-540 Łądek-Zdrój, tel. +48 74 814 64 73, umig@ladek.pl, www.ladek.pl
Uzdrowisko Łądek – Długopole S.A., ul. Wolności 4 57-540 Łądek-Zdrój, tel. +48 74 814 64 34, www.uzdrowisko-ladek.pl

Czarna Góra jest jednym z najnowocześniejszych ośrodków narciarskich w Polsce. Ośrodek powstał w 1996 r. i od tamtej pory poddawany jest ciągłym modernizacjom. To jedno z najchętniej odwiedzanych zimą miejsc w Sudetach. Dobrze zaplanowane i przygotowane trasy narciarskie (ponad 10 km), system wyciągów (najwyższa przepustowość w Polsce) i instalacja sztucznego naśnieżania, to udogodnienia, które zaspokoją najbardziej wymagających turystów. Sztuczne oświetlenie stoków umożliwia jazdę po zmroku, a bogata baza noclegowa i gastronomiczna gwarantuje relaks i odpoczynek po aktywnie spędzonym dniu.

Informacja turystyczna: Czarna Góra S.A. Sienna 11, 57-550 Stronie Śląskie, tel. +48 74 814 12 45

3. OKOLICE KŁODZKA, patrz trasa nr 4, str. 104–107

4. OKOLICE WROCŁAWIA, patrz trasa nr 1, str. 36–41

INFORMACJE PRZYDATNE

Na Dolny Śląsk przybywają co roku tysiące turystów. Przyciąga ich tutejsza kultura, zabytki, niezwykłe widoki i osobiwa przyroda. Rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna, ładnie urządzone sklepy, nowe stacje benzynowe, wysoki poziom usług, przy niższych w stosunku do Europy Zachodniej cenach przyczyniają się do tego, że jest regionem chętnie odwiedzany przez zagranicznych gości.

Kiedy przyjechać

Najkorzystniejszym czasem na wędrowki po Dolnym Śląsku jest późna wiosna i wczesna jesień. Zazwyczaj są to ciepłe miesiące, choć pogoda w regionie, a zwłaszcza w górach, może być zmienna. W kurortach takich jak Karpacz, czy Szklarska Poręba nie jest tak tłoczno jak w okresie wakacyjnym lub w sezonie narciarskim. Latem większe miasta nieco pustoszeją, a sudeckie stoki i miejscowości są pełne odpoczywających. Gości przybywa również w uzdrowiskach. W górach sezon narciarski trwa od końca listopada do początku marca.

Informacja Turystyczna

W większych miastach regionu działa zazwyczaj tylko jeden punkt informacyjny. Można tu uzyskać fachową poradę, czy nabyć informatory. W sprawach noclegów, biletów i połączeń kolejowych najlepiej zasięgnąć informacji bezpośrednio w biurach turystycznych, czy nawet u pracowników recepcji hotelowych.

Muzea i zabytki

Szczegółowe godziny otwarcia konkretnych obiektów podane są przy ich opisie. Muzea otwarte są zazwyczaj od rana do 3-4 pm.

Opłaty za zwiedzanie są niskie, za wystawy czasowe (bardziej atrakcyjne) trzeba zapłacić czasem więcej. Do niektórych placówek raz w tygodniu wstęp jest bezpłatny.

Zwiedzanie kościołów

Zwiedzający kościoły powinni być odpowiednio ubrani, niestosowne są szorty i koszulka bez rękawów.

Udogodnienia dla niepełnosprawnych

W nowych budynkach użyteczności publicznej znajdują się podjazdy, windy, i inne udogodnienia dla niepełnosprawnych. Problemy mogą być z wjazdem do sklepów, zabytków, także kościoły, pałace, czy kamienice są najczęściej dla osób na wózkach niedostępne. Nie zawsze chodniki pozbawione są wysokich krawężników. Udogodnieniem są natomiast nowe, niskopodłogowe autobusy miejskie.

Przepisy celne

Przy wjeździe do Polski dla obywateli EU potrzebny jest dowód a dla pozostałych konieczny jest paszport. Obywatela krajów EU nie muszą posiadać ani wiz, ani zaproszeń. Jedyne limity związane z wwozem produktów do Polski dotyczą alkoholu i papierosów. Podarunki o wartości do 170 euro nie podlegają opłatom celnym. Wywóz antyków wymaga zezwolenia.

Jak się porozumieć

W Polsce językiem urzędowym jest język polski. Na ogół z Polakami można porozumieć się bez większych problemów w innych językach słowiańskich. Ponadto coraz więcej osób włada językiem niemieckim i an-

gielskim (osoby bezpośrednio obsługujące turystów najczęściej komunikują się w tych językach). Wśród osób w wieku średnim i starszych znajomość języków obcych nie jest powszechna.

Toalety

Toalety publiczne istnieją we wszelkich urzędach, na dworcach kolejowych i autobusowych, w muzeach, galeriach i restauracjach oraz na stacjach benzynowych. Toalety męskie są zwykle zaznaczane trójkątem, a damskie – kółkiem. Za skorzystanie z toalety w barze lub pubie pobierana jest czasem opłata – około złotówki, podobnie jak w toaletach publicznych.

Urządzenia elektryczne

W Polsce napięcie elektryczne wynosi 230V. Stosuje się wtyczki identyczne, jak w większości krajów europejskich.

Czas

W Polsce obowiązują czas środkowoeuropejski, przesunięty o godz. do przodu w stosunku do czasu Greenwich. Od końca marca do końca października wprowadzany jest czas letni.

Zakupy

Godziny otwarcia sklepów nie są ogólnie ustalone i mogą się różnić w zależności od miasta lub okolicy. Większość sklepów spożywczych w dni powszednie jest czynna od 7:00 do 19:00. W soboty mniejsze sklepy kończą pracę wcześniej, a w niedziele zazwyczaj w ogóle są zamknięte. Z kolei liczne filie międzynarodowych super- i hipermarketów są przeważnie otwarte 7 dni w tygodniu do godzin bardzo późnych. Stały ele-

INFORMACJE PRZYDATNE

ment stanowią nadal bazary, gdzie można kupić nie tylko świeże owoce i warzywa, ale i wiele różności.

Pieniądże

Walutą obowiązującą w Polsce jest „polski złoty” (dzielący się na grosze). Nominaty banknotów: 10, 20, 50, 100, 200 złotych, a monet: 1, 2, 5, 10, 20, 50 groszy oraz 1, 2 i 5 złotych. Ceny w Polsce są niższe niż w Zachodniej Europie. Drogie są hotele i niektóre artykuły importowane. W większości miast nie powinno być problemu z wymianą waluty. Wybierając się jednak na wieś lub do niewielkiej i mniej popularnej miejscowości warto wcześniej wymienić pieniądze. Coraz więcej sklepów, restauracji i hoteli akceptuje karty kredytowe i płatnicze. Czeki należy realizować w bankach.

Banki i kantory, wymiany

We Wrocławiu i w większości miast turysta nie ma kłopotów ze znalezieniem banku, gdzie będzie mógł dokonać wszelkich operacji finansowych. Banki mają generalnie dogodne godziny otwarcia (8-18) bez przerwy na lunch. Wymiany pieniędzy można wykonać także w licznych kantorach. Nie zawsze są one jednak dostępne w mniejszych miejscowościach. Kantory nie pobierają (jak niektóre banki) prowizji. Wymiany pieniędzy nie należy dokonywać w podejrzanych i nieoznaczonych miejscach.

Karty płatnicze

Kart płatniczych można używać w hotelach, lepszych restauracjach i klubach, agencjach wynajmu samochodów, na stacjach benzynowych oraz w wielu sklepach. Zazwyczaj na

INFORMACJE PRZYDATNE

drzwiach zewnętrznych znajduje się logo honorowanych kart, ale najlepiej upewnić się przed użyciem (czasem obowiązuje minimalna kwota zakupu). Na karty można wypłacić pieniądze w bankach i bankomatach.

Poczta

Poczta świadczy szeroki zakres usług, a jej placówki można znaleźć bez problemu w każdej niemal miejscowości. W niedziele i wolne soboty urzędy są zamknięte. Całodobowa poczta znajduje się we Wrocławiu na Ryńku. Znaczki można kupić w urzędzie pocztowym oraz w kioskach, sklepach z pocztówkami. Korespondencje należy wrzucać do czerwonej skrzynki.

Kawiarenki internetowe

Dostępne są w większych miastach i popularnych turystycznych miejscowościach. Zazwyczaj działają od rana do godzin wieczornych (czasem do 11 – 12). Cena jest zróżnicowana – od 7 do 10 zł za godzinę.

Nazwa produktu	Śr. cena w zł	Śr. cena w €
chleb 1 bochenek	3,00	0,66
Woda mineralna 1,5 l	2,20	0,48
papryka czerwona 1 szt	1,20	0,26
mleko 1 l	2,80	0,66
jogurt 0,16 l	1,50	0,35
masto kostka	4,50	1,00
sardynki puszka	3,00	0,71
śledź w oleju puszka	3,50	0,83
ketchup 0,5 l	3,50	0,83
czekolada 100 g	3,50	0,83
ser gouda 1 kg	20,00	4,72
jaja 10 szt.	6,00	1,33
majonez 0,25 l	4,00	0,94
kawa fliżanka	6,00	1,42
dżem 0,25 l	3,50	0,83
sok owocowy 1l	4,00	0,94
wino (śr. jakości) 0,75 l	23,00	5,42
piwo 0,5 l	3,50	0,83
piwo w restauracji 0,5 l	7,00	1,65
pizza duża	20,00	4,72
obiad w barze	12,00	2,83
obiad w restauracji	35,00	8,25
ryż 0,5 g	2,30	0,54
pomidory 1 kg	6,00	1,33
cukier 1 kg	3,40	0,80
plyta DVD czysta	2,00	0,47
mapa topograficzna 1 szt.	13,00	3,07
bateria alkaliczna AA 1 szt.	2,50	0,59
mydło kostka	2,00	0,47
szampon do włosów 250 ml	9,00	2,12
żel pod prysznic 250 ml	7,00	1,65
pasta do zębów tubka	8,00	1,89
koszulka 1 szt.	30,00	7,07
spodnie dżinsowe 1 para	120,00	28,30
gaz LPG 1 l	2,50	0,55
ropa 1 l	5,45	1,21
benzyna 1 l	5,50	1,22

ceny na dzień 29 XII 2011, wg przelicznika 1 € = 4,45 zł

INFORMACJE KOMUNIKACYJNE

Kolej – PKP

www.rozklad-pkp.pl
www.e-podroznik.pl
www.pkp.turystyka-polska.pl

Autobusy – PKS

wroclaw.pks.busportal.pl
www.e-podroznik.pl
www.pkp.turystyka-polska.pl

Bilety autokarowe

www.biletyautokarowe.pl

Komunikacja miejska

Wrocław MPK
www.wroclaw.pl/rozklady_jazdy.dhtml

samolot – LOT

Port Lotniczy Wrocław S.A.
 54-530 Wrocław,
 ul. Skarżyńskiego 36
 tel. +48 71 358 11 00
 fax +48 71 357 39 73
 Informacja o odlotach i przylotach:
 tel. +48 71 358 13 81
 Informacja o zagubionym bagażu:
 tel. +48 71 358 13 87
 Biuro rzeczy znalezionej:
 tel. +48 71 358 14 37

www.airport.wroclaw.pl
www.lot.com

Połączenia Wrocławia Odległości lotnicze i drogowe:

Ateny – Wrocław; połączenie lotnicze 5 h, drogowe 2150 km
Amsterdam – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 970 km
Berlin – Wrocław; połączenie lotnicze 2,5 h, drogowe 350 km
Dublin – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 1930 km
Kijów – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 1140 km
Kopenhaga – Wrocław; połączenie lotnicze 2,5 h, drogowe 780 km
Londyn – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 1380 km
Lizbona – Wrocław; połączenie lotnicze 4,5 h, drogowe 3000 km
Madryt – Wrocław; połączenie lotnicze 4 h, drogowe 1650 km
Moskwa – Wrocław; połączenie lotnicze 3,5 h, drogowe 1650 km
Paryż – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 1300 km
Praga – Wrocław; połączenie lotnicze 1,5 h, drogowe 280 km
Rzym – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 1600 km
Sztokholm – Wrocław; połączenie lotnicze 2,5 h, drogowe 1300 km
Wilno – Wrocław; połączenie lotnicze 2 h, drogowe 850 km
Zagrzeb – Wrocław; połączenie lotnicze 3 h, drogowe 870 km

PUNKTY INFORMACJI NA DOLNYM ŚLĄSKU

BARDO

Centrum Kultury i Promocji
ul. Kolejowa 12, 57-256 Bardo
tel. +48 74 817 08 27
centrum@hot.pl, www.ips.bardo.pl

BOLESŁAWIEC

Centrum Informacji Turystycznej
pl. Piłsudskiego 1c, 59-700 Bolesławiec
tel. +48 75 645 32 90
pitik@bok.boleslawiec.pl
www.it.boleslawiec.pl

BYSTRZYCA KŁODZKA

Centrum Informacji Turystycznej
57-500 Bystrzyca Kłodzka
ul. Mały Rynek 2/1, tel. +48 74 811 37 31
it-bystrzycaklodzka@wp.pl
turystyka@bystrzycaklodzka.pl
www.turystyka.bystrzycaklodzka.pl

DUSZNIKI-ZDRÓJ

Biuro Informacji Turystycznej
i Promocji Miasta
Rynek 9, 57-340 Duszniki-Zdrój
tel. +48 74 866 94 13
informacja@duszniki.pl
www.duszniki.pl, www.duszniki-zdroj.pl

DZIERŻONIÓW

Centrum Informacji Turystycznej
i Promocji Miasta
Rynek 1, 58-200 Dzierżoniów
tel. +48 74 645 04 02
cit@um.dzierzoniow.pl
www.dzierzoniow.pl

GŁUSZYCA

Informacja Turystyczna
Podziemne miasto Głuszycy
ul. Grunwaldzka 20, 58-340 Głuszycy
tel. +48 74 845 62 20
biuro@osowka.pl, www.osowka.pl

GŁOGÓW

Plac Konstytucji 3 Maja 2
67-200 Głogów, tel. +48 76 726 54 51
mokglogow@master.pl, www.mok.glogow.pl

GRYFÓW

Punkt Informacji i Promocji Pogórza Izerskiego
Rynek 1, 59-620 Gryfów Śląski
tel. +48 75 781 29 44
it@gryfow.pl, www.cit.gryfow.pl

JELEŃ GÓRA

Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej
ul. Bankowa 27, 58-500 Jelenia Góra
tel. +48 75 767 69 25, +48 75 767 69 35
it@jeleniagora.pl, www.cieplice.pl
www.jeleniagora.pl, www.cieplice.pl

KAMIENNA GÓRA

Centrum Informacji Turystycznej
pl. Wolności 11, 58-400 Kamienna Góra
tel. +48 75 744 22 75
www.kamiennagora.pl

KARPACZ

Biuro Informacji Turystycznej
ul. Konstytucji 3 Maja 25
58-540 Karpacz
tel. +48 75 761 97 16
it@karpacz.eu, www.karpacz.pl

KŁODZKO

Regionalna Informacja Turystyczna
pl. Chrobrego 1, 57-300 Kłodzko
tel. +48 74 865 46 89
rit@um.klodzko.pl,
www.ziemiaklodzka.pl

KOWARY

Centrum Informacji Turystycznej
ul. 1 Maja 1a, 58-530 Kowary
tel. +48 75 718 24 89
it@kowary.pl
turystyka@kowary.pl, www.kowary.pl

PUNKTY INFORMACJI NA DOLNYM ŚLĄSKU

KUDOWA-ZDRÓJ

Informacja Turystyczna
ul. Zdrojowa 44, 57-350 Kudowa-Zdrój
tel. +48 74 866 13 87, +48 74 866 35 68
turystyka@kudowa.pl, www.kudowa.pl

ŁĄDEK-ZDRÓJ

Centrum Informacji Turystycznej
Rynek 1, 57-540 Łądek-Zdrój
tel. +48 74 814 64 82
it@ladek.pl, www.ladek.pl

LEGNICA

Informacja Turystyczna OSiR
ul. Najświętszej Marii Panny 7
59-220 Legnica
tel. +48 76 723 38 01
ci@osir.legnica.pl, www.osir.legnica.pl

LUBAŃ

Punkt Informacji Turystycznej
ul. Bracka 12, 59-800 Lubań
tel. +48 75 722 25 41, it@luban.pl
www.miasto.luban.pl, www.lcr.net.pl

LUBOMIERZ

Punkt Informacji Turystycznej
ul. Wacława Kowalskiego 1
59-623 Lubomierz
tel. +48 75 783 35 73, +48 75 781 48 74
okilubomierz@wp.pl
muzeum@sami-swoi.com.pl

LWÓWEK ŚLĄSKI

Punkt Informacji Turystycznej DSIT
pl. Wolności 1
59-600 Lwówek Śląski
tel. +48 75 647 79 12
it@lwowekslaski.pl
www.biblioteka.lwowekslaski.pl

MIĘDZYGÓRZE

Schronisko na Igliczej
+48 74 813 51 18

Dom nad Wodospadem

ul. Wojska Polskiego 12
57-530 Międzygórze
+48 74 813 51 20
wodospad@międzygorze.net
www.miedzygorze.pl

MILICZ

Punkt Informacji Turystycznej
pl. Ks. E. Waresia 7, 56-300 Milicz
tel. +48 71 383 00 35
it@milicz.pl, www.milicz.pl

MYSŁAKOWICE

Promocja i turystyka
Urząd Gminy Mysłakowice
ul. Szkolna 5, 58-533 Mysłakowice
tel. +48 75 643 99 74
turystyka@myslakowice.pl

PIECHOWICE

Punkt Informacji Turystycznej
ul. Żymierskiego 53, 58-573 Piechowice
tel. +48 75 761 72 01
informacja@piechowice.pl
www.piechowice.pl

PODGÓRZYN

Urząd Gminy Podgórzyn
ul. Żołnierska 14, 58-562 Podgórzyn
tel. +48 75 762 10 93
it@podgorzyn.pl, www.podgorzyn.pl

POLANICA-ZDRÓJ

ul. Parkowa 15, 57-320 Polanica-Zdrój
tel. +48 74 868 24 44
info@polanica.pl, www.polanica.pl

RADKÓW

Punkt Informacji Turystycznej
Rynek 6, 57-420 Radków
tel. +48 74 871 22 70
radkow@radkowklodzki.pl
www.radkowklodzki.pl

PUNKTY INFORMACJI NA DOLNYM ŚLĄSKU

SZKLARSKA PORĘBA

Urząd Miasta
– Informacja Turystyczna
ul. Jedności Narodowej 1a
58-580 Szklarska Poręba
tel. +48 75 754 77 40
it@szklarskaporeba.pl
www.szklarskaporeba.pl

ŚWIDNICA

Informacja Turystyczna
ul. Wewnętrzna 2
58-100 Świdnica
tel. +48 74 852 02 90
it@um.swidnica.pl
www.um.swidnica.pl
www.ks-j.pl

ŚWIERADÓW-ZDRÓJ

Informacja Turystyczna
ul. Zdrojowa 10
59-850 Świeradów-Zdrój
tel. +48 75 781 63 50
it@swieradowzdroj.pl
www.swieradowzdroj.pl

TRZEBNICA

Informacja Turystyczna
i Lokalna Grupa Działania
Kraina Wzgórz Trzebnickich
ul. Solna 6, 55-100 Trzebnica
tel. +48 71 312 38 09
www.krainawzgorz.pl

WAŁBRZYCH

Centrum Informacji Turystycznej
i Kulturalnej
Rynek 9, 58-300 Wałbrzych
tel. +48 74 666 60 68
cit@um.walbrzych.pl
www.cit.walbrzych.pl

WLEŃ

Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki
ul. Chopina 2, 59-610 Wleń
tel. +48 75 713 62 68
oksit.wlen@gmail.com
www.oksit.wlen.pl

WROCŁAW

Centrum Informacji Turystycznej
Rynek 14, 50-101 Wrocław
tel. +48 71 344 31 11
info@itwroclaw.pl
www.wroclaw.pl

Dolnośląska Informacja Turystyczna

tel. +48 71 342 01 85
wroclaw-info@itwroclaw.pl

ZĄBKOWICE ŚL.

Powiatowe Centrum
Informacji Turystycznej
ul. Św. Wojciecha 5/1
(przy Krzywej Wieży)
57-200 Żąbkowice Śląskie
tel. +48 74 815 74 01
pcit@zabkowice-powiat.com.pl
www.zabkowice.com.pl

ŻMIGRÓD

Punkt Informacji Turystycznej
ul. Parkowa 1, 55-140 Żmigrod
tel. +48 71 385 39 31
it@zmigrod.com.pl
www.itzmigrod.com.pl

KUCHNIA POLSKA I DOLNOŚLĄSKA

Tradycyjne polskie specjały to prawdziwe bomby kaloryczne, na które warto jednak się skusić. Kuchnia Dolnośląska obfituje w potrawy mięsne i jarskie przyrządzane na wiele sposobów. Szczególnie polecamy takie dania, jak: bigos, kotlet schabowy, pierogi czy gołąbki.

Dolnośląska jak i polska kuchnia słynie z doskonałego chleba i pysznych kielbas. Podstawowe składniki wykorzystywane w polskiej kuchni to: kiszona kapusta, buraki, ogórki (kiszone i korniszony), śmietana, kalarepa, grzyby, różne gatunki mięs.

Potrawy zawdzięczają swój niepowtarzalny smak odpowiednio dobranym przyprawom, takim jak: majeranek, koperek, kminek, pietruszka, pieprz. Wśród słodkości królują ciasta i ciastka.

Do typowej polskiej ucztę wskazany jest kieliszek wódki, który ułatwi trawienie.

Kuchnia polska zaczerpnęła również wiele potraw od sąsiednich narodów; korzystamy też z wielu przepisów kuchni żydowskiej. Menu polskie stale jest wzbogacane o nowe smaki, niekiedy nawet egzotyczne. Poza restauracjami serwującymi polskie specjały powstaje także coraz więcej restauracji specjalizujących się w kuchni krajów azjatyckich, potrawach włoskich lub francuskich, a także wegetariańskich.

Zupy

Barszcz biały: przygotowywany na zakwasie, z majerankiem, ziemniakami, czasami również z dodatkiem śmietany Barszcz czerwony: na bazie buraków, z dodatkiem warzyw i śmietany lub też podawany z kluseczkami.

Żurek: na bazie kwasu chlebowego, z ziemniakami, kielbasą lub jajkiem, czasem podawany w bochenku chleba.

Krupnik: na bazie kaszy jęczmiennej, z domieszką warzyw i kawałków wędzonego mięsa

Kapuśniak: na bazie kwaszonej kapusty

Zupa ogórkowa: główny składnik – kiszzone ogórki.

Zupa koperkowa: jarzynowa zupa z dodatkiem koperku

Rosół z kurczaka: wywar z gotowanego mięsa kurczaka, podawany z makaronem.

Zupa pomidorowa: na bazie przecieru pomidorowego lub świeżych pomidorów, zwykle podawana z ryżem lub makaronem.

Grochówka: na bazie gotowanego grochu.

Zupa grzybowa: głównym składnikiem zupy są grzyby leśne, zwykle zawiera śmietanę.

Flaki wołowe: wywar z kości wołowych z kawałkami flaczków, mięsa i warzyw.

Przystawki

Smalec: przygotowywany ze słoniny lub boczku z dodatkiem cebuli, majeranku, czasami także z jabłkiem lub suszonymi śliwkami. Zwykle serwowany z chlebem i podawany razem z kiszonymi ogórkami jako zakąska przed daniem głównym.

Śledzie w śmietanie: solone śledzie, często z dodatkiem cebuli.

Boczek ze śliwką: smażony boczek nadziewany suszonymi śliwkami.

Tatar: surowa mielona polędwica wołowa z cebulą i dodatkiem żółtka.

DANIA GŁÓWNE

Wołowina i cielęcina:

Eskałpki z cielęciny: filety cielęce w cieście
Polędwiczki wołowe: często polewane sosem grzybowym.

Ozór wołowy: gotowany na miękko ozór wołowy.

Sztuka mięsa w sosie chrzanowym: gotowane mięso wołowe podawane z sosem chrzanowym.

Zrazy zawijane: mięso wołowe zawijane, z dodatkiem bekonu, ogórków kiszonych, cebuli lub czerwonej papryki, polane pikantnym sosem.

Wieprzowina

Golonka w piwie: danie tłuste, ale smaczne; czasami polewana piwem, zawsze serwowana

KUCHNIA POLSKA I DOLNOŚLĄSKA

z chrzanem; danie pochodzenia bawarskiego, bardzo popularne w Polsce.

Karkówka: grillowane lub pieczone mięso wieprzowe.

Kotlet schabowy: panierowany kotlet z mięsa wieprzowego (polski specjał, który zawsze się udaje).

Kiełbasa: polecamy szczególnie białą kiełbasę; najczęściej podawana z ogórkiem kiszonym jako zakąska do piwa lub wódki na wolnym powietrzu.

Żeberka w miodzie: smażone żeberka wieprzowe z dodatkiem miodu.

Drób

Kaczka z jabłkami: pieczona kaczka z dodatkiem jabłek.

Kurczak de volaille: kawałki kurczaka posmarowanego masłem z nadzieniem z grzybów i kawałkami chleba.

Danie pochodzenia francuskiego

Wątróbki drobiowe: zazwyczaj smażone, podawane z cebulą.

Inne dania mięsne

Baranina: wędzone lub grillowane kawałki baraniny, danie szczególnie popularne w górach

Klopsiki: często w sosie pomidorowym.

Bigos: smaczne danie na bazie kapusty z dodatkiem warzyw, grzybów, kawałków kiełbasy i wędzonego mięsa; tradycyjne danie polskie.

Dziczyzna: szczególnie popularny jest zając, dzik, bażant.

Fasolka po bretońsku: fasolka w sosie pomidorowym z dodatkiem kiełbasy.

Gołąbki: mielone mięso wołowe z dodatkiem ryżu, owinięte w liście kapusty; danie pochodzące z Litwy.

Kaszanka: grillowanie lub pieczenie kawałki kiełbasy przygotowanej z kaszy gryczanej i krwi wieprzowej

Szaszłyk: mięso z rusztu z dodatkiem warzyw, danie pochodzenia kaukaskiego.

Ryby

Karp po żydowsku: karp w galarecie z roźdzynkami.

Łosoś: zazwyczaj pieczony lub gotowany w sosie koperkowym.

Pstrąg: czasami podawany w pływającym koniaku lub innym alkoholu.

Sandacz: zwykle smażony lub gotowany.

Dania wegetariańskie

Pierogi: mają rozmaite nadzienie: kapusta z grzybami, ser z ziemniakami (ruskie), owoce.

Naleśniki: danie mączne, serwowane z dżemem, owocami, białym serem itd.

Knedle: kulki ziemniaczane z nadzieniem owocowym, zazwyczaj z śliwkami.

Kopytka: kluski podawane ze śmietaną lub skwarkami.

Kluski Śląskie: kluski przygotowane z gotowanych ziemniaków.

Kasza gryczana: zwykle gotowana i podawana ze skwarkami.

Placki ziemniaczane: placki z surowych ziemniaków, smażone na oleju.

Desery

Faworki: cienkie i kruche ciastka posypywane cukrem pudrem.

Galaretki: o smaku owocowym, podawana z bitą śmietaną lub owocami.

Makowiec: ciasto z nadzieniem z mielonego maku.

Pączki: drożdżowe ciastka smażone w oleju, nadziewane konfiturami z róży lub dżemem owocowym.

Sernik: ciasto na bazie twarogu.

Szarlotka: ciasto z jabłkami, podawane czasami z bitą śmietaną lub lodami.

AMBASADY KRAJÓW EUROPY W POLSCE

Ambasada Republiki Albanii

ul. Altowa 1, 02-386 Warszawa
tel. +48 22 824 14 27, fax +48 22 824 14 26
ambasada@albania.waw.pl

Ambasada Księstwa Andory

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Księstwa Andory, C/Prat de la Creu, 62-64
AD 500-Andorra La Vella
tel. + 376 875 704, fax + 376 869 559
carne_sala@govern.ad

Ambasada Republiki Austrii

ul. Gagarina 34, 00-748 Warszawa
tel. +48 22 841 00 81-84; fax 22 841 00 85
warschau-ob@bmeia.gv.at
www.ambasadaustrii.pl
www.bmeia.gv.at/warschau

Ambasada Królestwa Belgii

ul. Senatorska 34, 00-095 Warszawa
tel. +48 22 551 28 00, fax +48 22 551 28 88
warsaw@diplobel.fed.be
Wydział Wizowy: fax 22 551 28 88

Ambasada Republiki Białorusi

ul. Wiertnicza 58, 02-952 Warszawa
tel. +48 22 742 09 90, 842 52 02
tel./fax +48 22 742 09 80
poland@belembassy.org
www.belembassy.org/poland
Wydział Konsularny
ul. Wiertnicza 58, 02-952 Warszawa
tel. +48 22 742 07 10, fax +48 22 842 43 41

Ambasada Bośni i Hercegowiny

ul. Humańska 10, 00-789 Warszawa
sekretariat@ambasadabih.pl
www.ambasadabih.pl, tel. +48 22 856 99 35
Wydział Konsularny
info@ambasadabih.pl
tel. +48 22 856 71 82, 881 12 48
fax +48 22 848 15 21

Ambasada Republiki Bułgarii

al. Ujazdowskie 33/35, 00-540 Warszawa
tel. +48 22 629 40 71-75
fax +48 22 628 22 71
office@bgemb.com.pl, polityka@bgemb.com.pl
Wydział Konsularny
tel./fax +48 22 628 13 40
consul@bgemb.com.pl

Ambasada Republiki Chorwacji

ul. Ignacego Krasickiego 25, 02-611 Warszawa
tel. +48 22 844 23 93, 844 39 94
fax +48 22 844 48 08
croemb.warszawa@mvp.ei.hr
Wydział Konsularny
fax +48 22 844 22 70

Ambasada Republiki Cypryjskiej

ul. Pilicka 4, 02-629 Warszawa
tel +48 22 844 45 77, 844 08 16
fax +48 22 844 25 58
ambasada@ambcyp.rpl

Ambasada Czarnogóry

Aleje Ujazdowskie 41, 00-540 Warszawa
tel. +48 22 319-56-70, fax. +48 22 319 56 74
poland@mfa.gov.me

Ambasada Republiki Czeskiej

ul. Koszykowa 18, 00-555 Warszawa
tel. +48 22 525 18 50, fax +48 22 525 18 98
warsaw@embassy.mzv.cz
Internet: www.mfa.cz/warsaw
Wydział Konsularny
al. Róż 12, 00-556 Warszawa
tel. +48 22 525 18 78, fax +48 22 621 72 34

Ambasada Królestwa Danii

ul. Marszałkowska 142, 00-061 Warszawa
tel. +48 22 565 29 00
fax +48 22 565 29 70, 565 29 72
wawamb@wawamb.um.dk
www.ambwarszawa.um.dk

AMBASADY KRAJÓW EUROPY W POLSCE

Wydział Konsularny
tel. +48 22 565 29 15, fax. +48 22 565 29 72

Ambasada Republiki Estońskiej

ul. Karwińska 1, 02-639 Warszawa
tel. +48 22 881 18 10, 881 18 11
fax +48 22 881 18 12

embassy@estemb.pl, www.estemb.pl

Wydział Konsularny:

tel. +48 22 881 18 10

Ambasada Republiki Finlandii

ul. Chopina 4/8, 00-559 Warszawa
tel. +48 22 598 95 00, fax +48 22 621 34 42

sanomat.var@formin.fi

Wydział Konsularny, fax +48 22 629 34 42

Wydział Handlowy, fax +48 22 621 63 94
poland@finpro.fi

Ambasada Republiki Francuskiej

ul. Piękna 1, 00-477 Warszawa
tel. 22 529 30 00; fax 22 529 30 01
presse@ambafrance-pl

www.ambafrance-pl.org

Wydział Konsularny:

tel. +48 22 529 30 00; 529 30 51

fax +48 22 529 30 04

Ambasada Republiki Greckiej

ul. Gornośląska 35, 00-432 Warszawa
tel. +48 22 622 94 60, 622 94 61

fax +48 22 622 94 64

greemb.war@mfa.gr, www.ypex.gov.pgr/warsaw

Wydział Konsularny

tel. +48 22 622 94 62; fax +48 22 622 94 63

grcon.war@mfa.gr

Ambasada Gruzji

ul. Berneńska 6, 03-976 Warszawa
tel. +48 22 616 62 21, 616 62 22, 616 62 25

fax +48 22 616 62 26

warsaw.emb@mfa.gov.ge

www.poland.mfa.gov.ge

Ambasada Królestwa Hiszpanii

ul. Myśliwiecka 4, 00-459 Warszawa
tel. +48 22 622 42 50, 583 40 00, 583 40 01
fax +48 22 622 54 08

emb.espl@mail.mae.es, embesp@medianet.pl

Ambasada Irlandii

ul. Mysia 5, VI piętro, 00-496 Warszawa
tel. +48 22 849 66 33, 849 66 55

fax +48 22 849 84 31

warsawembassy@dfa.ie, www.irelandia.pl

Wydział Konsularny i informacji:

tel. 22 849 66 55 wew. 101, 102

Ambasada Republiki Islandii

Rauchstrasse 1, 10787 Berlin

tel. + 49 30 50 50 40 00

fax + 49 30 50 50 43 10

infoberlin@mfa.is, www.botschaft-island.de

Ambasada Księstwa Liechtensteinu

Willadingweg 65, Postfach

3000 Berno 15

tel. + 41 31 357 64 11, fax + 41 31 357 64 15

info@bbm.llv.li, www.bern.liechtenstein.li

Ambasada Republiki Litewskiej

Al. Ujazdowskie 14, 00-478 Warszawa

tel. 22 625 33 68, 625 34 10, 622 13 50,

622 13 53, 622 09 95, fax 22 625 34 40

amb.pl@urm.lt

Wydział Konsularny

Al. Ujazdowskie 12, 00-478 Warszawa

tel. 22 635 97 94, fax 22 635 60 54

consul.pl@urm.lt

Ambasada Wielkiego Księstwa Luksemburga

ul. Stoleczna 15, 00-789 Warszawa

tel. 22 507 86 50, fax 22 507 86 61

varsovie.amb@mfae.etat.lu

Ambasada Republiki Łotewskiej

ul. Królowej Aldony 19, 03-928 Warszawa

tel. +48 22 617 11 05 09.00-17.00

AMBASADY KRAJÓW EUROPY W POLSCE

0 601 293 611 dla obywateli Łotwy

fax +48 22 617 11 06 24 h

embassy.poland@mfa.gov.lv

Wydział Konsularny

tel. +48 22 616 40 14

consulate.poland@mfa.gov.lv

Ambasada Republiki Macedonii

ul. Królowej Marysieńki 40, 02-954 Warszawa

tel. +48 22 651 72 91, fax +48 22 651 72 92

ambrmwar@zigzag.pl

Internet: www.ambasadarm.zigzag.pl

Ambasada Republiki Malty

ul. Wiśniowa 40/4, 02-520 Warszawa

tel. +48 22 646 46 39, fax +48 22 646 46 85

maltaembassy.warsaw@gov.mt

Ambasada Republiki Mołdawii

ul. Imielińska 1, 02- 710 Warszawa

tel./fax +48 22 646 20 99

embassy@moldova.pl; varsovia@mfa.md

www.polonia.mfa.md

Ambasada Księstwa Monako

Klingelhofstraße 7, 10785 Berlin

tel. + 49 30 26 39 03-3

fax: + 49 30 26 39 03 -44

AmbassadeMonaco@aol.com

Ambasada Królestwa Niderlandów

ul. Kawalerii 10, 00-468 Warszawa

tel. +48 22 559 12 00; fax +48 22 840 26 38

war@minbuza.nl

Wydział Wizowy

tel. +48 22 559 12 00; fax +48 22 840 20 26

war-ca@minbuza.nl

Wydział Konsularny

tel. +48 22 559 12 90; fax +48 22 840 20 26

war-ca@minbuza.nl

Ambasada Republiki Federalnej Niemiec

ul. Jazdów 12, 00-467 Warszawa

tel. +48 22 584 17 00, fax 22 584 19 79

warszawa@wars.diplo.de

Internet: www.warszawa.diplo.de

Wydział Konsularny

ul. Jazdów 12 B, 00-467 Warszawa

tel. +48 22 584 17 00; fax 22 584 19 79

Wydział Wizowy

ul. Jazdów 12 B, 00-467 Warszawa

tel. +48 22 584 17 00; fax 22 584 19 79

Ambasada Królestwa Norwegii

ul. Chopina 2 A, 00-559 Warszawa

tel. +48 22 696 40 30; fax 22 628 09 38

emb.warsaw@mfa.no

Internet: www.amb-norwegia.pl

Wydział Konsularny

ul. Chopina 2 A, 00-559 Warszawa

tel. 22 629 09 36; fax 22 629 80 05

Ambasada Republiki Portugalskiej

ul. Ateńska 37, 03-978 Warszawa

tel. +48 22 511 10 10-12; fax 22 511 10 13

embaixada@embport.internetdsl.pl

Wydział Wizowy:

tel. +48 22 511 10 00/1

Ambasada Federacji Rosyjskiej

ul. Betwederska 49, 00-761 Warszawa

tel. +48 22 621 34 53, 621 55 75, 621 59 54

fax +48 22 625 30 16

rusemb_poland@mail.ru, www.poland.mid.ru

Wydział Konsularny:

ul. Betwederska 25 C, 00-761 Warszawa

tel. +48 22 849 26 27, fax +48 22 849 40 85

korfwaw@mail.ru

Ambasada Rumunii

ul. Chopina 10, 00-559 Warszawa

tel. +48 22 628 31 56; 621 59 83

fax +48 22 628 52 64

office@roembassypl.org, www.varsovia.mae.ro

Wydział Konsularny:

tel. +48 22 621 59 83, 628 31 56

fax +48 22 622 25 50

Ambasada Republiki Serbii

u. Rolna 175 A/B, 02-729 Warszawa
 tel. +48 22 628 51 61, 625 60 41
 fax +48 22 629 71 73
 embassy.warsaw@mfa.rs
 Wydział Konsularny
 tel. +48 22 628 51 61

Ambasada Republiki Słowackiej

ul. Litewska 6, 00-581 Warszawa
 tel. +48 22 525 81 10; fax +48 22 525 81 22
 emb.warsaw@mzv.sk
 www.ambasada-slowacji.pl
 Wydział Konsularny
 tel. +48 22 525 81 10
 cons.warsaw@mzv.sk

Ambasada Republiki Słowenii

ul. Starościńska 1 m. 23-24, 02-516 Warszawa
 tel. +48 22 849 82 82, 849 84 84
 fax +48 22 848 40 90, wr@gov.si

Nuncjatura Apostolska

al. Jana Chrystiana Szucha 12
 00-582 Warszawa
 tel. +48 22 596 93 20, 628 84 88
 fax +48 22 596 93 22, 628 45 56
 nuncjatura@episkopat.pl

Ambasada Konfederacji Szwajcarskiej

al. Ujazdowskie 27, 00-540 Warszawa
 tel. +48 22 628 04 81-82
 fax +48 22 621 05 48
 var.vertretung@eda.admin.ch
 www.eda.admin.ch/warsaw

Ambasada Królestwa Szwecji

ul. Bagatela 3, 00-585 Warszawa
 tel. +48 22 640 89 00, 640 8+nr wew.
 fax +48 22 640 89 83
 ambassaden.warszawa@foreign.ministry.se
 www.swedenabroad.com/warsaw

Ambasada Republiki Turcji

ul. Malczewskiego 32, 02-622 Warszawa
 tel. +48 22 646 43 21-22
 tel. +48 791 190 543, fax +48 22 646 37 57
 turkemb.warsaw@mfa.gov.tr
 Wydział Konsularny:
 tel. +48 22 646 43 24, fax +48 22 646 37 57

Ambasada Ukrainy

al. Jana Chrystiana Szucha 7, 00-580 Warszawa
 tel. +48 22 629 34 46, 622 47 97
 fax +48 22 629 81 03
 emb_pl@mfa.gov.ua, www.ukraine-emb.pl

Ambasada Republiki Węgierskiej

ul. Chopina 2, 00-559 Warszawa
 tel. +48 22 628 44 51-55; fax 22 621 85 61
 mission.vao@kum.hu
 Wydział Konsularny
 tel. 22 628 44 51-55; fax 22 622 69 41
 consulate.vao@kum.hu

**Ambasada Zjednoczonego Królestwa
Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej**

ul. Kawalerii 12, 00-468 Warszawa
 tel. +48 22 311 00 00; fax 22 311 03 11
 info@britishembassy.pl
 Wydziały Handlowy, Konsularny i Wizowy:
 ul. Kawalerii 12, 00-468 Warszawa
 tel. +48 22 311 00 00; fax 22 311 02 50

Ambasada Republiki Włoskiej

pl. Dąbrowskiego 6, 00-055 Warszawa
 tel. +48 22 826 34 71; fax 22 827 85 07
 ambasciata.varsavia@esteri.it
 www.ambvarsavia.esteri.it
 Wydział Konsularny:
 pl. Dąbrowskiego 6, 00-055 Warszawa
 tel. +48 22 826 53 08, 826 53 02 dział wizowy
 fax +48 22 827 89 42
 consolare.varsavia@esteri.it

Przedmowa	5
Podstawowe dane o Euro 2012	6
Atrakcje turystyczne Dolnego Śląska	8
Wykaz tras	10

TRASA 1

Zgorzelec – Bolesławiec – Legnica – Wrocław – Oleśnica – kierunek Warszawa	12
1. Okolice Zgorzelca	14
A. Zgorzelec	15
B. Bogatynia	16
C. Gryfów Śląski	17
D. Lubań	17
2. Okolice Bolesławca	18
A. Bolesławiec	19
B. Gliniada w Bolesławcu	20
C. Pławna Miejsce Magiczne	21
D. Bory Dolnośląskie	22
E. Zamek Grodziec	23
F. Zamek Kliczków	24
G. Lwówek Śląski	25
H. Przemkowski Park Krajobrazowy	26
3. Okolice Legnicy	27
A. Grodowiec – Sanktuarium	28
B. Złotoruja	29
C. Legnica	30
D. Jawor	32
E. Legnickie Pole	33
F. Lubiąż	34
G. Środa Śląska	35
4. Okolice Wrocławia	36
A. Brzeg Dolny	37
B. Wojnowice	37

SPIS TREŚCI

C. Krobielowice	38
D. Wrocław	39
5. Okolice Oleśnicy	42
A. Oleśnica	43

TRASA 2

Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Bolków – Strzegom – Wrocław 44

1. Okolice Jakuszyce	46
A. Góry Izerskie	47
B. Jakuszyce	48
C. Bieg Piastów	48
D. Wyścigi Psich Zaprzęgów – Jakuszyce	49
2. Okolice Szklarskiej Poręby	50
A. Góry Karkonosze	51
B. Szklarska Poręba	53
C. Wodospad Kamieńczyka	55
D. Wodospad Szklarki	55
E. Świeradów–Zdrój	56
F. Wodospad Podgórznej	57
3. Okolice Jeleniej Góry	58
A. Zamek Chojnik	59
B. Jelenia Góra	60
C. Aeroklub Jeleniogórski	62
D. Pałac Paulinum	62
E. Pałac Łonnica	63
F. Pałac Staniszków	63
G. Pałac Wojanów	64
H. Karpacz	64
I. Kowary	66
4. Okolice Bolkowa	67
A. Góry Kaczawskie	68
B. Bolków	69

SPIS TREŚCI

5. Okolice Strzegomia	70
A. Strzegom	71
B. Świdnica	71
C. Wałbrzych	73
D. Zamek Książ	74
E. Szczawno–Zdrój	75

TRASA 3

Lubawka – Kamienna Góra – Bolków – Jawor – Legnica – Lubin – Rawicz ... 76

1. Okolice Lubawki	78
A. Lubawka	78
2. Okolice Kamiennej Góry	79
A. Krzeszów	80
B. Chełmsko Śląskie	81
C. Góry Kamienne	82
D. Kamienna Góra	83
E. Głazy Krasnoludów	84
3. Okolice Bolkowa, patrz trasa nr 2, str. 67–69	
4. Okolice Jawora	85
A. Jawor, patrz trasa nr 1, str. 36	
B. Stup – Na Potudniowo – Zachodnim Szlaku Cysterskim	86
5. Okolice Legnicy, patrz trasa nr 1, str. 27–35	
6. Okolice Lubina	87
A. Lubin	88
B. Głogów	89

TRASA 4

Kudowa–Zdrój – Duszniki–Zdrój – Polanica–Zdrój – Kłodzko – Bardo – Ząbkowice Śląskie – Niemcza – Wrocław – Trzebnica – Rawicz – kierunek Poznań 90

1. Okolice Kudowy–Zdroju	92
A. Kudowa–Zdrój	93
B. Kaplica Czaszek	94

C. Muzeum ginących zawodów w Czeremnej	95
D. Park Narodowy Gór Stołowych	96
2. Okolice Dusznik–Zdroju	97
A. Duszniki–Zdrój	98
B. Błędne Skąły	99
C. Wambierzyce	100
3. Okolice Polanicy–Zdroju	101
A. Polanica–Zdrój	102
B. Muzeum Misyjne oo. Sercanów	103
4. Okolice Kłodzka	104
A. Kłodzko	105
B. Rekonstrukcja Bitwy Kłodzkiej z 1807 r.	107
5. Okolice Barda	108
A. Góry Bardzkie	109
B. Bardo	110
6. Okolice Ząbkowic Śląskich	111
A. Ząbkowice Śląskie	112
B. Kamieniec Ząbkowicki	113
C. Srebrna Góra	114
D. Złoty Stok	115
E. Ziębice	116
7. Okolice Niemczy	117
A. Niemcza	118
B. Przerzeczyn–Zdrój	119
C. Wojstawice Arboretum	120
D. Dzierżoniów	122
E. Henryków	124
8. Okolice Wrocławia, patrz trasa nr 1, str. 36–41	
9. Okolice Trzebnicy	125
A. Trzebnica	126
B. Żmigród	128
C. Milicz	129

D. Rezerwat – Stawy Milickie	130
E. Święto Karpia	131
F. Wołów	132
G. Bagno – klasztor i pałac	133

TRASA 5**Boboszów – Bystrzyca Kłodzka – Kłodzko – Wrocław**

134

1. Okolice Boboszowa	136
A. Boboszów	137
B. Międzylesie	137
C. Masyw Śnieżnika	138
2. Okolice Bystrzycy Kłodzkiej	139
A. Bystrzyca Kłodzka	140
B. Długopole–Zdrój	141
C. Międzygórze	142
D. Jaskinia Niedźwiedzia	143
E. Łądek–Zdrój	144
F. Czarna Góra	145
3. Okolice Kłodzka, patrz trasa nr 4, str. 104–107	
4. Okolice Wrocławia, patrz trasa nr 1, str. 36–41	

Informacje przydatne	146
Informacje komunikacyjne	149
Punkty informacji na Dolnym Śląsku	150
Kuchnia polska i dolnośląska	153
Ambasady krajów Europy w Polsce	155

NOTATKI